

ครั้งที่ ๒

ประโยค ป.๓. ๘

แต่ง ฉันทภาษามคธ

สำนักเรียนวัดมหาธาตุ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร

วันเสาร์ ที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๖๔

จงเก็บข้อความตามที่จะเก็บได้ในข้อความข้างท้ายนี้ แล้วประพันธ์ให้เป็นคาถาปัฐยาวัตร แจ้ง
ชื่อฉันทก่ากับไว้ด้วย

แท้จริง สมเด็จพระบรมศาสดาจารย์ของเราทั้งหลาย ในคราวที่สุด ๔ อสงไขยแสนกัปนั้น พระองค์ได้
เป็นพรหมณ์กุมารทรงพระนามว่า สุเมธ อยู่ในนครอมรวดี ได้บรรลุความสำเร็จศิลปทั้งปวง โดยกาลที่มารดา
บิดาทิ้งสองล่งลับไปแล้ว ก็ทรงบริจาครพณ์นับประมาณหลายโกฏิแล้วทรงออกบรรพชาผนวชเป็นฤๅษี
บำเพ็ญพรตอยู่ในเขาหิมพานต์ ได้ทำฌานและอภิฌญาณให้เกิด แล้วจึงเหาะไปโดยอากาศ ได้ทอดพระเนตรฝูง
ชนพากันชำระมรรคาถวายสมเด็จพระพุทที่บังกรทศพลเจ้า เพื่อเสด็จแต่สุท้สสนิหารเข้าถึงเมืองอมรวดีนคร
ส่วนสุเมธดาบสก็คิดว่าจะชำระเองบ้าง จึงได้เอาตอหนึ่งไปชำระ ยังไม่เสร็จดี พอสมเด็จพระบรมศาสดาเสด็จ
มาถึง จึงนอนทอดตัวลงให้เป็นสะพาน และคลี่ผ้าหนึ่งเสื่อทรงลาดไว้บนตมแล้ว ร้องกราบทูลเชิญเสด็จว่า ขอ
พระศาสดากับทั้งพระสงฆ์ จงอย่าเหยียบตมเลย เชิญเสด็จเหยียบบนตมข้าพระองค์แล้วเสด็จพระพุทธลีลาไป
เถิด ฯ

ให้เวลา ๔ ชั่วโมง กับ ๑๕ นาที

พระมหาธีรวิสิฐวิสิฐเวที ป.๓.๙

ประจำวิชาแต่งฉันทภาษามคธ

เฉลยแนวทางแต่งฉันทปัฐยาวัตร ครั้งที่ ๒

แบ่งประโยค เก็บความ – แต่งมคธ

- แท้จริง ในที่สุด ๔ อสงไขย พระพุทธเจ้าของเราทั้งหลายเป็นบุตรของพราหมณ์ นามว่า สุเมธ ในเมืองอมรวดี สำเร็จ ศิลปะหลายอย่าง เมื่อมารดาบิดาถึงแก่กรรมแล้ว ทรงบริจาคทรัพย์หลายโกฏิออกบรพชาเป็นฤาษี อยู่ในเขานิมพานต์ ทำฌาน และอภิฌญาให้เกิด

จตุณัน หนี อสงเขยยานัน มตถเก อมหากัน พุทธิโธ อมรวติย สุมเอโธ นาม พุราหมณปุติโต หุตวา สิปปานัน ปารัน คนตุวา มาตาปิตเรสุ กาลกเตสุ ชนนานัน อนนกกอฎิโย ปริจจชิตวา อสิปปพพชชูป พพชิตวา หิมวนเต วสนุตโต ฌานาภิฌญาโย นิพพตเตสิ ฯ

- ทรงเหาะไปทางอากาศ เห็นประชาชนชำระหนทาง แต่พระพุทธเจ้าพระนามว่าที่ปังกร เพื่อเสด็จจากสุทสนนิหาร เข้าสู่เมือง มีจิตเลื่อมใส จงพื้นที่ส่วนหนึ่งไว้ เมื่อหนทางยังไม่เสร็จ ทอดตนเป็นสะพาน เพื่อพระพุทธเจ้าผู้เสด็จมาแล้ว ลาดหนั่ง เสื่อลงที่ตมแล้วกราบทูลพระพุทธเจ้าว่า “ขอพระศาสดาพร้อมทั้งพระสาวกอย่าได้เหยียบเป็อกตม ขอจงเหยียบข้าพระองค์เสด็จ ไปเถิด”

อปรภาเค โส อากาเสน คจจณโต สุทสนนิหารโต นครัน ปวิสนตถาย ทีปังกรพุททสุ สิริยมานัน มคคัน ทิสวา ปสนนจิตโต หุตวา เอกัน ปเทสัน คเหตุวา, มคเค อนินฎิเต, อาคตสสุ พุททสสุ อตตทานัน เสตุ กตวา กลเล อชินิจมมัน อตถริตวา ภควนตัม เอตทโวจ “สสาวโก สตุธา กลลัน อนกุกมิตวา มัน อุกกมนุตโต คจจตฺตติ ฯ

ปัฐยาวัตร

พทุโธ หิ โน จตฺนุนมฺปิ
อมรวตฺตีนคเร

{ สิปฺปานํ ปารคฺฐ หุตฺวา
(สิปฺปปารํ คมิตฺวาน)

ชนตฺตาย / มนุสฺสฺสานํ จชิตฺวาน
อิสฺสิเวสฺสํ สฺมาทฺทาย / คเหตุวฺวาน
ฉานานํ จ อภิญญา จ
โส อากาเสน คจฺจฺนฺโต
ปฺรูํ ปวิสนตฺถาย
มคฺคํ โสธียมานํ ว
เอกํ เทสํ คเหตุวฺวาน

{ กวิตฺวา เสตฺมตฺตฺตานํ
(เสตฺถํ กตฺวาน อตฺตฺตานํ)

กฺลเล / กทฺเม อชินฺิจฺจมฺมํ

“สฺสาวโก วโร สฺตฺถา
ปงฺกํ อนกฺกมิตฺวาน

อสงฺเขยฺยาน มตฺถเก
สุเมโธ พฺราหฺมณงฺกุโร
(สุเมโธ พฺราหฺมโณนฺโรโส)
มาตาทิสฺสุ มเตสฺสุปี

อเนกธนโกภฺวิโย
หิมวฺนตฺวเน วสฺ
นิพฺพุตฺเตสฺสิ ยถากฺกมํ
สุทฺตฺสนวิหฺารโต
ทึปงฺกกรฺสฺส สฺตฺถุโน
ทิสฺสุวา ปสนฺนมานโส
ตฺสุมิ มคฺเค อนิฏฺฐิตฺเต
อาคตฺสฺส มเหสฺสิโน

อตฺถวิตฺวา อโวจ ตํ
(อตฺถวิตฺวาน อหา ตํ)

สพฺพโลกานุกมฺปโก
มํ อกฺกมํ ว คจฺจฺตฺตฺติ ฯ

ครั้งที่ ๓

ประโยค ป.๕. ๘

แต่ง ชั้นที่ภาษามคธ

สำนักเรียนวัดมหาธาตุ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร

วันเสาร์ ที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๖๔

จงเก็บข้อความตามที่จะเก็บได้ในข้อความข้างท้ายนี้ แล้วประพันธ์ให้เป็นคาถาปรัชญาวัตร แจ่ม
ชื่อฉันท์กำกับไว้ด้วย

พระอัสสชิเดิมชื่อว่าอัสสชิมาณพ เกิดในสกุลพราหมณ์มหาศาลในกรุงกบิลพัสดุ์มหานคร และเป็นบุตร
ของพราหมณ์ในจำนวน ๘ คนซึ่งได้รับเชิญเลี้ยงโภชนาอาหาร ๑๐๘ คน ที่ได้รับเลือกให้ทำนายพระลักษณะของ
มหาบุรุษตามพระราชประเพณี ผู้เป็นบิดาจึงได้บอกเล่าให้อัสสชิผู้ซึ่งเป็นบุตรฟัง และสั่งไว้ว่า บิดาก็แก่เฒ่าชรา
แล้ว คงจะไม่ทันเห็นองค์พระมหาบุรุษเป็นไปตามคำทำนายของตนได้ ถ้าพระมหาบุรุษเสด็จออกผนวชเมื่อใด
ให้ออกบวชตามเสด็จด้วย ตั้งแต่นั้นมา พระอัสสชิก็มีความเคารพนับถือและเชื่อในพระมหาบุรุษเป็นอันมาก จึง
คอยให้ถึงเวลาเช่นนั้นอยู่ ครั้นเมื่อพระมหาบุรุษเสด็จออกทรงผนวชแล้ว และกำลังบำเพ็ญทุกรกิริยาอยู่นั้น
ท่านพระอัสสชิและเพื่อนพราหมณ์อีก ๔ คน โดยมีโกณฑัญญะเป็นหัวหน้าพากันออกบวชตาม คอยปฏิบัติ
พระมหาบุรุษทรงเลิกทุกรกิริยานั้นเสีย และหันมาตั้งใจบำเพ็ญเพียรทางใจสืบต่อไป ท่านพระอัสสชิและ
พราหมณ์ ๔ คน คิดว่า พระมหาบุรุษคลายความเพียร หันมาเป็นผู้มักมากในกามเสียแล้ว จึงได้พากันละทิ้ง
พระองค์ไปอยู่ยังป่าอิสิปตนมฤคทายวัน แขวงเมืององพาราณสี ครั้นเมื่อพระมหาบุรุษได้ตรัสรู้แล้ว จึงได้เสด็จไป
โปรดทรงแสดงเทศนาธรรมจักกัปปวัตตนสูตรเป็นปฐมเทศนา ในขั้นต้นองค์พระบรมศาสดาได้ตรัสปกิณณกเทศนา
พอได้ระดับเทศนาอันเป็นเรื่องปลุกความศรัทธาและความเลื่อมใส แต่ขณะนั้น หาได้สำเร็จมรรคผลแต่ประการ
ใดไม่ ครั้นได้สดับปกิณณกเทศนาที่พระองค์ตรัสในวาระที่สาม พระอัสสชิและพระมหานามะได้ดวงตาเห็นธรรม
ครั้นต่อมาจึงได้ทูลขออุปสมบทในพระธรรมวินัย พระองค์ทรงรับให้เป็นเอหิภิกขุอุปสัมปทา ฯ

ใช้เวลา ๔ ชั่วโมง กับ ๑๕ นาที

พระมหาธีรวิสิฐ วิสิฐเวที ป.๕.๙

ประจำวิชาแต่งชั้นที่ภาษามคธ

เฉลยแนวทางตั้งฉัตรปัฐยาวัตร ครั้งที่ ๓

ย่อความ เก็บความ – แต่งมคอ

- บัดนี้ ข้าพเจ้าจะเล่าประวัติของพระอัสสชิโดยย่อ

อิทานิ อหิ สงเขเปน ปุณฺณวโต อสฺสชิตฺตเถรสฺส ปวตฺติ กเถสฺสามิ ฯ

- พระอัสสชิ เกิดในเมืองกบิลพัสดุ์ แคว้นสักกะ เป็นบุตรของพราหมณ์ในจำนวน ๘ คน ที่พระเจ้าสุทโธทนะเชื้อเชิญ เพื่อทำนายนักษะของพระมหาบุรุษ ตามพระราชประเพณี

โส หิ สกฺกรฎฺฐ กปิลวตฺตสมฺมึ ชาโต อฏฺฐนฺนํ พฺราหฺมณานํ โย ราชนเวณิยา สุทฺโธทเนน มหาปุริสสฺส ลกขณํ พยาภาตุมฺ นิมนฺตโต โหติ, ตสฺส ปุตฺโต อโหสิ ฯ

- ท่านอัสสชิมีความอุตสาหะ เรียงนักษะศาสตร์ทั้งหลาย เป็นผู้ว่าง่าย ตั้งอยู่ในโอวาทของบิดาเป็นนิตย์

โส อสฺสชิ อุตฺสาหชาโต สพฺพสิปฺปานํ ปาริ คนฺตฺวา สุวโจ หุตฺวา นิจฺจํ ปิตุ โอวาเท ปติฎฺฐาสิ ฯ

- เมื่อพระมหาบุรุษเสด็จออกผนวชแล้ว ท่านพร้อมด้วยพราหมณ์ทั้งหลายมีโกณฑัญญะเป็นต้น คอยเฝ้าติดตามพระองค์

ยथा หิ มหาปุริโส ปพฺพชิตฺโต โหติ ตथा โส โกณฑญฺญาทีหิ พฺราหฺมणेหิ สหฺมึ ตํ ออนุคฺจฺฉิ / ออุปฺภุจฺฉิ ฯ

- ภายหลัง ท่านได้ฟังปณิณณกรรม ที่พระพุทธเจ้าทรงแสดง ได้ดวงตาเห็นธรรม

ตโต / ปจฺฉา โส พุทฺเธน เทสิตํ ปณิณณกธมฺมํ สุตฺวา ธมฺมจกฺขุมฺ ลภี ฯ

- หลังจากนั้น พระพุทธเจ้าทรงประทานอุปสมบทให้ท่าน ด้วยวิธีเอหิภิกขุอุปสัมปทา

ตโต พุทฺโธ “เอหิ ภิกฺขุติอาทีนา ตสฺส อุปฺสมปทํ อทาสิ ฯ”

ปฐยาวัตร

โย หิ เถโร มหาปุณฺโณ
ตสฺส วตฺถุํ กเสสฺสามิ
โส รมฺเม สกฺกรกฺขสฺมี
อฏฺฐนฺนํ พุราหุมนานํ โย
สุทฺโธทเนน พุยาكاتุํ
สมฺมา นิมนฺตฺโต โหติ
โส อสฺสชฺชि สฺมฺสฺสาโห

สุวโจ ปิตุ โอิวาท
(สุวโจ ปิตุโน นิจฺจํ
ยทา ปน มหาสตุโต
ตทา โกณฺฑนุญฺจอาทึหิ
ปจฺจนา โส โลกนาถน
ธมฺมํ ปกฺกณฺณกํ สุตฺวา

ตโต ปรนฺยจ สฺมฺพุทฺโธ
“เอหิ ภิกฺขุติ วาจา ย
(ตโต ปรนฺยจ สฺมฺพุทฺโธ
ตสฺส อสฺสชฺชิโน เอตฺถ

อสฺสชฺชิตฺติ สุวิสุตฺโต
สฺสรูปโต ยถารหํ
ปุเร กปิลวตฺถเว
ราชตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต
มหาปุริสสกฺขณํ

เอตฺตสฺส ปุตฺตโก อหุ
สพฺพสิปฺปาน ปารคฺค
(สพฺพสิปฺปานมนฺตคฺค)

นิพฺพทํ สฺสปติภฺจฺจิตฺโต
โอิวาท สฺสปติภฺจฺจิตฺโต

โหติ ปพฺพชฺชิตฺโต อธิ
สทฺธิ เอตํ อฺปฏฺฐหิ
ตถาคเตน เทสิตํ

ธมฺมจกฺขุํ วรํ ลภิ
(ธมฺมจกฺขุํ อปาปุณฺณิ)
(อโหสิ ธมฺมจกฺขุโก)

ตสฺส อสฺสชฺชิโน อธิ
อทาสิ อฺปสมฺปทฺตฺตฺต ๕

“เอหิ ภิกฺขุติอาทึนา
อทาสิ อฺปสมฺปทฺตฺตฺต ๕”

ครั้งที่ ๔

ประโยค ป.ธ. ๘

แต่ง ฉันทภาษาคมคธ

สำนักเรียนวัดมหาธาตุ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร

วันเสาร์ ที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๖๔

จงเก็บข้อความตามที่จะเก็บได้ในข้อความข้างทำยนี้ แล้วประพันธ์ให้เป็นคาถาปัฐยาวัตร แจ้งชื่อฉันท
กำกับไว้ด้วย

ท่านพระอานนท์ เป็นพระโอรสของพระเจ้าสุกโกทนะผู้เป็นพระกนิษฐภคินีของพระเจ้าสุทโธทนะผู้
ครองพระนครกบิลพัสดุ์ พระมารดาพระนามว่าพระนางกิสสาโคตมี เมื่อนับตามลำดับศากยวงศ์ ท่านก็เป็น
พระอนุชาของสมเด็จพระบรมศาสดา ครั้งเมื่อสมเด็จพระบรมศาสดา เสด็จประทับอยู่ที่อนุปิยนิคม แคว้นมัลล
ท่านได้ออกบวชพร้อมด้วยเจ้าในศากยวงศ์เหล่านี้ คือ ภัททิยะ อนุรุทธะ ภัคคุ กิมพิละ โกลิยวงศ์ ๑ คือเทวทัต
รวมเป็น ๗ กับอุบาลีผู้เป็นนายภาษามาลา เมื่อพระอานนท์ได้อุปสมบทแล้ว ได้ฟังโอวาทพระปุลณมณเฑาะฐ
กล่าวสอนได้บรรลุโสดาปัตติผล เพราะเหตุที่ท่านอยู่ในที่ใกล้ชิดพระบรมศาสดา ได้ฟังธรรมที่ทรงแสดงแก่ตน
และแก่ผู้อื่น มีสติทรงจำไว้ได้มาก เหาธุระในการศึกษาเล่าเรียน สาธยายทรงจำ จึงเป็นผู้ฉลาดในการแสดงธรรม
มาก ดังนั้น พระบรมศาสดาจึงทรงยกย่องสรรเสริญว่า เป็นผู้เลิศกว่าภิกษุทั้งหลาย ๕ อย่าง คือ เป็นพหูสูต มีสติ
มีคติ มีความเพียร และเป็นพุทธอุปัฏฐาก และเพราะเหตุที่ท่านเป็นพหูสูต เมื่อพระบรมศาสดาปรินิพพานแล้ว
พระมหากัสสปะทำการสังคายนาพระธรรมวินัย สงฆ์ได้เลือกท่านให้เป็นผู้วิสันนาในส่วนพระสูตรตันตปิฎกและ
พระอภิธรรมปิฎก ท่านได้บรรลุพระอรหัตตผลก่อนวันที่จะทำสังคายนา ๑ วัน คือ เมื่อท่านได้รับคำเตือนจาก
พระมหากัสสปะ ครั้นถึงเวลาเย็น ก็อุตสาห์บำเพ็ญสมณธรรม จนได้บรรลุพระอรหัตตผล ในระหว่างอิริยาบถทั้ง
๔ ซึ่งจะจัดว่าเป็นทำยีน เเดิน นิ่ง หรือนอนท่าใดท่าหนึ่งไม่ได้ เพราะอยู่ในท่าที่กำลังจะล้มตัวลงนอน ต่อมาท่าน
พิจารณาถึงสังขารเห็นว่าสมควรจะนิพพานแล้ว จึงไปสู่ม่าน้ำโรหิณี เหาะขึ้นสู่อากาศแสดงธรรมแก่เทวดาและ
มนุษย์ทั้งหลาย ตั้งสัตย์อธิษฐานว่า เมื่อนิพพานแล้ว ขอให้ร่างกายจงแตกเป็นสองส่วนแล้วตกลงข้างพระญาติ
ศากยวงศ์ส่วนหนึ่ง ข้างญาติโกลิยวงศ์ส่วนหนึ่ง เพื่อป้องกันมิให้ชนทั้ง ๒ พวกเกิดวิวาทกัน เพราะเหตุแห่งอัฐิ
ครั้นอธิษฐานแล้ว ก็นิพพาน ฯ

ให้เวลา ๔ ชั่วโมง กับ ๑๕ นาที

พระมหาธีรวิสิฐวิสิฐ วิสิฐเวที ป.ธ.๘

ประจำวิชาแต่งฉันทภาษาคมคธ

เฉลยแนวทางตั้งฉันทปฐยาวัตร ครั้งที่ ๔

ย่อความ เก็บความ – แต่งมคธ

- ท่านพระอานนท์ เป็นพระโอรสของพระเจ้าสุกโกทนะผู้เป็นพระกนิษฐภคินีของพระเจ้าสุกโกทนะผู้ครองพระนครกบิลพัสดุ์ พระมารดาพระนามว่าพระนางกีสาคโคตมี เมื่อนับตามลำดับศากยวงศ์ ท่านก็เป็นพระอนุชาของสมเด็จพระบรมศาสดา ข้าพเจ้าจะเล่าเรื่องพระอานนท์โดยย่อ ๆ ท่านเป็นโอรสของพระเจ้าสุกโกทนะ และพระนางกีสาคโคตมี ในเมืองกบิลพัสดุ์ เกิดในศากยวงศ์ เป็นพระอนุชาของพระศาสดา ด้วยอำนาจแห่งตระกูลและโคตร ฯ

- **อหิ สมาสเน พุทฺธสุตฺตสฺส อานนฺทตฺเถรสุตฺต วตฺถุ กเถสุตฺตสฺส มิ สเ กปิลวตฺถุสุตฺตมิ สุกโกทนะสุตฺต รมฺโณ เจว กีสาคโคตมียา จ เทเวีย ปุตฺโต สกฺยวสิโก หุตฺวา กุลโคตตวเสน สตฺถุ อโนชฺช อโหสิ ฯ**

- ครั้งเมื่อสมเด็จพระบรมศาสดา เสด็จประทับอยู่ที่อนุปิยนนิคม แคว้นมัลละ ท่านได้ออกบวชพร้อมด้วยเจ้าในศากยวงศ์ เหล่านี้ คือ ภัททิยะ อุนรุทระ ภัคคุ กิมพิละ โกลิยวงศ์ ๑ คือเทวทัต รวมเป็น ๗ กับอุบาลีผู้เป็นนายภุชามาลา เมื่อพระอานนท์ได้อุปสมบทแล้ว ได้ฟังโอวาทพระปฐมมณฑานีบุตรกล่าวสอนได้บรรลุโสดาปัตติผล เพราะเหตุที่ท่านอยู่ในที่ใกล้ชิดพระบรมศาสดา ได้ฟังธรรมที่ทรงแสดงแก่ตนและแก่ผู้อื่น มีสติทรงจำไว้ได้มาก เขาอุระในการศึกษาเล่าเรียน สาธยายทรงจำ จึงเป็นผู้ฉลาดในการแสดงธรรมมาก ดังนั้น พระบรมศาสดาจึงทรงยกย่องสรรเสริญว่า เป็นผู้เลิศกว่าภิกษุทั้งหลาย ๕ อย่าง คือ เป็นพหูสูต มีสติ มีคิด มีความเพียร และเป็นพุทธอุปัฏฐาก และเพราะเหตุที่ท่านเป็นพหูสูต

เมื่อพระศาสดาประทับอยู่ที่อนุปิยนนิคม ท่านขอบวชกะพระศาสดาที่นั่น ได้ฟังโอวาทของพระปฐมมณฑานีบุตรแล้ว ได้บรรลุโสดาปัตติผล ท่านเป็นผู้อันพระศาสดาทรงสรรเสริญว่า เป็นพหูสูต มีสติ มีคิด มีจิต และเป็นพุทธอุปัฏฐาก

สตฺถริ อโนปิยนนิคฺเค วิหรนฺเต มิ อานนฺโท ตตฺถ สตฺถารุ ปพฺพชฺชฺช ยาจิตฺวา ปุณฺณมณฑานี- ปุตฺตตฺเถรสุตฺต สนฺติเก ฌมฺมํ สุตฺวา โสตาปัตติผลํ ปตฺโต “พุทฺธสุตฺต สติมา คติมา ธิติมา พุทฺธอุปัฏฐากิ จาติ สตฺถารา ปสฺสิโต ฯ

- เมื่อพระบรมศาสดาปรินิพพานแล้ว พระมหากัสสปะทำการสังคายนาพระธรรมวินัย สงฆ์ได้เลือกท่านให้เป็นผู้วิสันหา ในส่วนพระสูตรต้นตปิฎกและพระอภิธรรมปิฎก ท่านได้บรรลุพระอรหัตตผลก่อนวันที่จะทำการสังคายนา ๑ วัน คือ เมื่อท่านได้รับคำเตือนจากพระมหากัสสปะ ครั้นถึงเวลาเย็น ก็อุตสาห์บำเพ็ญสมณธรรม จนได้บรรลุพระอรหัตตผล ในระหว่างอิริยาบถทั้ง ๔ ซึ่งจะจัดว่าเป็นทำเนิ่น เดีน นิ่ง หรืออนอนทำไต่ทำหนึ่งไม่ได้ เพราะอยู่ในท่าที่กำลังจะล้มตัวลงนอน

หลังจากพระศาสดาเสด็จปรินิพพานแล้ว ท่านทำความเพียรอย่างหนัก เจริญพระกรรมฐาน บรรลุเป็นพระอรหันต์ ในการสังคายนาครั้งใหญ่ ท่านเป็นผู้วิสันหาพระธรรม

ตโต มิ พุทฺเธ ปรีนิพฺพุเต อจฺจารทฺธวิริโย หุตฺวา กมฺมฏฺฐานํ อโนชฺชุนฺโต อรหตฺตํ ปตฺวา ปรมสฺงคิตฺยํ ฌมฺมํ วิสฺขุเชสิ ฯ

- ต่อมาท่านพิจารณาถึงสังขารเห็นว่าสมควรจะนิพพานแล้ว จึงไปสู่มแม่น้ำโรหิณี เหาะขึ้นสู่อากาศแสดงธรรมแก่เทวดา และมนุษย์ทั้งหลาย ตั้งสัตย์อธิษฐานว่า เมื่อนิพพานแล้ว ขอให้ร่างกายจงแตกเป็นสองส่วนแล้วตกลงข้างพระญาติศากยวงศ์ ส่วนหนึ่ง ข้างญาติโกลิยวงศ์ส่วนหนึ่ง เพื่อป้องกันมิให้ชนทั้ง ๒ พวกเกิดวิวาทกัน เพราะเหตุแห่งอัฐิ ครั้นอธิษฐานแล้ว ก็นิพพาน ในท้ายที่สุด ท่านจึงได้เหาะไปยังแม่น้ำโรหิณี แสดงธรรมแก่เทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย แล้วนิพพาน ในอากาศนั่นเอง ฯ

มิ आयุปรियोसाने रोहिणी नाम न्ति क्नुत्वा तेमनुसฺसानं ฌมฺมํ เทเสตฺวา อากาเสเยว นิพฺพายิ ฯ

ปฐยาวัตร

โย โส พหุสุโต เถโร
อิทานาหิ ปวตฺตีส
เอโส กปิลวตฺตฺตฺตฺตฺตฺต
กีสาคโคตมียา เจว
สตฺตฺตฺตฺตฺตฺต
อนฺปิยนิกมฺมฺม
โส อานนฺโท ชินฺนํ ตตฺถ
ปฺนฺนฺนฺนฺนฺนฺนฺน
ธมฺมํกถํ สฺถนิตฺวาน
“พหุสุโต สโต เจว
อคฺโค ๑ พุทฺธปฺจฺจาโก

ตโต โส นิพฺพุเต พุทฺธ
กมฺมฺจฺจํ ปญฺญชฺชโต
มหาสงคฺตีกาลสมฺม
โส อายฺยปริโยสานเ
ธมฺมํ ปชาย เทเสตฺวา

“อานนฺโทติ สุวิสุโต
กเถสฺสามิ สมาสโต
สฺกฺโกทฺทสฺส ราชีโน
ปฺตฺโต สากิยวีสโก
วเสน อนฺุช อหุ
วิหรนฺเต ตถาคเต
ยาจิตฺวา อฺปฺสมฺปํ
มหาเถรสฺส สฺนฺติเก
โสตาปตฺตฺตฺตฺต จิต
คตฺติมา อิตฺติมา อถ
อิตฺติ พุทฺธปฺจฺจิสฺสโต
(อิตฺติ พุทฺธเณ โถมิโต)

ทพฺุหอารทฺุทวิวิโย
อรรหตฺเต ปตฺติจฺจิต
อหุ ธมฺมวิสฺซชฺชโก
คมิตฺวา โรหิตฺนินทึ
อากาเสเยว นิพฺพุตฺติ ๙

ครั้งที่ ๕

ประโยค ป.๓. ๘

แต่ง ชั้นที่ภาษามคธ

สำนักเรียนวัดมหาธาตุ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร

วันเสาร์ ที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๔

จงเก็บข้อความตามที่จะเก็บได้ในข้อความข้างท้ายนี้ แล้วประพันธ์ให้เป็นคาถาปัฐยาวัตร แจ้งชื่อฉันท์
กำกับไว้ด้วย ฯ

พระสารีบุตร เกิดในหมู่บ้านนาลกะหรือนาลันทา ซึ่งอยู่ไม่ไกลจากกรุงราชคฤห์มากนัก เป็นบุตร
พราหมณ์นายบ้านผู้หนึ่งชื่อว่าวังคันตะและนางสารีพราหมณี เดิมทีพระสารีบุตรนามเดิมว่าอุปติสสะ การที่
เรียกชื่อท่านว่าสารีบุตรนั้น คือเรียกตามชื่อมารดา สันนิษฐานว่า การเรียกชื่อตามมารดานี้คงเป็นไปตาม
ประเพณี ในสมัยนั้น ครั้นเมื่ออุปติสสะเจริญวัยขึ้นแล้ว ได้เล่าเรียนรู้ศิลปศาสตร์ อุปติสสะมีปัญญาเฉียบแหลม
เล่าเรียนได้เร็ว มีโกลิตมาณพโมคคัลลานโคตร เป็นเพื่อนรุ่นราวคราวเดียวกันและชอบพอกันมาก โดยเฉพาะ
ตั้งแต่บรรพบุรุษก็เป็นมิตรสหายสืบต่อกันมา มาณพทั้ง ๒ ได้เคยไปเที่ยวดูมหรสพในกรุงราชคฤห์ด้วยกัน ในการ
ไปดูมหรสพนี้ ตจนถึงบทต่างๆ เช่น บทสลดใจ บทรำเรง ก็ให้รางวัลแก่ผู้แสดงบ้างตามควร อารมณ์ก็จะเป็นไป
ตามบทละครนั้น ๆ ครั้นต่อมาวันหนึ่ง สองสหายได้ชวนกันไปดูมหรสพ เหมือนเมื่อครั้งแต่ก่อน หาได้ว่าเรื่อง
เหมือนเมื่อครั้งก่อน ๆ ไม่ เพราะพิจารณาเห็นว่า การที่ไปดูมหรสพไม่เป็นสาระประโยชน์อะไร สองสหายมี
ความเห็นร่วมกัน จึงได้พร้อมใจกันพาบริวารไปบวชอยู่ในสำนักของสัพยชัยปริพาชก เล่าเรียนลัทธิของอาจารย์
สัพยชัยได้ทั้งหมด อาจารย์จึงได้แต่งตั้งเป็นผู้ช่วยสั่งสอนสานุศิษย์ต่อไป สองสหายนั้นยังไม่พึงพอใจในลัทธิ
ของสัพยชัย จึงได้ตกลงกันว่า ควรจะแสวงหาธรรมวิเศษต่อไปอีก คือถ้าใครได้ธรรมวิเศษแล้ว จงบอกแก่กัน ฯ

ให้เวลา ๔ ชั่วโมง กับ ๑๕ นาที

พระมหาธีรวิสิฐ วิสิฐเวที ป.๓.๙

ประจำวิชาแต่งชั้นที่ภาษามคธ

ปฐยาวัตร

สาริปุตโต หิ นาลนุเท
วงฺคนตพฺรหฺมณฺสฺเสว
ปฺพเพ ตตฺถ มนฺสฺเสหิ
วฺชฺชติมนฺวาย เมธาวี
โกลิโต มาณโว ตสฺส
เอกสฺมึ สมเย เอเต
ปฺพตสฺมึ นิสฺสิตฺวา
“นตฺถิ โยโลกเน สาริ
สฺวิคฺคฺมานสา ชาตา
ตโต เต ปฺพชิตฺวาน
เอตสฺส สมยํ สพฺพํ
ตสฺส นิสฺสารตํ ฅตฺวา
“อมฺเหสุ โย วรํ โมกฺขํ
โส อาริเจตฺถ อิจฺเจวํ

คาเม ราชคฺเห ปฺเร
สาริยา จ ปิยงฺกุโร
“อฺปติสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส
อโหสิ สิปฺปปารคฺค
ปิโย สหายโก อหุ
อิทฺถํ ราชคฺห์ คตา
ปฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส
อิจฺเจวํ ปฺจฺจเวกฺขิย
อนตฺตมนฺชาตฺถกา
สญฺชยสฺเสว สนฺตฺติเก
อฺคฺคฺคฺคฺคฺคฺคฺคฺค
ตโต นิกฺขมฺม เอกโต
ปฺจฺมํ อธิคฺจฺจติ สฺสฺส
สาธุกํ กตฺถิ กฺรฺนฺติ ฯ

ครั้งที่ ๖

ประโยค ป.ธ. ๘

แต่ง ฉันทภาษาสมคธ

สำนักเรียนวัดมหาธาตุ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร

วันอาทิตย์ ที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๖๔

จงเก็บข้อความตามที่จะเก็บได้ในข้อความข้างท้ายนี้ แล้วประพันธ์ให้เป็นคาถาปัฐยาวัตร แจ่มชัดฉันท
กำกับไว้ด้วย ฯ

ท่านพระวัคคลี เกิดในตระกูลพราหมณ์ตระกูลหนึ่งในพระนครสาวัตถี ชื่อว่าวัคคลีณพ เมื่อเจริญวัย
แล้ว ได้ศึกษาเล่าเรียนศิลปวิทยาตามลัทธิของพราหมณ์จนจบไตรเพท ต่อมาได้เห็นพระพุทธเจ้าในพระนคร
สาวัตถี ก็บังเกิดความหลงใหลในพระรูปโฉมของพระองค์ ไม่อึมไม่เปียในการดู อยากจะดูอยู่ตลอดเวลา จึงคิด
ว่า ถ้าได้บรรพชาอุปสมบทในพระพุทธศาสนา จักได้เห็นพระองค์อยู่เป็นนิตย์ ครั้นคิดอย่างนั้นจึงได้ออกบวชใน
พระพุทธศาสนา ครั้นบวชแล้วแทนที่จะท่องบ่นสาธยายธรรมและบำเพ็ญเพียรในกรรมฐาน แต่ก็หาได้ทำเช่นนั้น
ไม่ มีวแต่เที่ยวดูพระรูปโฉมของพระบรมศาสดาอยู่อย่างนั้น ซึ่งพระองค์ก็ได้ตรัสว่ากระไร พระวัคคลีก็ยังเที่ยว
ตามชมเชยอยู่เช่นนั้น ครั้นต่อมาพระบรมศาสดาตรัสสอนว่า ดูก่อนวัคคลี เธอจ้องดูกายที่เปื้อยเน่านี้เพื่อประโยชน์
อะไร ดูก่อนวัคคลี ผู้ใดแลเห็นธรรม ผู้นั้นชื่อว่าเห็นเรา ผู้ใดเห็นเรา ผู้นั้นชื่อว่าเห็นธรรม แม้พระองค์ตรัสสอนอย่าง
นี้แล้ว พระวัคคลีก็ไม่หยุดการกระทำอย่างนั้น แต่ได้หลีกหนีไปในที่อื่นเสีย พระบรมศาสดาจึงทรงดำริว่า ภิกษุ
นี้ ถ้าไม่ได้ความสลัดใจเสียบ้างแล้ว ก็จะไม่ได้อบรมมรรคผลอะไร ครั้นทรงดำรินพระทัยอย่างนี้แล้ว เมื่อจวนจะ
ถึงวันเข้าพรรษา พระองค์จึงเสด็จไปสู่กรุงราชคฤห์ พอถึงวันเข้าพรรษาพระองค์จึงทรงประณามขับไล่พระวัคคลี
ออกจากสำนักของพระองค์ว่า แน่ะวัคคลี เธอจงหลีกไปเสีย พระวัคคลีเกิดความน้อยใจว่าพระบรมศาสดาจะไม่
ทักทายปราศรัยกะเราอีกแล้ว เราก็ไม่อาจจะอยู่ในที่เฉพาะพระพักตร์ของพระองค์ตลอดไตรมาส มีความเสียใจ
ที่จะไม่เห็นพระองค์ จึงหลีกออกจากพุทธสำนักแล้วคิดว่า เรามีชีวิตอยู่จะมีประโยชน์อะไร เราจะกระโดดภูเขา
ตายเสีย ครั้นคิดอย่างนั้นแล้ว จึงขึ้นไปบนยอดเขาชิลมกุฏ พระบรมศาสดาทรงทราบความลำบากของท่าน จึง
แสดงพระองค์ให้ปรากฏในที่เฉพาะหน้า และตรัสสอนด้วยธรรมมีกถามีประการต่าง ๆ ท่านเกิดความปิติและ
ปราโมทย์อย่างแรงกล้า มาเฝ้าพระบรมศาสดาโดยทางอากาศ นึกถึงพระโอวาทที่พระบรมศาสดาตรัสสอน ชม
ปิตินอากาศเสียได้แล้ว ได้บรรลุพระอรหัตผลพร้อมด้วยปฏิสัมภิทา ฯ

ใช้เวลา ๔ ชั่วโมง กับ ๑๕ นาที

พระมหาธีรวิสิฐวิสิฐ วิสิฐเวที ป.ธ.๘

ประจำวิชาแต่งฉันทภาษาสมคธ

ปฐยาวัตร

โย โส สทฐาวิมุตโตธ
ตสฺส วุตฺตี กถสฺสสามิ
โส หิ สวตฺถิยํ ชาโต
วุฑฺฒิปตฺโต มหุสฺสาโห
เอกสฺมี ทิวเส พุทฺธ
โส ตํ ตถาคตํ ทิสฺวา
นิพฺพุตํ ปสฺสสิตฺถํ พุทฺธํ
จฺานสฺส อญฺคจฺจฺนโต
พุทฺธเณ อญฺสิญฺโฆปี
วสุสฺสพนายิกายํ โส
ทุมฺมโน คิริมารุญฺห
สุคฺโต ตํ วิทิตฺวาน
ตํ ฐมฺมียา กถายเว
โส จ วฏฺกฺลิตํ สุตฺวา
อากาเส อฺุปฺปตฺติตฺวาน
ตตฺถ ปีตี วิชฺมุเฑตฺวา

“วฏฺกฺลิตี สุปากญฺเ
สงฺเขเปเน ยถาภกฺมํ
พฺรหฺมณฺณสฺส ปิยงฺกุโร
ติเวทปารคฺคฺ อหุ
รมฺมํ สวตฺถิมาคเต
ตสฺส รุเป ปสนฺนโก
ปพฺพชิตฺวาน สาสเน
กมฺมญฺจฺานํ อภาวยํ
น ตสฺส ทสฺสนํ ชหิ
สุคฺเตน ปณฺนามิโต
กายํ ปาเตตฺตมารภิ
ตตฺถ ปากญฺจฺรูปโก
สมสฺสสาเส โยนิโส
ภิชฺชโย ปีตี อฺุปาทยํ
ฐมฺมปฺปทํ วิจฺอารยํ
อรรหตฺตํ อปาปฺถึนตี ฯ

ครั้งที่ ๗

ประโยค ป.๓. ๘

แต่ง ชั้นที่ภาษามคธ

สำนักเรียนวัดมหาธาตุ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร

วันเสาร์ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๖๓

จงเก็บข้อความตามที่จะเก็บได้ในข้อความข้างท้ายนี้ แล้วประพันธ์ให้เป็นคาถาปฐยาวัตร แจ้งชื่อชั้นที่
กำกับไว้ด้วยฯ

สมัยนั้น พระผู้มีพระภาคเจ้าประทับอยู่ ณ ภูฏาคารศาลา ป่ามรวณ ใกล้เคียงนครไพศาลี ทรงทราบว่า
พระเจ้าสุทโธทนะพระพุทธรูปบิดาทรงพระประชวรหนัก จึงพร้อมด้วยพระสงฆ์สาวกจำนวนมาก เสด็จไปเยี่ยม
พระพุทธรูปบิดา ณ กรุงกบิลพัสดุ์ ทรงบำเพ็ญปิตุอุปัฏฐानธรรมด้วยอำนาจพระกตัญญูกตเวทิตาธรรม ถวายการ
รักษาพยาบาล ตามสมควรแก่พุทธรูปวิสัย ขณะนั้น พระเจ้าสุทโธทนะทรงได้รับทุกขเวทนาอันแรงกล้ามีพระอาการ
ทรมานทรมานหมดพระสติ พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงยกพระหัตถ์ตั้งพระทัยอธิษฐานบำบัติโรคอาพาธ ทรงลูบลงที่
พระเศียรพระพุทธรูปบิดา อาพาธอันแรงกล้าที่พระเศียรก็ทุเลาลงด้วยพระบารมี พระนันทเถระลูบที่พระหัตถ์
เบื้องขวา อาพาธกล้าข้างขวาก็ทุเลาลง พระอนันทเถระลูบที่พระหัตถ์เบื้องซ้าย อาพาธกล้าข้างซ้ายก็ทุเลาลง
พระราหุลลูบที่พระปฤษฎางค์ อาพาธกล้าที่พระวรกายก็ทุเลาลง พระพุทธรูปบิดาทรงทุเลาเบาบางลงก็เสด็จลุกขึ้น
ประทับนั่ง ทรงถวายบังคมพระศาสดาด้วยความซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณ พระศาสดาทรงแสดงธรรม
เทศนาโปรดให้พระพุทธรูปบิดาได้สำเร็จพระอรหัตตผลในวันนั้น พระเจ้าสุทโธทนะทรงบรรลุพระอรหัตตผลแล้ว
ทรงพิจารณาเห็นว่า พระชนมายุของพระองค์จะถึงอวสานแล้ว จึงทรงลาพระศาสดาตลอดถึงพระบรมวงศานุ
วงศ์แล้วพระองค์ท่านก็เสด็จนิพพาน ด้วยอนุปาติเสสนิพพาน คือดับกิเลสพร้อมด้วยสังขารไม่มีเหลือ ฯ

ใช้เวลา ๔ ชั่วโมง กับ ๑๕ นาที

พระมหาธีรวิสิฐวิสิฐเวที ป.๓.๙

ประจำวิชาแต่งชั้นที่ภาษามคธ

เฉลยแนวทางแต่งงานที่รัฐยิวাত্র ครั้งที่ ๗

แบ่งประโยค - ย่อความ เก็บความ - แต่งมคธ

- สมัยนั้น พระผู้มีพระภาคเจ้าประทับอยู่ ณ ภูฏาคารศาลา ป่ามหาวัน ใกล้พระนครไพศาลี ทรงทราบว่าจะเจ้าสุทโธทนะพระพุทโธบิดาทรงพระประชวรหนัก จึงพร้อมด้วยพระสงฆ์สาวกจำนวนมาก เสด็จไปเยี่ยมพระพุทโธบิดา ณ กรุงกบิลพัสดุ์ ทรงบำเพ็ญปิตุอุปัฏฐากธรรมด้วยอำนาจพระกตัญญูตเวทิตาธรรม ถวายการรักษาพยาบาล ตามสมควรแก่พุทโธวิสัย

สมัยหนึ่ง พระพุทโธเจ้า ประทับอยู่ที่ภูฏาคารศาลา ป่ามหาวัน ใกล้เมืองไพศาลี ทรงทราบว่าพระบิดาประชวรหนัก ทรงประสงค์จะเยี่ยมพระบิดา จึงเสด็จไปเมืองกบิลพัสดุ์ พร้อมด้วยภิกษุสงฆ์หมู่ใหญ่ ทรงทำการอุปัฏฐากพระบิดา ตามความเหมาะสม

เอกสมิ ทิ สมเย โลกานุกมโป พุทโธ เวสาลีย มหาเวเน ภูฏาคารศาลาย วิหรนโต ปิตุพาหุหคิลานภาว / พาพหคเณณ / พหวาพาถิ ฌตวา ตํ ปิตริ ปสสิตุกาโม หุตวา มหตาภิกษุสงฆเมเน สหุติ กบิลวัตถุ คนตวา ยถารหิ สฎฐุ ปิตุ อุปัฏฐานํ อกาสิ ฯ

- ขณะนั้น พระเจ้าสุทโธทนะทรงได้รับทุกขเวทนาอันแรงกล้ามีพระอาการทรมนทรมายหมดพระสติ

ครั้งนั้น พระเจ้าสุทโธทนะทรงเสวยทุกขเวทนาแล้ว ทรมนทรมาย หมดสติ

ตทา สุทโธทโน มหาราชา ติกขเวทนํ / ติพพเวทนํ ปตวา วิกขิตตกายจิตฺโต อโหสิ มฎฺฐ สสตี ฯ

- พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงยกพระหัตถ์ตั้งพระทัยอธิษฐานบำบัดโรคอาพาธ ทรงลูบลงที่พระเศียรพระพุทโธบิดา อาพาธอันแรงกล้าที่พระเศียรก็ทุเลาลงด้วยพระบารมี พระนันทเถระลูบที่พระหัตถ์เบื้องขวา อาพาธกล้าข้างขวาก็ทุเลาลง พระอนันทเถระลูบที่พระหัตถ์เบื้องซ้าย อาพาธกล้าข้างซ้ายก็ทุเลาลง พระราหุลลูบที่พระปฤษฎางค์ อาพาธกล้าที่พระวรกายก็ทุเลาลง

พระพุทโธเจ้า ทรงมีพระมหากรุณา ทรงลูบพระเศียรพระบิดา พระนันทเถระลูบพระหัตถ์ขวา พระอนันทเถระลูบพระหัตถ์ซ้าย พระราหุลลูบหลัง

มหาการุณิกิโก พุทโธ ปิตริ สิริสิ ปรามสิ / อามสิ, นนุโท ตํ สุทโธทนํ ทกฺขินเหตุเถ ปรามสิ อานนุโท ตํ วามเหตุเถ ปรามสิ, ราหุโล อยฺยกํ ราชานํ ปิฎฺฐ / ปิฎฺฐิยํ ปรามสิ ฯ

- พระพุทโธบิดาทรงทุเลาเบาบางลงก็เสด็จลุกขึ้นประทับนั่ง ทรงถวายบังคมพระศาสดาด้วยความซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณ พระศาสดาทรงแสดงธรรมเทศนาโปรดให้พระพุทโธบิดาได้สำเร็จพระอรหัตตผลในวันนั้น พระเจ้าสุทโธทนะทรงบรรลुพระอรหัตตผลแล้วทรงพิจารณาเห็นว่า พระชนมายุของพระองค์จะถึงอวสานแล้ว จึงทรงลาพระศาสดาตลอดถึงพระบรมวงศานุวงศ์แล้วพระองค์ท่านก็เสด็จนิพพาน ด้วยอนุปาติเสสนิพพาน คือดับกิเลสพร้อมด้วยสังขารไม่มีเหลือ

พระเจ้าสุทโธทนะ ทรงหายประชวรทันที เกิดปีติปราโมทย์ ถวายบังคมพระพุทโธเจ้า ทรงสดับธรรมแล้ว บรรลुเป็นพระอรหันต์ ทรงทราบว่าพระองค์ถึงอายุขัย จึงทูลลาพระพุทโธเจ้าแล้ว เสด็จนิพพาน

สุทโธทโน มหาราชา ชิปปเมว นิรามโย / อนามโย อุปฺปนปีติปโมชฺไซ หุตวา สตถาริวนทิตวา ธมฺมํ สุตฺวา อรเหตุเต ปติฎฺฐาย อตตโน आयุกฺขยํ ฌตวา พุทฺธํ อาปุจฺจิตฺวา ชีณเสนโหปทีโปว / ทีโปว อนาลโย (อนุปาติเสสยา นิพฺพานธาคฺชยา) นิพฺพายิ ฯ

ปฐยาวัตร

เอกสุมี สมเย พุทฺโธ
เวสาลียํ วสํ รมฺเม
ปีตุ พาทุหคิลานตุตํ
มหตา ภิกฺขุสงฺฆเณ
ชนกสฺส อฺปฏฺฐานํ
ตทา สฺพุทฺโธโน ราชธา
วิกฺขิตฺตกายจิตฺโต จ
มหาการุณฺนิโก พุทฺโธ
นฺนุโท ทกฺขิณฺมฺหตฺถสฺมี
อานนฺุโท วามฺหตฺถสฺมี
(อานนฺุโท ตํ มหาราชํ
ตโต จ ราชุโล ปิฏฺเฐ
สฺพุทฺโธโน มหาราชธา
สญฺชาตปีติปาโมชฺโช
วริ ฐมฺมํ สฺถนิตฺวาน
ตทา อายุกฺขยํ ฅตฺวา
ชีณฺเสนฺโห ปทีโปว

สพฺพโลگانุกมฺโปโก
กฺฎาการเ มหาวเน
ฅตฺวา ตํ ทฺมฺจุคามโก
คโต / คนฺตฺวา กวาปีลวตฺถวํ
สมฺมา กริ ยถารหํ
อฺปฺนฺนตฺติกฺขเวทโน
มฺฏฺจสฺสตี อโธ อหุ
สีเส ปิตฺรมามสี
ตํ สฺพุทฺโธทนมามสี
ตํ มหาราชมามสี
วามฺหตฺถมฺหิ อามสี)
อญฺยกํ ฎฺปมามสี
ชิปฺปเมว นิจามโย
สตฺถารํ อภิวาทิย / อภิวณฺทิย
อรรหตฺตผลลล จิตฺโต
(อรรหตฺเต ปตฺติฎฺจิตฺโต)
อวาปฺจฺจิตฺวา ตถาคตํ
อนาลโย สฺนินฺพุทฺโตติ ฯ

ครั้งที่ ๘

ประโยค ป.๕. ๘

แต่ง ชั้นที่ภาษามคธ

สำนักเรียนวัดมหาธาตุ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร

วันอาทิตย์ ที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๖๔

จงเก็บข้อความตามที่จะเก็บได้ในข้อความข้างท้ายนี้ แล้วประพันธ์ให้เป็นคาถาปัฐยาวัตร แจ่มชัดฉันท
กำกับไว้ด้วยฯ

พระศาสนายังตั้งมั่นอยู่ตราบไต่ ธัมมโมภาสย่อมส่องแสงให้มวลมนุษยชนผู้นับถือปฏิบัติ ได้รับความสว่าง
ใจในการละความชั่ว ประพฤติความดีอยู่ตราบนั้น เปรียบเหมือนสุริโยภาสฉายแสงส่องล้าให้คนานิกรสัตว์
ได้ประกอบกิจมีชีวิตยั่งยืนอยู่ได้ ฉะนั้น อนึ่ง พระศาสนาของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านั้น เมื่อดำรงอยู่
ย่อมตั้งมั่นอยู่ได้ด้วยความประพฤติปฏิบัติชอบของบรรดาพุทธศาสนิกชน เมื่อจะออกงามไพบุลย์ ก็ด้วยเหตุนั้น
ก็การปฏิบัติชอบย่อมมีการได้ศึกษาพระปริยัติเป็นมูลฐานก่อน เมื่อได้ศึกษาเล่าเรียนพระปริยัติธรรม รู้ทั่วถึง
ธรรมที่ควรละที่ควรเจริญ ย่อมปฏิบัติบำเพ็ญข้อปฏิบัติตามสมควรแก่ธรรม เมื่อมีความประพฤติปฏิบัติชอบ
พระศาสนาก็ดำรงอยู่ได้ สมจริงดังพระพุทธพจน์ที่สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสไว้ว่า ภิกษุทั้งหลาย ธรรม &
ประการเหล่านี้ ย่อมเป็นไปเพื่อความดำรงอยู่ เพื่อความไม่เสื่อมสูญ เพื่อความไม่อันตรธานแห่งพระสัทธรรม คือ
พระศาสนาธรรม & ประการนั้น ได้แก่ ภิกษุในพระธรรมวินัยนี้ ตั้งใจฟังธรรมโดยเคารพ ๑ ตั้งใจศึกษาเล่าเรียน
ธรรมโดยเคารพ ๑ ตั้งใจทรงจำธรรมโดยเคารพ ๑ ตั้งใจกำหนดพิจารณาเนื้อความของธรรมที่ตนทรงจำไว้แล้ว
นั้น ๆ โดยเคารพ ๑ รู้ทั่วถึงอรรถธรรมแล้วตั้งใจปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม ๑ ดังนี้ ฯ

ให้เวลา ๔ ชั่วโมง กับ ๑๕ นาที

พระมหาธีรวิสิฐวิสิฐ เวที ป.๕.๘

ประจำวิชาแต่งชั้นที่ภาษามคธ

เฉลยแนวทางแต่งงานที่รัฐยิวাত্র ครั้งที่ ๔

แบ่งประโยค - ย่อความ เก็บความ - แต่งมคธ

- พระศาสนายังตั้งมั่นอยู่ตราบไค ธัมมโภภาสย้อมส่องแสงให้มวลมนุษย์ผู้นับถือปฏิบัติ ได้รับความสว่างใจในการละความชั่ว ประพฤติความดีอยู่ตราบนั้น เปรียบเหมือนสุริยภาสายแสงส่องล้าให้คนนานิกรสัตว์ได้ประกอบกิจมีชีวิตที่ยั่งยืนอยู่ได้ ฉะนั้น

พระพุทธศาสนายังตั้งมั่นอยู่ในโลก ตราบไค ธัมมโภภาสย้อมส่องสว่างเพื่อมนุษย์ ตราบนั้น ยาว หิ โลก พุทธศาสน์ ปฏิภุทธาติ/ปฏิบัติภุทธาติ/ติภุทธาติ/สภุทธาติ, ตาว ธัมมโภภาส สุตตานอ ตฤถาย วิโรจติ ฯ (ปฏิบัติภุทธาติ, ติภุทธาติ = ไม่มีใช้)

- อนึ่ง พระศาสนาของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านั้น เมื่อดำรงอยู่ ย่อมตั้งมั่นอยู่ได้ด้วยความปลอดภัยปฏิบัติชอบของบรรดาพุทธศาสนิกชน เมื่อจะออกงามไปบุลย์ ก็ด้วยเหตุนี้

พระพุทธศาสนานั้น เมื่อดำรงอยู่ ย่อมดำรงอยู่ด้วยการปฏิบัติชอบ เมื่องอกงาม ก็ย่อมงอกงาม ด้วยการปฏิบัติชอบนั้นเหมือนกัน

ตํ ติภุทธมานํ สมมาปฏิบัติภุทธาติ ติภุทธาติ, โสภมานํ ตเถว โสภติ ฯ

- ก็การปฏิบัติชอบย่อมมีการได้ศึกษาพระปริยัติเป็นมูลฐานก่อน

พระปริยัติที่เรียนดีแล้ว ย่อมเป็นมูลราก ของการปฏิบัติชอบ ของพุทธศาสนิกชน สุกคณหิตา หิ ปริยตติ พุทธศาสนิกานํ สมมาปฏิบัติภุทธาติ มุลกา หิติ ฯ

- เมื่อได้ศึกษาเล่าเรียนพระปริยัติธรรม รู้ทั่วถึงธรรมที่ควรละที่ควรเจริญ ย่อมปฏิบัติบำเพ็ญข้อปฏิบัติตามสมควรแก่ธรรม เมื่อมีความประพฤติปฏิบัติชอบ พระศาสนาก็ดำรงอยู่ได้

หากว่า พุทธศาสนิกชนศึกษาเล่าเรียนพระปริยัติธรรม รู้ทั่วถึงธรรมที่ควรละที่ควรเจริญ ย่อมปฏิบัติธรรมตามสมควรแก่ธรรม พระพุทธศาสนานั้น ก็ย่อมดำรงอยู่มั่นคง

สเจ พุทธศาสนิกานา ชนา สหุธา ปสนนา ปริยตติ อุกคณหิตา ปหาตพพํ ภาเวตพพํ ธมฺมํ อาชานนฺดา ธมฺมานุธมฺมปฏิบัติภุทธาติ ภาเวยฺยํ, ตํ พุทธศาสนํ โลกํ ธิรภาเวเน ติภุทธาติ ฯ

- สมจริงดังพระพุทธพจน์ที่สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสไว้ว่า ภิกษุทั้งหลาย ธรรม & ประการเหล่านี้ ย่อมเป็นไปเพื่อความดำรงอยู่ เพื่อความไม่เสื่อมสูญ เพื่อความไม่อันตรธานแห่งพระสัทธรรม คือ พระศาสนาธรรม & ประการนั้น ได้แก่ ภิกษุในพระธรรมวินัยนี้ ตั้งใจฟังธรรมโดยเคารพ ๑ ตั้งใจศึกษาเล่าเรียนธรรมโดยเคารพ ๑ ตั้งใจทรงจำธรรมโดยเคารพ ๑ ตั้งใจกำหนดพิจารณาเนื้อความของธรรมที่ตนทรงจำไว้แล้วนั้น ฯ โดยเคารพ ๑ รู้ทั่วถึงอรรถธรรมแล้วตั้งใจปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม ๑ ดังนี้

ด้วยเหตุนี้ พระพุทธเจ้าจึงตรัสว่า ธรรม & ประการ ย่อมเป็นไป เพื่อความดำรงอยู่ คือ ภิกษุ ฟังธรรมโดยเคารพ ๑ เรียนธรรมโดยตั้งใจ ๑ จำธรรมได้อย่างดี ๑ พิจารณาธรรมโดยแยบคาย ๑ ปฏิบัติธรรม

เตนาห ภควา “ภิกขุ สกุกจจํ ธมฺมํ สุนนฺติ, ตํ ธมฺมํ อุกคณหิติ, สาธุกํ ตํ ธาเรนฺติ, โยนิโส ตํ ววฏฺฐเปเนติ, นิจจํ ธมฺมํ จรณตฺติติ ปญฺจ ธมฺมา พุทธศาสนสฺส จิตฺติยา ส่วตตนฺตฺติติ ฯ

ปฐยาวัตร

ยาว โลก ปติภูจาทิ
ดาว สุตตานมตถาย
เอตํ เหตุถ ปติภูจันตุํ
สมมาปฏิปทาเยว
อสุมี โลกมฺหิ โสภนตุํ
ยา พุทฺธมามกานมฺปิ
เอตสฺสา มฺลกา โหติ
พุทฺธสาสนิกา เจปี
ปริยตฺตี อฺคณฺหนฺตา
ตุํ พุทฺธสาสนํ โลก
เตนาห ภควา นาโถ
“ภิกฺขุ สฺถนฺนฺติ สทฺธมฺมํ
สาธุกํ ตมฺปิ ธาเรนฺติ
นิจฺจํ ฐมฺมํ จรณฺตีติ
สมพุทฺธสาสนสฺเสว

สมมาสมพุทฺธสาสนํ
ธมฺโมภาโส วิโรจติ
ปสนฺนํกาน ปาณินํ
ปติภูจหติ สาธุกํ
สทา ตเถว โสภติ
สมมาปฏิปทา อธิ
ปริยตฺตี สฺคณฺหนฺตา
สทฺธา อภิปสนฺนกา
ธมฺมานุจาริโน สียํ
ถิรภาเวน ติฏฺฐติ
สพฺพโลกานุกมฺปก
สทฺทจฺจํ ตํ อฺคณฺหเร
สมมา อฺบปริกฺขเร
ปญฺจ ฐมฺมา จิรํ อธิ
จิตฺติยา อภิวตฺตเรติ ฯ

ครั้งที่ ๙

ประโยค ป.๕. ๘

แต่ง ชั้นที่ภาษามคธ

สำนักเรียนวัดมหาธาตุ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร

วันเสาร์ ที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๖๔

จงเก็บข้อความตามที่จะเก็บได้ในข้อความข้างท้ายนี้ แล้วประพันธ์ให้เป็นคาถาปัจจัยาวัตร แจ่มชัดฉันท
กำกับไว้ด้วย ฯ

สมเด็จพระบรมพิตรพระราชสมภารพระองค์สมเด็จพระมงกุฎเกล้า ฯ รัชกาลที่ ๖ แห่งพระบรมราชวงศ์จักรี
ได้โปรดพระราชทานพระราชมติไว้ว่า ข้าพเจ้าขอถือโอกาสกล่าวในที่นี้ว่า ข้าพเจ้ามีความเห็นมั่นคงมานานแล้ว
ว่า ศาสนากับอาณาจักร จำเป็นต้องอาศัยกันและกันจึงจะเจริญและถาวรต่อไป ในประเทศใดที่ได้ทดลองแยก
ศาสนากับอาณาจักรเป็นคนละส่วน ในไม่ช้าก็ปรากฏว่า ความหายนะดำเนินเข้าสู่โดยรวดเร็วทันตาเห็น เป็น
ความจริงอยู่อย่างนี้แน่นอน เป็นธรรมดาตามมนุษย์ปุถุชนที่ใฝ่อำนาจ สิ่งใดที่เป็นอุปสรรคกีดขวางในหนทางดำเนิน
ของตน ก็ต้องอยากทำลายเสีย หรืออย่างน้อยก็คิดตัดทอนกำลังแห่งสิ่งที่เป็นอุปสรรคนั้น ก็แล ศาสนาทั้งปวงที่
ควรนับถือว่าเป็นศาสนาดี ย่อมจะต้องมุ่งสอนให้คนเรารักษาความสงบและไม่ประทุษร้ายซึ่งกันและกัน และ
ความสงบกับความปราศจากภัยย่อมมีได้แต่โดยมีรัฐบาลปกครองอยู่เป็นหลักฐานมั่นคง โดยอาศัยนิติธรรม
และศาสนธรรม ฉะนั้น ศาสนาดีทุกศาสนา อีกทั้งนักบวชในศาสนานั้น ๆ จึงมักเป็นผู้ที่พอใจคำจูนสนับสนุน
อำนาจ แห่งรัฐบาล อันได้ตั้งอยู่มั่นคงสืบต่อมานานในบ้านเมือง ฯ

ใช้เวลา ๔ ชั่วโมง กับ ๑๕ นาที

พระมหาธีรวิสิฐ วิสิฐเวที ป.๕.๙

ประจำวิชาแต่งชั้นที่ภาษามคธ

เจดีย์แนวทางแต่งตั้งปฐยาวัตร ครั้งที่ ๙

แบ่งประโยค - ย่อความ เก็บความ - แต่งมคธ

- สมเด็จพระบรมพิตรพระราชสมภารพระองค์สมเด็จพระมงกุฎเกล้าฯ รัชกาลที่ ๖ แห่งพระบรมราชวงศ์จักรี ได้โปรดพระราชทานพระราชมติไว้ว่า

**พระเจ้าแผ่นดินรัชกาลที่ ๖ แห่งประเทศสยาม ทรงแสดงพระมติของพระองค์ไว้ว่า
จฎฐิ หิ สยามิโก มหาราชา อุตตโน มติ ทสฺเสสิ ฯ**

- “ข้าพเจ้าขอถือโอกาสกล่าวในที่นี้ว่า ‘ข้าพเจ้ามีความเห็นมั่นคงมานานแล้วว่า ‘ศาสนากับอาณาจักร จำเป็นต้องอาศัยกันและกันจึงจะเจริญและถาวรต่อไป

ศาสนากับอาณาจักรอาศัยกันและกัน จึงจะมั่นคงยั่งยืน

โลกิ หิ สาสนญฺเจว อาณาจกุกญฺจ อญฺญมญฺญํ นิสฺสาย จิรํ ถาวรานิ โหนติ ฯ

- ในประเทศใดที่ได้ทดลองแยกศาสนากับอาณาจักรเป็นคนละส่วน ในไม่ช้าก็ปรากฏว่า ความหายนะดำเนินเข้าสู่โดยรวดเร็วทันตาเห็น

ในประเทศใด ประชาชนพยายามที่จะแยกศาสนากับอาณาจักรออกจากกัน ความหายนะย่อมเกิดขึ้นแก่ประเทศนั้น ต่อกาลไม่นานเลย

ยสฺมี จ ปเทเส ชนา ตานิ วิภาเชตุํ มฏฺเณติ วายมนฺติ, ตสฺส นจิรสฺเสว หานิ / ปริหานิ / วินาโส / พยสนํ ปาฏิทฺตวา / อุปฺปชฺชติ ฯ

- เป็นความจริงอยู่อย่างนี้แน่นอน เป็นธรรมดาตามมนุษย์ปุถุชนที่ใฝ่อำนาจ สิ่งใดที่เป็นอุปสรรคกีดขวางในหนทางดำเนินของตน ก็ต้องอยากทำลายเสีย หรืออย่างน้อยก็คิดตัดทอนกำลังแห่งสิ่งที่เป็นอุปสรรคนั้น

ธรรมดา มนุษย์ปุถุชนทั้งหลาย ผู้ต้องการเป็นใหญ่ผู้ใฝ่อำนาจ ภัยและอุปสรรคเหล่าใดย่อมเกิดขึ้นแก่ตน ก็ย่อมปรารถนาที่จะทำลายภัยและอุปสรรคเหล่านั้น หรือตัดทอนกำลังภัยและอุปสรรคเหล่านั้น

อิมสฺมี หิ โลกิ ปุถุชฺชนา ปาปิฉฺชา วสคเวสกา หุตฺวา, เย ภยฺอุปสฺคคา อุตตโน อุปฺปชฺชนฺติ, เต ภินฺทิตฺถุ วา เตสํ วา พลํ อฺปฺจฺฉินฺทิตฺถุ ปฏฺเฐนฺติ ฯ

- ก็แล ศาสนาทั้งปวงที่ควรนับถือว่าเป็นศาสนาดี ย่อมจะต้องมุ่งสอนให้คนเรารักษาความสงบและไม่ประทุษร้ายซึ่งกันและกัน

ก็ศาสนาที่นับว่าเป็นศาสนาดี ทุกศาสนา ในโลกนี้ ย่อมสอนให้คนทั้งหลายตั้งอยู่ในความสงบ

อิมสฺมี ปน โลกิ สพฺพํ สุวาทฺตสฺสขาทํ สาสนํ ชเน สนฺติภาเว / สนฺติเย ปติฏฺฐาเปติ ฯ

- และความสงบกับความปราศจากภัยย่อมมีได้แต่โดยมีรัฐบาลปกครองอยู่เป็นหลักฐานมั่นคง โดยอาศัยนิติธรรมและศาสนธรรม

ประเทศใด รัฐบาลอาศัยนิติธรรมและศาสนธรรมปกครอง ความสงบย่อมมีแก่ประเทศนั้น และประเทศนั้นก็ย่อมมั่นคง ปราศจากภัยอันตราย

ยํ ฐฏฺฐํ ฐฏฺฐปาสิหิ นิติธฺมมญฺเจว สาสนธฺมมญฺจ นิสฺสาย คฺคฺคฺตํ / ปสาสิตํ / รกฺขิตํ, ตสฺส สนฺติ อุตฺถิ, ตญฺจ ถิรํ โหติ นิพฺภยํ นิรฺนฺตรายํ ฯ (นิรภัย เป็นสันสกฤต ไม่ใช่บาลี)

- ฉะนั้น ศาสนาดีทุกศาสนา อีกทั้งนักบวชในศาสนานั้น ๆ จึงมักเป็นผู้ที่พอใจคำจูนสนับสนุนอำนาจ แห่งรัฐบาล อันได้ตั้งอยู่มั่นคงสืบต่อมานานในบ้านเมือง

ศาสนาทุกศาสนา และนักบวชในศาสนานั้น ๆ ย่อมสนับสนุนรัฐบาลในประเทศนี้ตลอดมา
ตสมา สพพมปี สาสนญเจว ตตถ จ ปพพชิตา นิจจํ / สทา / นิพทํ / อภิณ्हํ / สสตํ /
อภิกขณํ / นีรนตรํ อิมสมิ ฏฺเฐ ฏฺฐปาสิโน อุปถมฺภนติ / ฏฺฐปาสิโน อุปถมฺภนํ กโรนติ ฯ

<u>ฉฺฉุจ โสยามิโก มหาราชา</u>	<u>อตตโน มตี ทสเสสิ</u>
<u>โลเก หิ สาสนญเจว</u>	<u>อาณาจกกถจ</u>
<u>อถมมถณํ นิสสาย</u>	<u>จิรั ถาวรานิ โหนติ</u>
<u>ยสมิ จ ปเทเส</u>	<u>ชนา สมานวาสิโน</u>
<u>ตานิ วิภาเซตุ</u>	<u>มฺเณนติ วายมนติ</u>
<u>ตสส นจิริสเสว</u>	<u>หานิ อุปฺปชชติ</u>
<u>อิมสมิ หิ โลเก ปุถุชชนา</u>	<u>ปาปิจฉา วสคเวสกา หุตวา</u>
<u>เย ภูยฺสปสคคา</u>	<u>อตตโน อุปฺปชชนติ</u>
<u>เต ภินทิตุ วา เตสํ วา</u>	<u>พลํ อุจฺจฉินทิตุ ปฏฺเฐนติ</u>
<u>อิมสมิ ปน โลเก สพพ</u>	<u>สวากขาตสงฆาตํ สาสนํ</u>
<u>ชเน สนติภาเว</u>	<u>ปติฏฺฐาเปติ</u>
<u>ยํ ฏฺฐจํ ฏฺฐปาสิหิ</u>	<u>นิตฺถมมถเจว สาสนธมมถจ</u>
<u>นีสสาย ปสาสิตํ,</u>	<u>ตสส สนติ อตถิ</u>
<u>ตถจ ธิรั โหติ</u>	<u>นิพภยํ นีรนตรายํ ฯ</u>
<u>ตสมา สพพมปี สาสนํ เจว</u>	<u>ตตถ จ ปพพชิตา</u>
<u>นิจจํ อิมสมิ ฏฺเฐ ฏฺฐปาสิโน</u>	<u>อุปถมฺภนํ กโรนติ ฯ</u>

ปัฐยาวัตร

ฉฏฺโฐ หิ สุยามิโก ราชา
โลกสูมี สาสณญเฆว
อญฺญมญฺญํ ว นิสฺสาย
ยสูมี ปน ปเทสสูมี

{ เศลํ วิภาชนตถาย
(ตานิเยว วิภาเชตฺถํ)
เอตสฺส นจิรสฺเสว
โลเก ปุญฺชชฺชนา นาม
เย เต ภยฺยปสฺสคฺคาปิ
เอเต ภินฺนิตฺตุมิจฺจนฺติ
ยญฺเห สฺวากขาตสฺงฺขาตํ
สพฺพนฺตํ / ตํ สพฺพํ สนฺติภาวสูมี
ยํ รฏฺฐํ นิตฺถมฺมญฺจ
รฏฺฐปาถีหิ สฺสคฺคตฺตํ
ตญฺจ รฏฺฐํ ทิรํ โหติ
สพฺพมฺปิ สาสณญเฆว
{ นิจฺจํ รฏฺฐปาถีนํ
(รฏฺฐปฺปสฺสาสกานนฺธ

ทสฺเสสิ อตฺตโน มตี
อาณาจกฺกญฺจ สพฺพติ
ถิรานิ โหนฺติ อุตฺตริ
ชฺชนา สมานวาสิโน }
(มฺนุสฺสา สหวาสิโน)
สมฺภฺนฺติ วายมฺนฺติ จ

ปริหานิ อฺปฺชฺชติ
ปาปิฉฺชา วสเฆสกา (เอส = คเวส = ปริเยส)
อฺปฺชฺชชฺชเนว อตฺตโน
พลํ วา เตสฺส ฉินฺนิตฺตํ
สํสนํ ภวเต อธิ
ปติฏฺฐาเปติ มานุเส (มฺนุสฺसानํ สมฺโห มานุโส)
ปฏฺิจฺจ สํสนํ อถ
เอตสฺส สนฺติ วิชฺชติ
นิพฺภยํ นฺรปฺททวํ
ตตฺถ ปพฺพชิตา อถ
กโรนฺติ อฺปฺถมฺภนฺนฺติ ฯ }
สฺงฺคหนํ กุพฺพะเว สทาติ ฯ }

ครั้งที่ ๑๐

ประโยค ป.๓. ๘

แต่ง ฉันทภาษาสมาค

สำนักเรียนวัดมหาธาตุ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร

วันอาทิตย์ที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๔

จงเก็บข้อความตามที่จะเก็บได้ในข้อความข้างท้ายนี้ แล้วประพันธ์ให้เป็นภาษาสมาค โดยฉันทลักษณะ ๑ อย่าง คือ ปัฐยาวัตร แจ่งชื่อฉันทไว้ด้วย ฯ

ความประพฤติให้เป็นประโยชน์แก่แผ่นดินอันเป็นถิ่นฐานและประชาราษฎร จัดว่าเป็นโลกัตถจริยา โดยบรรยาย คุณข้อนี้เป็นปฏิปทาเครื่องหมายของท่านผู้เป็นบุรุษรัตน์ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจำเดิมแต่ได้ตรัสรู้ ก็ได้ทรงบำเพ็ญพุทธกิจอันใหญ่ พระองค์แผ่พระญาณทอดพระเนตรโลก ณ เวลาปัจจุสมัยใกล้รุ่งและสายณหสมัยตอนพลบค่ำ เมื่อมีพุทธเวไนยปรากฏในพระญาณโดยอาการที่มีอุปนิสัยจะได้ตรัสรู้มรรคผล หรือถึงพระไตรสรณคมน์ หรือจะได้ลู่คุณสมบัติอย่างอื่น ๆ พระองค์ก็เสด็จไปโปรดด้วยพระมหากุณา ตั้งต้นแต่ตรัสประกาศเทศนาโปรดพระภิกษุปัญจวัคคีย์ พอมีพระสาวกขึ้นบ้าง ก็ส่งจาริกไปในทิศานุทิศเพื่อประกาศพระศาสนา ข้อนี้ทรงปรารถนาให้สุขแก่สัตว์โลกเป็นที่ตั้ง แจ่งในพระวาทะตรัสสั่งดังนี้ว่า ภิกษุทั้งหลาย ท่านทั้งหลายจงเที่ยวจาริกไป เพื่อเกื้อกูลแก่ชนมาก เพื่อสุขแก่ชนมาก เพื่ออนุเคราะห์แก่โลก เพื่อประโยชน์ เพื่อเกื้อกูล เพื่อสุขแห่งเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย ท่านทั้งหลายอย่าได้ไป ๒ รูป โดยทางเดียวกัน จงแสดงธรรมไพเราะในเบื้องต้นในท่ามกลางในที่สุด ประกาศศาสนาบริสุทธิ์บริบูรณ์สิ้นเชิงพร้อมทั้งอรรถทั้งพยัญชนะ สัตว์ทั้งหลายที่มีสัญชาติเป็นผู้มีธุลีในจักขุน้อย กล่าวคือมีกิเลสเบาบางมีอยู่ เพราะไม่เคยได้ยินได้ฟัง ย่อมเสื่อมจากกรรม ผู้จะรู้ทั่วถึงซึ่งธรรมจักมี แม้เราตถาคตก็จักไปอุรุเวลาประเทศเสนานิคม เพื่อแสดงธรรมเหมือนกัน ตั้งแต่นั้น ก็เสด็จเที่ยวเทศนาโปรดสัตว์ ตลอดเวลาที่ทรงพระชนม์อยู่เพียงไร ประกาศพระศาสนาให้แพร่หลายไปบุญ ฯ

ให้เวลา ๔ ชั่วโมง กับ ๑๕ นาที

พระมหาธีรวิสิฐ วิสิฐเวที ป.๓.๘

ประจำวิชาแต่งฉันทภาษาสมาค

เฉลยแนวทางแต่งฉันทปัฐยาวัตร ครั้งที่ ๑๐

แบ่งประโยค – แต่งไทยเป็นมคธ ปธ.๙ - ย่อความ เก็บความ – แต่งมคธ

- ความประพจน์ให้เป็นประโยชน์แก่แผ่นดินอันเป็นถิ่นฐานและประชากรราษฎร จักว่าเป็นโลกัตถจริยาโดยบรรยาย คุณ
ข้อนี้เป็นปฏิปทาเครื่องหมายของท่านผู้เป็นนุราชรัตน

ปริยาเยน นิวาสนภูฐานภูตปจวิยา เจว สตุตติกายสุส จ อตุถาย ปวตติตา จริยา “โลกัตถจริยาติ สงฺขั / สงฺขยั
คจฺจติ อยญจ ปริสรตณภูตานิ ปุคฺคณานิ นิमितฺตปฏิปทา โหติ ฯ

โลกัตถจริยา เป็นปฏิปทาของท่านผู้เป็นนุราชรัตน

โลกัตถจริยา ปริสรตณภูตานิ ปฏิปทา โหติ ฯ

- สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจำเดิมแต่ได้ตรัสรู้ ก็ได้ทรงบำเพ็ญพุทธกิจอันใหญ่

**พระพุทธเจ้าของเราทั้งหลาย จำเดิมแต่ตรัสรู้ ทรงบำเพ็ญพุทธกิจอันยิ่งใหญ่ เพื่อประโยชน์แก่
ชาวโลก**

อมฺหากณฺหิ พุทฺโธ โภธิกาลโต ปฏฺจาย โลกสุส อตุถาย พฺหุณี พุทฺธกัจจานิ ปริปุเรสิ ฯ

- พระองค์แผ่พระญาณทอดพระเนตรโลก ณ เวลาปัจจุสมย์ใกล้รุ่งและสายณหสมย์ตอนพลบค่ำ เมื่อมีพุทธเวไนย
ปรากฏในพระญาณ โดยอาการที่มีอุปนิสัยจะได้ตรัสรู้มรรคผล หรือถึงพระไตรสรณคมน์ หรือจะได้ผู้คุณสมบัติอย่างอื่น ๆ
พระองค์ก็เสด็จไปโปรดด้วยพระมหากรุณา

กถํ ฯ โส หิ พุทฺโธ ปจฺจุสสมเย เจว สายณฺหสมเย จ ญาณชาลํ ปตฺถริตฺวา โลกํ โวลเณโต, เย พุทฺธเวเนยฺยา
มคฺคผลาธิคมา ย วา ติสรณคฺคมา ย วา อญฺญคุณปฏิลาภาย วา สมฺปนฺนอุปนิสฺสยา โหนฺติ, เต ญาณชาลสุส อนฺโต ปวิภูเส
ทิสฺวา มหากฺรุณํ ปฏิจฺจ เต อูปคนฺตฺวา ธมฺมํ เทเสสิ ฯ

**พระองค์แผ่ข่ายพระญาณ ตรวจฺจตุสฺตวโลก ในเวลาใกล้รุ่งและในเวลาเย็น ทรงเห็นชนทั้งหลาย
ผู้มีอุปนิสัยอันถึงพร้อมแล้วด้วยมรรคผลเป็นต้น พระองค์ก็เสด็จไปแสดงธรรมแก่ชนเหล่านั้น**

**โส หิ พุทฺโธ ปจฺจุสสมเย เจว สายณฺหสมเย จ ญาณชาลํ ปตฺถริตฺวา โลกํ โวลเณโต,
เย ชนา มคฺคผลาธิหิ สมฺปนฺนอุปนิสฺสยา โหนฺติ, เต ทิสฺวา อูปคนฺตฺวา ธมฺมํ เทเสสิ ฯ**

- ตั้งต้นแต่ตรัสประณมเทศนาโปรดพระภิกษุปัญจวัคคีย์

เบื้องต้น พระองค์ทรงมีพระกรุณา เสด็จไปยังเมืองพาราณสี แสดงธรรมแก่พระปัญจวัคคีย์

อาโท หิ โส กรุณาย สมฺนาคโต หุตฺวา พาราณสี คนฺตฺวา ปญฺจวคฺคิยานํ ธมฺมํ เทเสสิ ฯ

- พอมีพระสาวกขึ้นบ้าง ก็ส่งจาริกไปในทิศานุทิศเพื่อประกาศพระศาสนา

**ในกาลใด พระสาวกมีมากขึ้น ในกาลนั้น ก็ทรงส่งพระสาวกเหล่านั้น แยกกันไปประกาศพระ
ศาสนา**

ยทา จ สาวกา พหฺกา โหนฺติ, ตทา เต พุรฺหมจฺริยสุส ปกานตฺถาย เปเสสิ ฯ

**แม้พระองค์เอง ก็เสด็จไปตำบลอุรุเวลาเสนานิคม แสดงธรรมแก่สัตว์ทั้งหลาย ยังพระศาสนา
ให้ถึงความเจริญงอกงามไพบุลย์ โดยลำดับ**

**โสปี พุทฺโธ เอกโก ว ชนानํ ธมฺมํ เทเสตุํ อุรุเวลาเสนานิคมํ คนฺตฺวา สาสนํ อนุกฺกเมน
วฺชฺชติ วิรุฬฺหิ เวปุลฺลํ ปาเปสิ ฯ**

- ข้อนี้ทรงปรารภหิตสุขแก่สัตว์โลกเป็นที่ตั้ง

อิทฺมปิ โลกสุส อตฺถหิตสุขํ อารพฺภ ปวตฺตติโต โหติ ฯ

ข้อนี้ พระองค์ทรงปรารภประโยชน์แก่สัตว์โลกเป็นที่ตั้ง

อิทฺมปิ โลกสุส อตฺถํ อารพฺภ ปวตฺตติโต โหติ ฯ

- แจ้งในพระวาทรัสสังคังนี้ว่า “ภิกษุทั้งหลาย ท่านทั้งหลายจงเที่ยวจาริกไป เพื่อเกื้อกูลแก่ชนมาก เพื่อสุขแก่ชนมาก เพื่ออนุเคราะห์แก่โลก เพื่อประโยชน์ เพื่อเกื้อกูล เพื่อสุข แห่งเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย ท่านทั้งหลายอย่าได้ไป ๒ รูป โดยทางเดียวกัน จงแสดงธรรมไพเราะในเบื้องต้นในท่ามกลางในที่สุด ประกาศศาสนาบริสุทธิ์บริบูรณ์สิ้นเชิงพร้อมทั้งอรรถทั้งพยัญชนะ สัตว์ทั้งหลายที่มีสัญชาติเป็นผู้มีภูมิลิในจักขุนี้ น้อย กล่าวคือมีกิเลสเบาบางมีอยู่ เพราะไม่เคยได้ยินได้ฟัง ย่อมเสื่อมจากธรรม ผู้จะรู้ทั่วถึงซึ่งธรรมจักมี แม้เราตถาคตก็จักไปอุรูลเวลาประเทศเสนานิคม เพื่อแสดงธรรมเหมือนกัน” ตั้งแต่นั้น ก็เสด็จเที่ยวเทศนาโปรดสัตว์ ตลอดเวลาที่ทรงพระชนม์อยู่เพียงไร ประกาศพระศาสนาให้แพร่หลายไปพลุลย์

อยมตฺถโต ติปิฏฺเฏก พุทฺธวเจเน ปากฺกัฏฺเฏโต โหติ ฯ วุตฺตตฺถุเหตํ ภควตา “จรถ ภิกฺขเว จาริกํ พุทฺชนหิตาย พุทฺชนสุขาย โลกานุกมฺพาย อตฺถาย หิตาย สุขาย เทวมนุสฺसानํ มา เอนเน เทว อคฺมิตฺถ, เทเสถ ภิกฺขเว ฐมฺมํ อาทิกฺขยาถนํ มชฺเชน กฺขยาถนํ ปริโยสานกฺขยาถนํ สาคฺคํ สพฺพญฺชนํ เกวลปริปฺถุถนํ ปริสุทฺธํ พุทฺหมจฺริยํ ปกาเสถ, สนฺตึชฺช สตฺตา อปฺพรชฺชชาติกา อสฺสวณฺตา ฐมฺมสุส ปริหายนฺติ, ภวิสฺสนฺติ ฐมฺมสุส อญฺญาตาโร, อหฺมปิ ภิกฺขเว เยน อูรฺเวลาเสนานิคโม, เตนุสฺสงฺกมฺมิสุสํมมฺมเทสนายาติ ตโต ปฏฺฐาย ยาวซีวํ ตตฺถ ตตฺถเว จาริกํ จริตฺวา โลกสุส ฐมฺมํ เทเสตฺวา พุทฺหมจฺริยํ ปกาเสตฺวา สาสณฺน ฐมฺมํ วุทฺธมฺมิ วิรุพฺพี เวปุลฺลํ ฯ

โลกตถจฺริยา

ปฺริสฺรัตนภูตานิ

อมฺหากณฺธิ พุทฺโธ

โลกสุส อตฺถาย พฺหุณี

โส ทิ พุทฺโธ

ปจฺจฺจสสมเย เจว

ถาณชาลํ ปตฺถริตฺวา

เย ชนา มคฺคผลาทีหิ

เต ทิสฺวา อุกฺคนฺตฺวา

อาโท ทิ โส กรฺณาย ยุตฺโต

ปณฺจวคฺคิยานํ ภิกฺขุณฺ

ยทา จ สวากา

ตทา เต พุทฺหมจฺริยสฺส

โสปี พุทฺโธ เอกโก ว

อูรฺเวลาเสนานิคมฺ

สาสนํ อนุกฺกเมณ

อิทฺมปิ โลกสุส อตฺถํ

ปฏฺิปปทา โหติ

โพธิกาลโต ปฏฺฐาย

พุทฺธกิจฺจานิ ปริปฺปุเรสิ

สายณฺทสมเย จ

โลกํ โวลเณนโต

สมปฺนนอุปฺนิสฺสยา โหนฺติ

ฐมฺมํ เทเสสิ

พาราณสี คนฺตฺวา

ฐมฺมํ เทเสสิ

พุกา โหนฺติ

ปกาสนตฺถาย เปเสสิ

ชนานํ ฐมฺมํ เทเสตุ

คนฺตฺวา

วุทฺธมฺมิ วิรุพฺพี เวปุลฺลํ ปาเปสิ

อารพฺภ ปวตฺตติโต โหติ ฯ

ปฐยาวัตร

โลกตถจริยา นาม	ตถาคเตน เทสิตา (สมมาสมพุทฺธเทสิตา)
ปฐิตนสนเสว	โหเต ปฐิปทา วรา
{ โลกนาถิ หิ สมพุทฺโธ (สมพุทฺโธ กิร ปฐิจาย โลกตฺถาย มหนฺตานิ ปจฺจฺจสมเย เจโส อตฺตโน ฅาณชาลฺมปี โลกํ โวโลกยฺนฺโต ว	{ ปฎฺติ โฟธิกาลโต (สมฺโพธิปตฺตกาลโต) พุทฺธกิจฺจานิ ปฐฺยิ สายนฺุหสมเย อถ ปตฺถริตฺวาน สพุทธิ ทิพุเพน พุทฺธจฺกฺขฺนา สมฺปนฺนอุปฺนิสฺสยา (มคฺคผลฺลูปฺนิสฺสยา)
{ เย เต มคฺคผลฺลาทีหิ (เย เวเนยฺยา ชนา โหนฺติ เต ทิสฺวา อุปคฺนตฺวาน อาโท โส กรุณายตฺโต	{ วรี ฐมฺมํ อเทสฺยิ พาราณสีปฺริ คโต (ฐมฺมํ พาราณสี คโต)
ปญฺจวคฺคิยภิกฺขุณฺํ	ฐมฺมจกฺกํ ปวตฺตยิ
ยทา จ สวากา โหนฺติ	พฺนฺกา พุทฺธสฺสเน
ตทา ฐมฺมํ ปกาเสตฺุ	{ เต เปเสสิ วิสฺสุํ วิสฺสุํ (วิสฺสุํ เอเต อเปสฺยิ)
เอโสปี ปาณินฺ ฐมฺมํ	เทเสตฺุ จาริกํ จรี
{ กเมน สาสนํ วุฑฺฒี (ยาว อชฺชตฺตนา โลก อิทํ พุทฺเธน โลกตฺถํ	{ วิรุฬฺหิณฺุจ อปาปฺยิ ปตฺติจฺจาเปสิ สาสนํ) อารพฺภ โหติ วตฺติตฺนฺติ ฯ

ครั้งที่ ๑๑

ประโยค ป.๓. ๘

แต่ง ฉันทภาษาสมค

สำนักเรียนวัดมหาธาตุ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร

วันเสาร์ที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๖๔

จงเก็บข้อความตามที่จะเก็บได้ในข้อความข้างท้ายนี้ แล้วประพันธ์ให้เป็นภาษาสมค โดยฉันทลักษณะ
๑ อย่าง คือ ปัฐยาวัตร แจ่งชื่อฉันทไว้ด้วย ฯ

สมเด็จพระเจ้าแผ่นดิน มีพระกรุณากว้างขวางฉะนี้ จึงเป็นที่นับถือลบล้น ควรได้รับอภัย และรับ
ความยกย่องไว้ในที่สูง ปราภฏแก่ชนทั้งหลาย รวากับเทวดาในหม่อมมนุษย์ จัดว่าเป็นสมมติเทวราช เป็นผู้ควรแก่
ส่วนกุศลที่มหาชนบำเพ็ญแล้ว และจะพึงอุทิศถวายด้วยความหวังเพื่อทรงพระเจริญภียโยภาพสืบไป ในฝ่ายศา
สนจักร สมเด็จพระพุทธเจ้าได้เป็นสรณะที่พำนักนับถือของพุทธศาสนิกบริษัท จำเดิมแต่ครั้งยังดำรงพระชนม์
จนบัดนี้ ก็เพราะพระมหากุณา พระคุณข้อนี้ เป็นเหตุให้พระองค์บำเพ็ญพระบารมีมาแต่ครั้งเป็นพระโพธิสัตว์
จัดเป็นมหากุณาสมาโยคในฝ่ายเหตุสัมปทา ให้บรรลुพระอนุตรสัมโพธิญาณ เป็นผลสมาบัติ จำเดิมแต่
ตรัสรู้แล้วก็คงอยู่ในพระกรุณาคุณ เสด็จเที่ยวเทศนาโปรดเวไนยนิกรในนครคามนิคมชนบทนั้น ๆ ให้ได้บรรลु
โลกียสมบัติและโลกุตรสมบัติตามอุปนิสัย ตราบเท่าถึงอวสานที่สุด ทรงพระอาพาธหนัก จะเสด็จดับขันธ-
บริณีพพานในคืนนั้นแล้ว ยังทรงเทศนาโปรดสุภัททบริพาชกให้สำเร็จพระอรหัตเป็นปัจฉิมสาวก ข้อความที่นำมา
สาธกนี้ แสดงให้เห็นพระกรุณาของสมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้า อันเป็นไปในสัตว์โลกสักเพียงไร เพราะเหตุนี้
พระองค์จึงได้เป็นอุดมสรณะที่ระลึกนับถืออันสูงสุดของพุทธศาสนิกประชาตลอดมาจนทุกวันนี้ ฯ

ใช้เวลา ๔ ชั่วโมง กับ ๑๕ นาที

พระมหาธีรวิสิฐวิสิฐ เวที ป.๓.๘

ประจำวิชาแต่งฉันทภาษาสมค

เฉลยแนวทางแต่งฉันทปัฐยาวัตร ครั้งที่ ๑๑

แบ่งประโยค - ย่อความ เก็บความ - แต่งมคธ

- สมเด็จพระเจ้าแผ่นดิน มีพระกรุณากว้างขวางฉะนี้ จึงเป็นที่นับถือลบล้น ควรได้รับอภัย และรับความยกย่องไว้ในที่สูง

กรุณาอันไม่มีประมาณ ย่อมเป็นไปแก่พระมหाराชเจ้า เพราะฉะนั้น พระองค์จึงเป็นที่รักเป็นที่นับถือของพสกนิกร

อุปมาอุปไมย หิ กรุณา มหาราชสุส ปวดตติ, ตสฺมา ชนानิ กนฺโต โหติ มานิตฺ ๕

- ปรากฏแก่ชนทั้งหลาย รวากับเทวดาในหมู่มนุษย์ จัดว่าเป็นสมมติเทวราช เป็นผู้ควรแก่ส่วนกุศลที่มหาชนบำเพ็ญแล้ว และจะพึงอุทิศถวายด้วยความหวังเพื่อทรงพระเจริญภียโยภาสสืบไป

พระองค์อันโลกรู้กันโดยทั่วไปเป็นอย่างดีว่า เป็นเทวดาโดยสมมติ, บุญอันใดที่ประชาชนกระทำอุทิศถวาย เพื่อทรงพระเจริญแก่พระมหाराชเจ้า บุญนั้นย่อมสมควรแก่พระองค์ในกาลทุกเมื่อ

ใส จ มหาราชา "สมมติเทโวติ สพฺเพสุ จานฺนํ สฺมฺมจฺจํ วิสฺสุโต, ยํ ปุณฺณํ ปชาย มหาราชาสุส วุฑฺฒิยา อุทฺทิสฺส กตํ, ตํ มหาราชาสุส อรหติ ๕

- ในฝ่ายศาสนจักร สมเด็จพระพุทธเจ้าได้เป็นสรณะที่พำนักนับถือของพุทธศาสนิกบริษัท จำเดิมแต่ครั้งยังดำรงพระชนม์จันบัดนี้ ก็เพราะพระมหากุณา

แม้ในฝ่ายพุทธจักร พระพุทธเจ้าก็ทรงอาศัยพระกรุณา จึงเป็นที่นับถือและเป็นที่บูชาของพุทธศาสนิกชนทั้งหลาย

สาสนจกฺเกปิ พุทฺโธ กรุณํ อาคมฺมํ พุทฺธสาสนิเกหิ มานิตฺ โหติ ปุชฺชิตฺ ๕ (ศัพท์พวง - สกฺกโต ครุทฺโต มานิตฺ ปุชฺชิตฺ อปจิตฺ)

- พระคุณข้อนี้ เป็นเหตุให้พระองค์บำเพ็ญพระบารมีมาแต่ครั้งเป็นพระโพธิสัตว์ จัดเป็นมหากุณาสมาโยคในฝ่ายเหตุสัมปทา ให้บรรลुพระอนุตรสัมมาสัมโพธิญาณ เป็นผลสมมาบัติ

กรุณานี้ เป็นปัจจัยแห่งการบำเพ็ญพระบารมี ในพระศาสนานี้

อยมฺปน กรุณา อิมสฺมี สาสนเน ปารมฺมิปฺปฺรณปฺจฺเจโย โหติ ๕

- จำเดิมแต่ตรัสรู้แล้วก็คงอยู่ในพระกรุณาคุณ เสด็จเที่ยวเทศนาโปรดเวไนยนิกร ในนครคามนิคมชนบทนั้น ๆ ให้ได้บรรลुโลกียสมบัติ และโลกุตระสมบัติตามอุปนิสัย

พระพุทธเจ้า นับตั้งแต่ตรัสรู้ ทรงมีพระกรุณา เสด็จเที่ยวไป ในที่ทั้งหลายมีบ้านเป็นต้น เพื่อแสดงธรรมแก่ชนทั้งหลาย ยังชนเหล่านั้นให้บรรลुโลกียสมบัติและโลกุตระสมบัติ

พุทฺโธ หิ โภทฺทิกาลโต ปฏฺฐาย กรุณาย สมฺนฺนาคโต หุตฺวา คามาทีสุ จานฺนํ ธมฺมํ เทเสตุํ วิจฺรฺนโต เต โลกียสมฺปตฺติญฺเจว โลกุตฺตรสมฺปตฺติญฺจ ปาเปสิ ๕

- ครอบเกล้าอวสานที่สุด ทรงพระอาพาธหนัก จะเสด็จดับขันธปรินิพพาน ในคืนนั้นแล้ว ยังทรงเทศนาโปรดสุภัทท-
ปริพาชกให้สำเร็จพระอรหัตเป็นปัจฉิมสาวก

แม้ในเวลาจะเสด็จปรินิพพาน พระองค์ประจวบหน้า ก็ยังทรงมีพระกรุณา แสดงธรรมแก่
สุภัททะ ให้สำเร็จเป็นพระอรหันต์ และเป็นสาวกองค์สุดท้าย

โส พุทฺโธ ปรินิพฺพานกาลปิ พาทุหคฺคิลาโน หุตฺวา กรุณาย สุภทฺทสฺส ธมฺมํ เทเสตฺวา
อรหตฺตณฺเจว ปจฺฉิมสาวกณฺจ ปาเปสิ ฯ

- ข้อความที่นำมาสาธกนี้ แสดงให้เห็นพระกรุณาของสมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้า อันเป็นไปในสัตว์โลกสักเพียงไร
เพราะเหตุนี้ พระองค์จึงได้เป็นอุดมสรณะที่ระลึกนับถืออันสูงสุดของพุทธศาสนิกประชาตตลอดมาจนทุกวันนี้

ข้อนี้ ชี้ให้เห็นว่าพระพุทธเจ้าทรงมีพระกรุณาอันยิ่งใหญ่ ด้วยเหตุนี้ พระองค์จึงทรงเป็นที่พึ่ง
อันสูงสุดแก่สัตว์ทั้งหลายตลอดมา

อิทฺถจฺจสฺส กรุณาย มหฺนตฺถาวทีปํ โหติ, เตน โส สทา สตฺตานํ อุตฺตมํ สรณํ โหติ ฯ

<u>อปฺปมาณา</u> <u>ที</u> <u>กรุณา</u>	<u>มหาราชสส</u> <u>ปวตตติ</u>
<u>ตฺสฺมา</u> <u>ชนานํ</u>	<u>กนฺโถ</u> <u>โหติ</u> <u>มานิโถ</u>
<u>โส</u> <u>จ</u> “ <u>สมฺมตี</u> <u>เทโว</u> <u>ติ</u>	<u>สพฺเพ</u> <u>สุ</u> <u>จาเน</u> <u>สุ</u> <u>สุภฺจ</u> <u>วิสฺสุ</u> <u>โถ</u>
<u>ยํ</u> <u>ปฺลณฺ</u> <u>ปชาย</u> <u>มหาราชสส</u>	<u>วฺชฺฌมฺม</u> <u>อุทฺทิสฺส</u> <u>กตํ</u>
<u>ตํ</u> <u>สพฺพทา</u> <u>ตสฺส</u>	<u>มหาราชสส</u> <u>อรหตี</u>
<u>สาสน</u> <u>จก</u> <u>เกปิ</u> <u>พุทฺโธ</u>	<u>กรุณํ</u> <u>อาคมม</u>
<u>พุทฺธ</u> <u>สาสน</u> <u>นิเก</u> <u>หิ</u>	<u>มานิโถ</u> <u>โหติ</u> <u>ปุชฺชิ</u> <u>โถ</u>
<u>อยม</u> <u>ปน</u> <u>กรุณา</u> <u>อิม</u> <u>สมฺ</u> <u>มี</u> <u>สาสน</u> <u>เ</u>	<u>ปารมี</u> <u>ปุรณ</u> <u>ปจฺจ</u> <u>โย</u> <u>โหติ</u>
<u>พุทฺโธ</u> <u>หิ</u> <u>โพธิ</u> <u>กาล</u> <u>โถ</u> <u>ปฏฺจาย</u>	<u>กรุณาย</u> <u>สมน</u> <u>นา</u> <u>ค</u> <u>โถ</u> <u>หุตฺวา</u>
<u>คามาทิสฺสุ</u> <u>จาเน</u> <u>สุ</u> <u>ชนานํ</u>	<u>ธมฺมํ</u> <u>เทเส</u> <u>ตุ</u> <u>วิจฺร</u> <u>น</u> <u>โถ</u>
<u>เต</u> <u>โลกิ</u> <u>ย</u> <u>สม</u> <u>ป</u> <u>ต</u> <u>ติ</u> <u>ณ</u> <u>จ</u> <u>เว</u>	<u>โลก</u> <u>ุต</u> <u>ตร</u> <u>สม</u> <u>ป</u> <u>ต</u> <u>ติ</u> <u>ณ</u> <u>จ</u> <u>ปาเป</u> <u>สิ</u>
<u>โส</u> <u>พุทฺโธ</u> <u>ปริ</u> <u>นิ</u> <u>พ</u> <u>พาน</u> <u>กา</u> <u>เล</u> <u>ปิ</u>	<u>พาทุ</u> <u>หค</u> <u>ิ</u> <u>ลา</u> <u>โน</u> <u>หุตฺวา</u>
<u>กรุณาย</u> <u>สุภ</u> <u>ท</u> <u>ท</u> <u>ส</u> <u>ส</u>	<u>ธมฺมํ</u> <u>เทเส</u> <u>ต</u> <u>วา</u>
<u>อรห</u> <u>ต</u> <u>ต</u> <u>ณ</u> <u>จ</u> <u>เว</u>	<u>ปจ</u> <u>ฉ</u> <u>ิม</u> <u>สาว</u> <u>ก</u> <u>ณ</u> <u>จ</u> <u>ปาเป</u> <u>สิ</u>
<u>อิ</u> <u>ท</u> <u>ถ</u> <u>จ</u> <u>จ</u> <u>ส</u> <u>ส</u> <u>กรุณาย</u>	<u>ม</u> <u>ห</u> <u>น</u> <u>ต</u> <u>ถ</u> <u>าว</u> <u>ที</u> <u>ป</u> <u>ก</u> <u>ม</u> <u>โห</u> <u>ติ</u>
<u>เต</u> <u>น</u> <u>โส</u> <u>ส</u> <u>ทา</u> <u>ส</u> <u>ต</u> <u>ต</u> <u>าน</u> <u>ํ</u>	<u>อ</u> <u>ต</u> <u>ต</u> <u>ม</u> <u>ํ</u> <u>สร</u> <u>ณ</u> <u>ํ</u> <u>โห</u> <u>ติ</u> ฯ

ปฐญาวัตร

กรรณา อปฺปมาณาว
ตสฺมา ฐฺญจนิวาสิหิ
โส จ “สมฺมตฺเตโวติ
ยํ ปุณฺณํ ฐฺญจวาสิหิ
อุทฺทิสฺส ปกตํ โหติ
พฺพุตฺตจกฺเขปี สมฺพฺพุโ
พฺพุตฺตสฺสณิกฺเขว
กรรณา ปจฺจโย โหติ
โส โภทฺทิกาลโตเยว
คามาทีสุ มนุสฺसानํ
เต โลกียญฺจ สมฺปตฺตี
ปรินิพฺพานกาเลปี

กรรณาย สุภทฺทสฺส
อรรหตฺตํ อปาเปสิ
[อิทํ ทีเปติ พฺพุตฺตสฺส
(อิทญฺจ กรรณายสฺส
[ตสฺมา สทา ส สตฺตฺตานํ
(ตสฺมา โส ปาณินํ นิจฺจํ)

มหาราชสฺส วตฺตติ
กนฺโต โหเตว มานิตฺโต
สพฺพุตฺต ฐฺญจ วิสฺสุโต
มหาราชสฺส วุฑฺฒิยา
ตํ ตสฺสสารหตี สทา
ปฏฺวิจฺจ / อคฺคมฺม กรรณํ วรํ
มานิตฺโต โหติ ปุชฺชิตฺโต
ปาวรมีปุณฺณสฺสสิท
ปฏฺจาย กรรณาธิโก / กรรณายฺตุโต
ธมฺมํ ปกาสิตฺตุํ จรํ
โลกุตฺตรญฺจ ปาเปยิ
พฺพุโ พฺพหุคฺคิลานโก
(อาพาธิโก ตถาคโต) }
เทเสตฺวา ธมฺมมุตฺตมํ
ปจฺจฉิมฺมสฺสวาทฺตฺตํ
กรรณาย มหฺนตฺตํ }
มหฺนตฺตภาวทีปํ }
โหเต สรณมุตฺตมฺนฺติ ฯ

ครั้งที่ ๑๒

ประโยค ป.๓. ๘

แต่ง ชั้นที่ภาษามคธ

สำนักเรียนวัดมหาธาตุ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร

วันอาทิตย์ที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๖๔

จงเก็บข้อความตามที่จะเก็บได้ในข้อความข้างท้ายนี้ แล้วประพันธ์ให้เป็นภาษามคธ โดยชั้นลักษณะ ๑ อย่าง คือ ปฐญาวัตร แจ่งชื่อฉันท์ไว้ด้วย ฯ

สมเด็จพระมโหฬารราชสมภารเจ้า ทรงประกอบด้วยพระวิริยสมบัติแล้ว ทรงบำเพ็ญราชธรรมอุปถัมภ์ พระพุทธศาสนา บริหารพระราชอาณาจักร ชูขบเลี้ยงพระราชวงศานุวงศ์เสวกามาตย์ราชบริพาร ทั้งฝ่ายทหารทั้ง ฝ่ายพลเรือน ทานบำรุงทวยช้ออาณาประชาราษฎร์เพื่ออยู่เย็นเป็นสุข นิรุกชนิกรภัย อนุโลมเข้าในจักรวรรดิวัตร และสังคหวัดถุซึ่งแสดงมาแล้วในหนหลัง ตั้งพระราชหฤทัยมั่นอยู่ในพระราชจริยา พระราชอุตสาหะจัดในราชกิจ เป็นเหตุให้สมเด็จพระมโหฬารราชสมภารเจ้าเส้อมล้ำพระกำลังลง ไม่ทรงพระสำราญโดยลำดับมา จนเป็น เหตุต้องเสด็จรักษาพระองค์ ณ ทวีปยุโรป ซึ่งเป็นปรีวิสัย นิราศไกลพระมหานครกับทั้งราชตระกูลราชบริษัท และโกโคศวรรย์ ห่างจากข้าขอบขัณฑสีมา เป็นที่ว่าแห้วพระราชหฤทัย ทั้งจะได้เสวยความลำบากพระกมล เพราะไม่บริบูรณ์แห่งอุปฐาน การบำรุงบำเรอด้งได้เคยมา ทั้งนี้ก็เพื่อจะรักษาพระชนม์และบำรุงพระกำลังไว้ ทรงพระราชภาวระ ให้เป็นติดตามุทิศประโยชน์ทั่วกัน ชื่อนี้ก็เหมือนสมเด็จพระสรรเพชญ์พุทธเจ้า เมื่อแรกได้ตรัสรู้ ทรงพิจารณาเห็นอุปนิสัยของสัตว์โลกผู้จะรู้ทั่วถึงธรรมมีอยู่ และทรงสันนิษฐานว่าจะแสดงธรรมแล้ว ทรงทำ อายุสังขารอิฐฐาน คือตั้งปรารถนาที่จะดำรงพระชนมายุอยู่ กว่าพุทธบริษัทจะได้รับความเข้าใจธรรมชัดเจน และ ปฏิบัติชอบสมควรแก่พระธรรม สามารถจะบอกกล่าวสั่งสอนผู้อื่นนำสืบกันไป กว่าพระศาสนาจะไพบูลถาวร แพร่หลายสำเร็จประโยชน์แก่ชนเป็นอันมาก หากจะมีโรคพาธพยาธิพิบัติ เกิดขึ้นตัดทอนอายุสังขาร ก็จะทำ พยายามเพื่อบำบัดเสีย ด้วยกำลังพระอิทธิบาทฯ

ให้เวลา ๔ ชั่วโมง กับ ๑๕ นาที

พระมหาธีรวิสิฐวิสิฐ เวที ป.๓.๘

ประจำวิชาแต่งชั้นที่ภาษามคธ

เจดีย์แนวทางแต่งตั้งปีที่ปฏิญญาวัตร ครั้งที่ ๑๒

แบ่งประโยค - ย่อความ เก็บความ - แต่งมคธ

- สมเด็จพระบรมพิตรพระราชสมภารเจ้า ทรงประกอบด้วยพระ**วริยสมบัติ**แล้ว ทรงบำเพ็ญราชธรรมอุปถัมภ์ พระพุทธศาสนา บริหารพระราชอาณาจักร ชุบเลี้ยงพระราชวงศานุวงศ์เสวกามาตย์ราชบริพาร ทั้งฝ่ายทหารทั้งฝ่ายพลเรือน ทำนุบำรุงทวยชื่อกาณาประชาราษฎร์เพื่ออยู่เย็นเป็นสุข นิรทุกข์นโรภัย อนุโลมเข้าในจักรวรรดิวัตรและสังคหวัดฤๅซึ่งแสดงมาแล้ว ในหนหลัง

พระมหाराชเจ้า ผู้ทรงยังความยินดีให้เกิดแก่ชาวไทย ทรงประกอบด้วยพระ**วริยสมบัติ** ทรง บำเพ็ญราชธรรม ทรงอุปถัมภ์พระศาสนา ทรงปกครองราชอาณาจักร ทรงยังอันโตชนเป็นต้นทั้งปวง ให้ถึงความสุขตลอดมา

รฎุวาสินี หิ รติวฑฒโน ขตติโย มหาราชา วิริเยน สมณนาโคโต หุตวา ทสวโร ราชธมฺเม ปุเรนโต สาสนํ อุปตถมฺภติ / อุปตถมฺภติ, อาณาจกุกํ ปสาสติ, สพฺเพ อนฺโตชนาทโย ชเน สุขํ ปาเปติ ฯ

- ตั้งพระราชหฤทัยมั่นอยู่ในพระราชจริยา พระราชอุตสาหะจัดในราชกิจ เป็นเหตุให้สมเด็จพระบรมพิตรพระราชสมภาร เจ้าเสื่อมล้าพระกำลังลง ไม่ทรงพระสำราญโดยลำดับมา

เพราะเหตุที่พระองค์ทรงมีพระอุตสาหะวิริยะ ในราชกิจทั้งหลาย ทำประโยชน์เกื้อกูล แก่พสก- นิกรเป็นอันมาก ฉะนั้น จึงทำให้พระองค์เสื่อมล้าพระกำลังลง ไม่ทรงสำราญ โดยลำดับมา

ยสฺมา โส ราชกิจเจสุ สอุสุสาโห สวิริโย หุตวา รฎุวาสินี หิตานิ กิจจาณิ กโรติ, ตสฺมา อนุปฺพุเพณ / ยถากุมํ ปรีหีนพโล / ปรีหีนถาโม โหติ อทกฺโข ฯ

- จนเป็นเหตุต้องเสด็จรักษาพระองค์ ณ ทวีปยุโรป ซึ่งเป็นปรีวิสัย นิราศไกลพระมหานครกับทั้งราชตระกูลราชบริษัท และโกไคศวรรย์ ห่างจากข้าขอบขัณฑสีมา เป็นที่วิว่าเหวพระราชหฤทัย ทั้งจะได้เสวยความลำบากพระกมล เพราะไม่บริบูรณ์แห่ง อุปฐาน การบำรุงบำเรอตั้งได้โดยมา ทั้งนี้ก็เพื่อจะรักษาพระชนม์และบำรุงพระกำลังไว้ ทรงพระราชภาระ ให้เป็นหิตานุหิต- ประโยชน์ทั่วกัน

ด้วยเหตุนี้ พระองค์จึงเสด็จไปทวีปยุโรป เพื่อรักษาพระชนม์และบำรุงพระกำลังไว้

ตปฺปจฺยา โส (สก) ชีวติ รกฺขิตฺตฺยเจว พลํ อนุปฺปทาตุญฺจ ยุโรปทีปํ อคฺมาสิ ฯ

- ข้อนี้ก็เหมือนสมเด็จพระสรรเพชญ์พุทธเจ้า

จริยานี้ ก็เหมือนกับจริยาของพระพุทธเจ้า

อยญฺจ จริยา พุทฺธสฺส จริยาสทิสฺสา โหติ ฯ

- เมื่อแรกได้ตรัสรู้ ทรงพิจารณาเห็นอุปนิสัยของโลกผู้จะรู้ทั่วถึงธรรมมีอยู่ และทรงสันนิษฐานว่าจะแสดงธรรมแล้ว ทรงทำอายุสังขารอิฐฐาน คือตั้งปรารถนาที่จะดำรงพระชนมายุอยู่ กว่าพุทธบริษัทจะได้รับความเข้าใจธรรมชัดเจน และปฏิบัติ ขอบสมควรแก่พระธรรม สามารถจะบอกกล่าวสั่งสอนผู้อื่นนำสืบกันไป กว่าพระศาสนาจะไพบูรณ์ถาวรแพร่หลายสำเร็จประโยชน์ แก่ชนเป็นอันมาก หากจะมีโรคอาพาธพยาธิพิบัติ เกิดขึ้นตัดทอนอายุสังขาร ก็จะต้องพยายามเพื่อบำบัดเสีย ด้วยกำลังพระอิทธิ- บาท

จริงอยู่ พระพุทธเจ้าของเราทั้งหลาย นับตั้งแต่ตรัสรู้ ทรงใคร่ครวญอุปนิสัยของสัตว์โลกด้วย
พระญาณ ทรงตกลงพระทัยที่จะแสดงธรรม ปรรอณาที่จะดำรงอยู่ เพื่อประโยชน์แก่อกุลแก่สัตว์
ทั้งหลาย แม้จะถูกอาพาธเบียดเบียน ก็ทรงประกอบด้วยพระวิริยะ เพื่อยังอาพาธนั้นให้สงบ ด้วยกำลัง
พระอิทธิบาท

อมหากัมมิ พุทธิ สมนโทธิกาลโต ปฏฺจาย ฅาณน สุตตานิ/โลกสฺส อุนิสฺสยํ อูปฺธาเรนฺโต
ธมฺมํ เทเสตุํ สนนินฺจฺจานํ กตฺวา/นินฺจฺจํ คนฺตฺวา สพฺเพสํ สุตตานิ อตฺถาย (หิตาย สุขาย) สณฺจตุํ
ปตฺถเนนฺโต เกลณฺเณนาภิปิพิตฺโต หุตฺวาปิ วิริเยน/อุสฺสาเหน สมนฺนาคฺโต/สมฺปนฺโน อิทธิปาทานํ
พลน ตํ สเมตุํ/วฺปสเมตุํ วายมิ ฯ

ปรัชญาวัตร

ขตติโย หิ มหาราชา
วิริเยน สมาปนุโน

สาสน์ อุปถัมภเถติ
อนุตชนาทโย สพุเพ
ยสุมา โส ราชกิจเจสุ
สพุพตถ ฏฐจวาสิน์

ตสุมา หีนพโล โหติ
อิมินา การณเนโส
พล์ อนุปปทาตุญจ
อยญจ จริยา สตุถ
อมุหากัม หิ วโร สตุถา
ถาณน อุปธาเรनुโต
วรํ ฐมัม ปกาเสตุํ

[สพุพปาณีนมตุถาย
(สพุพสตุตตานมตุถาย)
[เคลถเบณนาภิกุโตปี
(เคลถเบณนปี สมุญุจ)
อิทุฐปาทพเลเนว

ทญยานัน รัตวิฑฒโน

ราชฐมเม สุปุรยํ
(ราชฐมเมสุ สณฐิโต)

อาณาจกุกัม ปสาสติ
สุขัม ปาเปติ สพุพทา
สอุสุสาโห สวิโรโย

หิตกิกุจจานิ กุพุพตี
(หิตัม กโรตี อุตตุตรี)

อทกุโข อนุพุพุพโต
ซีวิทญเจว รกุชิตุํ
ยุโรปทีปกัน คโต
จริยาสทิสสา อิต

ปฎุจาย โพิทิกาลโต
สตุตทานัน อุนิสุสยัม

นิญุจังคโต อุนายโส
(นิญุจัน คณตุวาน โยนิโส)

สณฐาตุ อภิปตุถยัม

อสุสุสาเหเน สมากโต

ตัม สเมตุํ ปรกกมิตี / อวายมิตี ฯ

ครั้งที่ ๑๓

ประโยค ป.๕. ๘

แต่ง ชั้นที่ภาษามคธ

สำนักเรียนวัดมหาธาตุ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร

วันเสาร์ ที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๖๔

จงเก็บข้อความตามที่จะเก็บได้ในข้อความข้างทำยนี้ แล้วประพันธ์ให้เป็นภาษามคธ โดย
ฉันทลักษณ์ ๑ อย่าง คือ ปัฐยาวัตร แจ่งชื่อฉันทไว้ด้วย ฯ

ถ้าอำนาจใหญ่อันประกอบด้วยกำลัง อันตั้งอยู่ในอุบายโกศล รู้จักดำเนินการให้เป็นผลแก่บ้านเมือง ก็
ย่อมจะแผ่อาณาภาพให้ไพศาลออกไปได้ ข้อนี้พึงสาธกด้วยเรื่องในจักรวัติสูตร ในที่ขนิทาย ปาฎิกวรรค พระราชา
มหากษัตริย์ชฎาสุกรส ของพระเจ้าทัฬหีเมธีจักรพรรดิราช ทรงตั้งอยู่ในโอวาทของพระชนก ทรงบำเพ็ญ
จักรพรรดิวัตร จัดธรรมการรักษาวรรณคุณดี ปกครองเหล่าอนุยัตกษัตริย์ ราชบริพาร พราหมณ์ คฤหบดี
เสวกามาตย์ ราษฎร ชาวนิคมนชนบท ข้าขอบขัณฑสีมา สมณพราหมณาจารย์ ตลอดถึงมฤคปักษีชาติ ให้เกษม
สุขปราศจากภยันตราย ป้องกันเหตุร้ายมิให้เป็นไป ทำนุบำรุงประชาชน ผู้ไร้ทรัพย์ให้มั่งคั่งสมบูรณ์ ไม่ต้อง
ประพฤติมิจฉายอันจะก่อให้เกิดการเบียดเบียนกันและกัน หมั่นไต่ถามถึงบาปบุญคุณโทษ ประโยชน์ มิใช่
ประโยชน์ กะสมณพราหมณาจารย์ผู้ทรงคุณธรรม ละเว้นกิจที่ให้โทษ ประกอบแต่กิจที่เป็นประโยชน์ เป็น
วัตตสมทาน แผ่พระเดชานุภาพและพระเกียรติคุณไพศาลไปทั่วทิศานุทิศ ไม่มีกษัตริย์เจ้านครนั้น ๆ จะอาจ
แข่งขันไม่อ่อนน้อม เสด็จยตราจตุรงคินี่แสนยากไปถึงไหน ก็ได้รับความยอมไปถึงนั้น ถึงความเป็นพระเจ้า
จักรพรรดิราช ปกครองมหาปฐพี มีสมุทรสาคกรเป็นขอบขัณฑสีมามณฑลได้ราบคาบ ด้วยธรรมิกอุบาย ไม่ต้องใช้
อาญาเคียวเข็ญเป็นเบื้องหน้า นี่ก็เป็นเรื่องปรัมปรา แต่เป็นข้อสาธกให้เห็นผลแห่งอุบายโกศลอันเป็นเครื่องทวี
ความเจริญของอำนาจนั้น ๆ ให้ยิ่งขึ้น ฯ

ใช้เวลา ๔ ชั่วโมง กับ ๑๕ นาที

พระมหาธีรวิสิฐ วิสิฐเวที ป.๕.๙

ประจำวิชาแต่งชั้นที่ภาษามคธ

เฉลยแนวทางแต่งฉันทปัฐยาวัตร ครั้งที่ ๑๓

แบ่งประโยค - ย่อความ เก็บความ - แต่งมคธ

(อุปายโกศลลลกา)

- ถ้าอำนาจใหญ่อันประกอบด้วยกำลัง อันตั้งอยู่ในอุบายโกศล รู้จักดำเนินการให้เป็นผลแก่บ้านเมือง ก็ย่อมจะแผ่
อาณาภาพให้ไพศาลออกไปได้

ถ้า **ชนผู้เป็นใหญ่ (ผู้นำ) ตั้งอยู่ ในความเป็นผู้ฉลาดในอุบาย** พึงประกอบกิจอันนำมาซึ่ง
ประโยชน์ แก่ประชาชน, เขา ย่อมสามารถ เพื่อยังอาณาภาพอันยิ่งใหญ่ ของตน ให้แผ่ไป ในที่ทั้งปวง

**สเจ หิ อิศโร นโร อุปายโกศลลล ปติภูริโต หุตวา รฏฐวาสินี อุตถาวหानी/อุตถสาธกานี
กัจจานี ปยุณเชชชย/อนุยุณเชชชย, โส สพเพสุ ฐาเนสุ อุตตโน เตชานุภาวี/มหานุภาวี วิปฺผาเรตุ
สโกเทติ ฯ**

- ข้อนี้พึงสาธกด้วยเรื่องในจักรวัตติสูตร ในที่สมณิกาย ปาฎิกวรรค

ในข้อนี้ มีจักรวัตติสูตร เป็นตัวอย่าง โดยย่อ (ดังต่อไปนี้)

จกฺกวตฺติสฺส ตฺม เจตฺถ นิตฺถสฺสนํ ฯ

- พระราชามหากษัตริย์เชษฐโกธ ของพระเจ้าทัฬหเนมิจักรพรรดิราช ทรงตั้งอยู่ในโอวาทของพระชนก ทรงบำเพ็ญ
จักรพรรดิวัตร

ในอดีตกาล พระโอรสองค์ใหญ่ ของพระเจ้าทัฬหเนมิ ทรงตั้งอยู่ในโอวาท ของพระบิดา อย่าง
เคร่งครัด ทรงบำเพ็ญจักรพรรดิวัตรแล้ว

**อดีตเต หิ ทฬหเนมิสฺส นาม จกฺกวตฺติสฺส เชษฐกปฺตโต สฺฐจฺจ ปิตุ โอวาเท ปติภูริโต,
จกฺกวตฺติวตฺตํ ปริปุเรตี ฯ**

- จัตุรรมิการักขาบรรณคฤดี ปกครองเหล่าอนุยัตกษัตริย์ ราชบริพาร พราหมณ์ คฤหบดี เสวกามาตย์ ราษฎร ชาวนิคม
ชนบท ข้าขอบขัณฑสีมา สมณพราหมณาจารย์ ตลอดจนถึงมฤคปากีชาติ ให้เกษมสุขปราศจากภัยอันตราย ป้องกันเหตุร้ายมิให้
เป็นไป ทำนุบำรุงประชาชน ผู้ไร้ทรัพย์ให้มั่งคั่งสมบูรณ์ ไม่ต้องประพฤติมิฉาซีอันจะก่อให้เกิดการเบียดเบียนกันและกัน หมั่น
ไต่ถามถึงบาปบุญคุณโทษ ประโยชน์ มิใช่ประโยชน์ กะสมณพราหมณาจารย์ผู้ทรงคุณธรรม ละเว้นกิจที่มิโทษ ประกอบแต่กิจที่
เป็นประโยชน์ เป็นวัตตสมาทาน

คือ พระองค์ ทรงจัดแจงการอารักขา การป้องกัน การคุ้มครอง อันชอบธรรม ในอันใดชนเป็น
ต้น และในสัตว์ทั้งหลายมีเนื้อเป็นต้น, ทรงไต่ถามอรรถและธรรม กะสมณพราหมณ์ ผู้เป็นปราชญ์,
ทรงละอกุศลธรรม อันมิโทษ, บำเพ็ญแต่กุศลธรรม อันหาโทษมิได้ อยู่เป็นประจำ

**โส อนฺโต ชนาทิสฺสุ เจว มิตาทิสฺสุ จ ธมฺมิกํ อารกฺขาวรณคฺคฺติ สฺวิทฺหติ, ธมฺมฏฺเฐ
สมณพฺราหมเณ อุตถธมฺมํ ปริปุจฺจติ, นิจฺจํ สวชฺชเช ปาปธมฺเม อภินิวชฺเชติ, อนวชฺเช กุสลธมฺเม
ปริปุเรตี ฯ**

- แม้พระเดชานุภาพและพระเกียรติคุณไพศาลไปทั่วทิศานุทิศ ไม่มีกษัตริย์เจ้านครนั้น ๆ จะอาจแข่งขันไม่อ่อนน้อย
เสด็จยาดราจตรงคินีแสนยากกรไปถึงไหน ก็ได้ความยอมไปถึงนั้น

แต่นั้น พระเดชานุภาพของพระองค์ ก็ขจรไป ในที่ทั้งปวง

ตโต จสฺส อานฺภาโว/ตสฺसानฺภาโว สพเพสุ ฐาเนสุ อภิปตฺถิ ฯ

- ถึงความเป็นพระเจ้าจักรพรรดิราช ปกครองมหาปฐพี มีสมุทรสาครเป็นขอบเขตล้อมรอบได้ราบคาบ ด้วย
ธรรมิกอุบาย ไม่ต้องใช้อาญาเคียวเขี้ยวเป็นเบื้องหน้า

พระองค์ ทรงถึงความเป็นพระเจ้าจักรพรรดิ โดยธรรมิกอุบาย ทรงปกครองแผ่นดิน อันมี
มหาสมุทรเป็นขอบเขต โดยสวัสดิ์

โส ธรรมิกเกน อุปาเยน จกกวตติภาวํ ปตวา โสตถินา สมุททปริยนต์ ปจวี ปสาสิ ฯ
(ปลั้โต = ปลสุโจ, แต่ไม่มี ปลั้สุโจ)

- นี่ก็เป็นเรื่องปรัมปรา แต่เป็นข้อสาธกให้เห็นผลแห่งอุบายโกศลอันเป็นเครื่องทวีความเจริญของอำนาจนั้น ๆ ให้
ยิ่งขึ้น

เรื่องนี้ ชี้ให้เห็นประโยชน์ ในความเป็นผู้ฉลาดในอุบาย ดังนี้แล
อิทํ อุบายโกศลเล อตถปริทีปํ โหติ ฯ

สเจ ทิ อีสโร นโร	อุบายโกศลเล ปติภูจิโต หุตวา
รฎฐวาสนิ อตถาวทานิ	กิจจานิ ปยุณเชยย
โส สพเพสุ จาเนสุ อตตโน	มหานุกาวิ วิปผาเรตุ สกโกติ
จกกวตติสุตตํ เจตถ	นิทสสนํ
อตีเต ทิ ทพทเนมิสส นาม	จกกวตติสส เซฎฐกปุตโต
สุฎฐ ปิตุ	โอวาเท ปติภูจิโต
จกกวตติวตตํ	ปริปุเรสิ
โส อนโตชนาทีสุ เจว	มิกาทีสุ จ
ธมมิกํ อารกขาวรณคุดดี	สวิทติ
ธมมฎเจ สมณพราหมณ	อตถธมมํ ปริปุจจติ
นิจจํ สาวชเช ปาปธมเม	อภินิวชเชติ
อนวชเช กุสลธมเม	ปริปุเรติ
ตโต จสส อานุกาโว	สพเพสุ จาเนสุ อภิปตถริ
โส ธรรมิกเกน อุปาเยน	จกกวตติภาวํ ปตวา
โสตถินา สมุททปริยนต์	ปจวี ปสาสิ
อิทํ อุบายโกศลเล	อตถปริทีปํ โหติ ฯ

(อุบายโกศลลดา)

ปฐยวตร

สเจ อุบายโกศลล

สกุจิโต อีสโร นโร

(จิโต มหีสโร นโร)

อตุถาวหานิ กิจจานิ

สาเชยย รกุจวาสิน

(อนุญญเชยย ปาณิน)

โส สพุตต ปวตเตติ

มหานุกาวมตตโน

จกุกวตติสุตตี เจตถ

นิทสนน สมาสโต

อตีเต ทพหเนมิส

ราชินอ เขกุจโกโรโส

ธมมิกอ ปิตธา / ปิตุณา สกุสุ

ทินโนวาเท ปติกุจิโต

(หิต กโรติ อุตตรี)

จกุกวตติมหารณโ

วตตานิ ปริปุริย

โส หิ อนโตชนาทีสุ

มิคาทีสุ จ สพุทธิ

อากุขาวรณคคตตี

ธมมิก สวิธาติ จ (สวิทติ = สวิธาติ)

สมณ พุราหุณณ อีเร

อตุถธมม สปุจติ

(อตุถธมม ว ปุจติ)

สาวชช ปาปก กมม

ปริวชเชติ สพุโส

กุสล อนวชชญจ

ปริปุเรติ สพุททา

ตโต มหานุกาโวส

สพุตต อภิปตุถิ

โส ธมมิกอุปาเยน

ปตุวาน จกุกวตติตี

สมุททปริยนุตมปิ

ภูมิ ปสาสิ โสตุถินา

อิท อุบายโกศลล

โหติ สารตุถทีปกนุติ ฯ

ครั้งที่ ๑๔

ประโยค ป.๓. ๘

แต่ง ชั้นที่ภาษามคธ

สำนักเรียนวัดมหาธาตุ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร

วันอาทิตย์ ที่ ๒๙ สิงหาคม ๒๕๖๔

~~~~~  
จงเก็บข้อความตามที่จะเก็บได้ในข้อความข้างทำยนี้ แล้วประพันธ์ให้เป็นภาษามคธ โดย  
ฉันทลักษณ์ ๑ อย่าง คือ ปัฐยาวัตร แจ่งชื่อฉันทไว้ด้วย ฯ

~~~~~  
สมเด็จพระบรมศาสดากับพระสาวกร่วมฉันท์ช่วยกันประกาศพระศาสนา พามหาชนออกเสียจาก
อธรรม ให้ตั้งอยู่ในธรรม เป็นอันบำบัดเสียซึ่งวิบัตินำเข้าไปสู่สวัสดิ์ จาริกไปถึงไหนยังประโยชน์ให้เกิดไปถึงนั้น
จึงมีคำสรรเสริญเรียกพระบรมศาสดาว่า พระธรรมราชา พระเจ้าแห่งธรรม เรียกพระสาวกรว่า พระธรรม
เสนาบดี จอมทัพฝ่ายธรรม เรียกพระสงฆ์ว่า ธรรมเสนา กองทัพฝ่ายธรรม เทียบด้วยยุทธเสนากองทัพอันทำยุทธ
ซึ่งยกไปถึงไหน ทำอนัตตพินาศไปถึงนั้น พระศาสดาและพระสาวกอาศัยสหกรณ์ความร่วมมือกัน ช่วยกัน
ประดิษฐานพระพุทธศาสนาขึ้นไปเพื่อประโยชน์สุขแก่โลก ด้วยประการฉะนี้ สมเด็จพระบพิตรพระราชสมภาร
เจ้า (รัชกาลที่ ๙) ทรงตั้งนายกรัฐมนตรีด้วยพระราชวิจารณ์ญาณ ทรงมอบให้จัดตั้งคณะรัฐบาลก็ด้วยทรงพระ
ตระหนักในพระราชหฤทัยว่า จักสามารถคุมสหกรณ์แห่งคณะรัฐบาลให้เป็นไปสม่าเสมอ นำประเทศชาติให้
เจริญรุ่งเรืองโดยสวัสดิ์ มีพระบรมราชโองการให้ตราพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวงทบวงกรม และพระราช
กฤษฎีกาจัดระเบียบราชการในกรมกระทรวงนั้น ๆ ก็เพื่อบำรุงสหกรณ์แห่งราชการให้ดำเนินไปโดยสะดวก และ
ที่ได้จัดตั้งกระทรวงวัฒนธรรมและกระทรวงสหกรณ์ขึ้น ก็เพื่อแนะนำสั่งสอนควบคุมประชากรราษฎรให้มั่นคงใน
ศีลและธรรมอันดีงาม ให้รู้จักประโยชน์แห่งสหกรณ์ และช่วยเป็นกำลังอุปถัมภ์บำรุงให้สหกรณ์นั้นเป็นไปสะดวก
เพื่ออำนวยความสะดวกให้ประชากรราษฎรมีทรัพย์สินสมบัติเป็นหลักฐานเกื้อกูลกันและกัน ฯ

~~~~~
ใช้เวลา ๔ ชั่วโมง กับ ๑๕ นาที

พระมหาธีรวิสิฐ วิสิฐเวที ป.๓.๙

ประจำวิชาแต่งชั้นที่ภาษามคธ

เฉลยแนวทางแต่งฉันทปัฐยาวัตร ครั้งที่ ๑๔

แบ่งประโยค - ย่อความ เก็บความ - แต่งมคธ

(สหกรรมกถา)

- สมเด็จพระบรมศาสดากับพระสาวกร่วมฉันท์ช่วยกันประกาศพระศาสนา พามหาชนออกเสียจากอธรรม ให้ตั้งอยู่ในธรรม เป็นอันบำบัดเสียซึ่งวิบัติ นำเข้าไปสู่สวัสดิ์ จาริกไปถึงไหนยังประโยชน์ให้เกิดไปถึงนั้น

พระพุทธเจ้า กับพระสาวกทั้งหลาย พร้อมเพรียงกัน ทำกิจช่วยกัน ประกาศธรรม แนะนำชนทั้งหลายจากความชั่ว ให้ตั้งอยู่ในความดี กำจัดวิบัติแก่ชนเหล่านั้น ให้ถึงความสวัสดิ์

สเจ หิ อีสฺสโร นโร อูปายโกสลฺล เพล ปติฏฺฐิตโต หุตฺวา รมฺภฺวาสินี อุตฺถาวหานิ/อุตฺถสาธกานิ กิจฺจานิ ปญฺญเชยฺย/อนฺญญฺเชยฺย, โส สพฺเพสุ จานฺเสสุ อุตฺตโน เตชานฺภูภาวํ/มฺหานฺภูภาวํ วิปฺผาเรตุํ สกฺโกติ ฯ

- จึงมีคำสรรเสริญเรียกพระบรมศาสดาว่า พระธรรมราชา พระเจ้าแห่งธรรม เรียกพระสาวกรูปว่า พระธรรมเสนาบดีจอมทัพฝ่ายธรรม เรียกพระสงฆ์ว่า ธรรมเสนา กองทัพฝ่ายธรรม เทียบด้วยยุทธเสนากองทัพ อันทำยุทธ์ ซึ่งยกไปถึงไหน ทำอนัตตพินาศไปถึงนั้น

เพราะเหตุที่พระพุทธเจ้าและสาวกเหล่านั้น เสด็จไปในที่ไหน ย่อมยังประโยชน์ให้เกิดในที่นั้น ฉะนั้น พระพุทธเจ้า คนทั้งหลายจึงเรียกว่า พระธรรมราชา พระสาวกรูปเรียกว่า พระธรรมเสนาบดี พระสงฆ์เรียกว่า ธรรมเสนา

จกฺกวตฺติสฺสุดํ เจตฺถ นิสฺสนํ ฯ

- พระศาสดาและพระสาวกอาศัยสหกรณ์ความร่วมมือกัน ช่วยกันประดิษฐานพระพุทธานุศาสนานี้ขึ้นไปเพื่อประโยชน์สุขแก่โลก ด้วยประการฉะนี้

พระพุทธเจ้าและพระสาวกทั้งหลาย อาศัยสหกรณ์ ช่วยกันประดิษฐานพระศาสนานี้ขึ้น เพื่อประโยชน์แก่ชาวโลก ด้วยประการฉะนี้

อตีเต หิ ทพฺพฺพนมฺมิสฺส นาม จกฺกวตฺติสฺส เขมฺมฺภกฺปฺตโต สฺมฺมจฺจํ ปิตฺถํ โฉวาทเ ปติฏฺฐิตโต, จกฺกวตฺติวตฺตํ ปริปฺพุเรติ ฯ

- สมเด็จพระบพิตรพระราชสมภารเจ้า (รัชกาลที่ ๙) ทรงตั้งนายกรัฐมนตรีด้วยพระราชวิจารณ์ญาณ ทรงมอบให้จัดตั้งคณะรัฐบาลก็ด้วยทรงพระตระหนักในพระราชหฤทัยว่า จักสามารถคุมสหกรณ์แห่งคณะรัฐบาลให้เป็นไปสม่าเสมอ นำประเทศชาติให้เจริญรุ่งเรืองโดยสวัสดิ์

พระมหाराชาเจ้าของชาวไทย ทรงฉลาด มีวิจารณ์ญาณ ตั้งนายกรัฐมนตรี ทรงมอบให้นายกจัดตั้งรัฐบาล เพื่อยังสหกรณ์ให้เป็นไปด้วยดี และจัดตั้งกระทรวงสหกรณ์ขึ้น เพื่อให้ประชาชนรู้จักสหกรณ์ และให้สหกรณ์นั้นอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน

โส อนฺโต ชนาทิสฺสุ เจว มิคาทิสฺสุ จ ธมฺมิกํ อารกฺขาวรณคฺคฺตติ สฺวิทฺทติ, ธมฺมฏฺเฐ สมณพฺราหมเณ อตฺถธมฺมํ ปริปฺพุจฺจติ, นิจฺจํ สวชฺเช ปาปธมฺเม อภินิวชฺเชติ, อนวชฺเช กุสลธมฺเม ปริปฺพุเรติ ฯ

(สหกรณ์คาถา)

ปฐยาวัตร

พุทฺโธ จ สวากา เจว
 วรํ ธมฺมํ ปกาเสนฺดา
 กุสฺเส / เต ปุณฺเณ ปตฺติสาเปตฺวา
 เต โสตุถิ ปาปิตฺวาน
 (ยสฺมา เต ยตฺถ คจฺฉนฺติ
 ตสฺมา โลกุตฺตโม พุทฺโธ
 “ธมฺมเสนาปตีเตว
 วิสุทฺโธ ภิกฺขุสงฺฆโม จ
 สหกรณมาคมฺม
 เอวํ โลกสฺส อตฺถาย
 ทฺยฺยนิโท หิ มหाराชา
 สหกรณํ วตฺเตตฺถํ
 เอตสฺส รฏฺฐปาสิํ
 โส ราชฯ สหกรณํ
 [รฏฺฐวาสิํมตฺถาย
 (เอตํ ปชาย อตฺถาย
 สหกรณามจฺจปทํ

สมคฺคา สหการิโน
 วิเนตฺวา ปาปโต ชเน
 เตสํ หนฺตฺวา วิปตฺติโย
 ภฺยโย อตฺถํ ปสาธยฺม
 ตตฺถ สาธยเร หิตํ
 “ธมฺมราชาติ วุจฺจติ
 สารีปฺตฺโต ปุจฺจติ
 “ธมฺมเสนาติ วุจฺจติ)
 พุทฺโธ จ สวากา จิธ
 ปตฺติจฺจาเปนฺติ สาสนํ
 วิสาร์โท วิจกฺขเณ
 มหามจฺจํ นิโยชฺยิ
 นิโยชนํ อทาสิ จ
 ชานาเปตฺถํ มหาชนํ
 ตํ วตฺเตตฺถํ สุเขน จ
 ปวตฺเตตฺถํ สุเขน จ)
 ปตฺติจฺจาเปสิ โยนิโสติ ฯ

(อมจฺจปท = กระทรวง, โยนิโส = อทฺธา = อณฺวทตฺถ = โดยตรง โดยแท้)

ครั้งที่ ๑๕

ประโยค ป.๕. ๘

แต่ง ชั้นที่ภาษามคธ

สำนักเรียนวัดมหาธาตุ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร

วันเสาร์ ที่ ๔ กันยายน ๒๕๖๔

จงเก็บข้อความตามที่จะเก็บได้ในข้อความข้างทำยนี้ แล้วประพันธ์ให้เป็นภาษามคธ โดย
ฉันทลักษณะ ๑ อย่าง คือ ปฐยาวัตร แจ่งชื่อฉันทไว้ด้วย ฯ

พาทูลจะนั้น คือความเป็นผู้ฉลาดแตกฉานในอรรถธรรม เกิดขึ้นเพราะการศึกษา คุณข้อนี้ เป็นที่นิยม
นับถือของมนุษยนิกรในประเทศที่เจริญแล้วในสมัยนั้น ๆ แต่ครั้งโบราณกาล ข้อนี้พึงสาธก ด้วยวัตถุภายใน
หิโตปเทศปรกณนอกพุทธสมัย ดังได้สดับมา ยังมีพระนครหนึ่งนามว่าปาดลีนุตระ ตั้งอยู่ ณ ฝั่งแม่น้ำภาควิถี
พระเจ้าสุทศนราชเสวยราชสมบัติครองราชสิมาณาจักร ทรงพระคุณปรีชาสามารถ ในราชกิจทั้งปวง วันหนึ่ง
ท้าวเธอได้ทรงสดับคำโคลกที่มีผู้ขับ พรรณนาคุณแห่งการศึกษาโดยอเนกนัย ทรงสดพระราชนุททัย เพราะเหตุ
พระราชบุตรทั้งหลายไม่นำพาในการศึกษา มัวแต่ประพฤติผิดคลองธรรม ทรงพระราชดำริถึงโทษแห่งการเ
เวลาและคุณแห่งการศึกษาโดยประการต่าง ๆ ทรงคำนึงถึงพระราชบุตรเหล่านั้นเป็นที่ตั้ง ตรัสให้ประชุม
นักปราชญ์ราชบัณฑิต ทรงปรึกษาเพื่อจะเลือกหาผู้สามารถเป็นอาจารย์สอนพระราชบุตรให้ศึกษานิติศาสตร์
และในที่ประชุมนั้นมีมหาปราชญ์ผู้หนึ่งนามว่าวิษณุศรรมัน ทูลว่า พระราชบุตรเหล่านั้นประสูติในราชตระกูล คง
มีปรีชาสามารถศึกษาได้ฉับไว และรับอาสาเป็นผู้สอน พระเจ้าสุทศนราชทรงพระปรีชาไมทยอมอบพระราชบุตรแก่
วิษณุศรรมันมหาบัณฑิตเป็นผู้แนะนำพระราชบุตรเหล่านั้นให้เกิดความนิยมในการศึกษา รับความฝึกหัดได้
ปรีชารอบรู้ในนิติศาสตร์ สามารถในกรณียกิจ สมพระราชประสงค์ของพระราชบิดา ฯ

ให้เวลา ๔ ชั่วโมง กับ ๑๕ นาที

พระมหาธีรวิสิฐวิสิฐเวที ป.๕.๙

ประจำวิชาแต่งชั้นที่ภาษามคธ

เฉลยแนวทางแต่งฉันทปัฐยาวัตร ครั้งที่ ๑๕

แบ่งประโยค - ย่อความ เก็บความ - แต่งมคธ

(พาหุสัจจกถา)

- พาหุสัจจะนั้น คือความเป็นผู้ฉลาดแตกฉานในอรรถธรรม เกิดขึ้นเพราะการศึกษา

พาหุสัจจะ พระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐทรงแสดงไว้แล้ว เกิดขึ้นได้เพราะการศึกษาศิลปะทั้งหลาย

พาหุสัจจ **หิ** **เสฏฺฐเณ** **พุทฺเธน** **เทสิตํ**, **อนุภุกเมณ** **สิปฺปานํ** **สิกฺขํ** **ปฏิจฺจ** **อุปฺปชฺชติ** ฯ

- คุณข้อนี้ เป็นที่นิยมนับถือของมนุษยนิกรในประเทศที่เจริญแล้วในสมัยนั้น ๆ แต่ครั้งโบราณกาล

พาหุสัจจะนี้ เป็นที่ปรารถนาของชนทั้งหลาย ในประเทศที่เจริญแล้ว ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน

อิทฺถญ **ยาว** **อชฺชตฺตนา** **ปฏฺฐาย** **บุพฺพกาลโต** **วุฑฺฒิปฺตตปฺเทเสสุ** **ชเนหิ** **อิจฺฉิตํ** **โหติ** ฯ

(ยาว-ปจฺจปฺนฺนา ผิดสำนวน)

- ข้อนี้พึงสาธก ด้วยวัตถุกถาในหิโตปเทศปกรณ์นอกพุทธสมัย

มีเรื่องในหนังสือหิโตปเทศ เป็นตัวอย่าง

หิโตปเทศปกรณ์วตฺถุสฺมี **นิทฺสสนํ** **ทฺวฺจฺพฺพํ** ฯ

- ดังได้ลำดับมา ยังมีพระนครหนึ่งนามว่าปาดลิมุตร ตั้งอยู่ ณ ผังแม่น้ำภาคีรีที พระเจ้าสุทนต์นราชเสวยราชสมบัติครอง
ราชสิมาณาจักร ทรงพระคุณปรีชาสามารถ ในราชกิจทั้งปวง

ได้ยืมว่า ในอดีตกาล พระเจ้าสุทนต์น ผู้ทรงมีพระปรีชาสามารถ ครองราชย์ในเมืองปาดลิมุตร

อติเต **กิร** **สปลฺยโณ** **สุทฺสสน** **ราชา** **ปาดลิมุตฺตสฺมี** **นาม** **นคเร** **รชฺชํ** **กาเรสิ** ฯ

- วันหนึ่ง ท้าวเธอได้ทรงสดับคำโคลงที่มีผู้ขับ พรรณนาคุณแห่งการศึกษาโดยอเนกนัย ทรงสลดพระราชหฤทัย เพราะ
เหตุพระราชบุตรทั้งหลายไม่นำพาในการศึกษา มีแต่ประพตติผิดคลองธรรม ทรงพระราชดำริถึงโทษแห่งการโง่เขลาและคุณ
แห่งการศึกษาโดยประการต่าง ๆ ทรงคำนึงถึงพระราชบุตรเหล่านั้นเป็นที่ตั้ง ตรัสให้ประชุมนักปราชญ์ราชบัณฑิต ทรงปรึกษา
เพื่อจะเลือกหาผู้สามารถเป็นอาจารย์สอนพระราชบุตรให้ศึกษานิติศาสตร์ และในที่ประชุมนั้นมีมหาปราชญ์ผู้หนึ่งนามว่า
วิษณุศรรมัน ทูลว่า พระราชบุตรเหล่านั้นประสูติในราชตระกูล คงมีปรีชาสามารถศึกษาได้ฉับไว และรับอาสาเป็นผู้สอน

วันหนึ่ง **พระองค์ทรงสดับโคลงที่มีพรรณนาคุณแห่งการศึกษา** ทรงสลดพระทัย เพราะ
พระโอรสทั้งหลายของพระองค์ ประพตติผิดคลองธรรม **ไม่นำพาในการศึกษา** ฉะนั้น จึงทรงเลือกหา
คนผู้ฉลาด เพื่อแนะนำ (ฝึกฝน) **พระโอรสเหล่านั้น** จึงทรงตั้ง**วิษณุศรรมัน** ในตำแหน่งอาจารย์ของ
พระโอรสเหล่านั้น

เอกทิวส์ **ราชา** **สิขานิสส์วณฺณ** **สิโลกํ** **สุตฺวา** **สเวคปฺตโต** **อโหสิ** ฯ **ยสฺมา** **หิสฺส** **ปฺตฺตา**
อุปฺปคามีโน **หุตฺวา** **ธูรํ** **นิกฺขิปนฺติ**, **ตสฺมา** **เต** **วิเนตฺ** **ปณฺชิตํ** **นรํ** **อุจฺฉินฺนโต** **เตสํ** **อาจริยภูฏาเน**
วิสุสฺกุมมํ **ปติภูฏาเปสิ** ฯ

- พระเจ้าสุทนต์นราชทรงพระปราโมทย์มอบพระราชบุตรแก่วิษณุศรรมันมหาบัณฑิตเป็นผู้แนะนำพระราชบุตรเหล่านั้น
ให้เกิดความนิยมในการศึกษา รับความฝึกหัดได้ปรีชารอบรู้ในนิติศาสตร์ สามารถในกรณียกย่อง สมพระราชประสงค์ของพระราช
บิดา

วิษณุศรรมันนั้น จึงให้พระราชบุตรเหล่านั้นศึกษาด้านนิติศาสตร์ โดยอุบายอันแยบคาย

โส **วิสุสฺกุมโม** **โยนิโส** **เต** **นิตฺสตุถํ** **สิขฺยาเปสิ** ฯ

ภายหลัง พระโอรสเหล่านั้น จบการศึกษาแล้ว เป็นผู้ฉลาดในอรรถและธรรม ช่วยกันทำกิจ
ทั้งหลาย สามารถตามพระประสงค์ของพระบิดา

ตโต เต ปรีโยทาสิปฺปา อตฺถธมฺมานํ โภสฺสา หุตฺวา ปิตุ อธิปฺปาเยน รมฺเญ กิจฺจานิ
สาธेषฺ ๑

(พาทุสจฺจคาถา)

ปัฐยาวัตร

พาทุสจฺจํ หิ เสฏฺฐเณ	ตถาคเตน เทสิตํ
{ สิปฺปานํ สิกฺขมาคฺคมฺ	อฺปฺปชฺชติ ยถากุภํ
(สิปฺปสิกฺขนมาคฺคมฺ)	
ตถฺจ อชฺชตฺตนา ยาว	ปฏฺฐาย ปุพฺพกาลโต
วฺชฺชตฺตปฺปเทเสสุ	ชเนหิ โหติ อิจฺฉิตํ
หิโตปฺเทศคนฺถสฺมี	อาคตํ วตฺถุ สาธกํ
{ อตีเต หิ มหาราชา	สุทฺถสฺสโน วิจฺญานโน }
(อตีเต กิร เมธาวิ	มหาราชา สุทฺถสฺสโน)
รมฺเม ปาตลฺปิตฺตสฺมี	รชฺชํ ฌมฺเมเน การยิ
เอกสฺมี ทิวเส เอโส	สิกฺขานิสฺสวณฺณนํ
สิโลกํ สุฏฺฐุ สุตฺวาน	สํเวคปฺตฺตมานโส }
	(สํเวคปฺตฺตโก อหุ)
ยสฺมา ตสฺส ปิยา ปฺตฺตา	หุตฺวา อฺปฺปถคามิโน
สพฺพสิปฺปาน สิกฺขาย	คฺคํ นิภฺชิปฺเร สทา
ตสฺมา เอเต วิเนตฺตมฺปิ	ปถฺวทิตํ นรมฺจฺฉินํ
เตสํ อัจฺฉริยฺภูจฺฉานเ	วิสุทฺถมฺมํ สุจฺฉายิ
เอโส ๑ นีติสฺตถํ เต	สิกฺขาเปสิ อฺปายโส
ตโต สิกฺขิตฺตสิปฺปา เต	อตฺถธมฺเมสุ โภสฺสา
ปิตุโน อธิปฺปาเยน	รมฺเญ กิจฺจานิ สาธยฺนฺติ ๑

ครั้งที่ ๑๖

ประโยค ป.๕. ๘

แต่ง ชั้นที่ภาษามคธ

สำนักเรียนวัดมหาธาตุ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร

วันอาทิตย์ ที่ ๕ กันยายน ๒๕๖๔

~~~~~  
จงเก็บข้อความตามที่จะเก็บได้ในข้อความข้างทำยนี้ แล้วประพันธ์ให้เป็นภาษามคธ โดย
ฉันทลักษณะ ๑ อย่าง คือ ปฐยาวัตร แจ่งชื่อฉันทไว้ด้วย ฯ

~~~~~  
วิธีจะเป็นบารมีข้อที่ ๕ ที่พระโพธิสัตว์ได้บำเพ็ญมาเป็นอันมาก ในทศชาติ แสดงมหาชนชาดก ในทาง
เยี่ยมด้วยความเพียร มีเรื่องอยู่ว่า พระมหาชนก พระโอรสแห่งพระเจ้ากรุงมิลินดา ต้องพลัดถิ่นไป ประทับใน
ต่างประเทศตั้งแต่ทรงอยู่ในพระครรภ์ของพระมารดา มีจิตใจกล้าหาญ มีความเพียรแรงกล้า ได้ขึ้นเรือบรรทุก
สินค้าข้ามมหาสมุทร เพื่อไปสู่สุวรรณภูมิ เรือได้ถูกคลื่นลมร้ายแรงอัปปางลง ในท่ามกลางมหาสมุทร พระ
มหาชนกได้ว่ายน้ำมุ่งกรุงมิลินดาโดยไม่ย่อท้อ จนถึงวันที่ ๗ เทพธิดารักษามหาสมุทรชื่อมณีเมขลาได้ผ่านมาพบ
จึงได้ตั้งปัญหาถามว่า เพียรว่ายน้ำไปเพื่อประโยชน์อะไร ผลสำเร็จคือความตาย พระมหาชนกได้ตอบโดยความ
ว่า ข้าพเจ้าได้ตรองเห็นโลกวัตร ข้อวัตรปฏิบัติของโลก ตรองเห็นผลของความพยายาม จึงพากเพียรอยู่กลาง
มหาสมุทร ทั้งที่ไม่เห็นฝั่ง เมื่อเพียรทำกิจของบุรุษ ก็ชื่อว่าไม่เป็นหนี้ญาติ ไม่เป็นหนี้เทวดา ไม่เป็นหนี้มารดาบิดา
ไม่ต้องเดือดร้อนในภายหลัง คนในโลกนี้ประกอบภารงานสำเร็จบ้าง ไม่สำเร็จบ้าง เห็นกันอยู่ คนอื่นจมไปแล้วก็
ตาม ข้าพเจ้าจะว่ายน้ำข้ามต่อไป ข้าพเจ้าได้เห็นท่านผู้เป็นเทวดาในที่ใกล้ ก็จักเพียรพยายามต่อไปให้ถึงฝั่งสมุทร
เทพธิดาได้ฟังถ้อยคำของพระมหาชนกอันแสดงถึงจิตใจที่ตั้งมั่นในความเพียรพยายามของตนเอง ทำกิจที่บุรุษ
พึงทำ ไม่ท้อถอย เพียรไปให้ถึงฝั่งสมุทร เทวดาจึงได้ช่วยนำพระมหาชนกไปส่งถึงมิลินดา ฯ

~~~~~
ใช้เวลา ๔ ชั่วโมง กับ ๑๕ นาที

พระมหาธีรวิสิฐวิสิฐเวที ป.๕.๙

ประจำวิชาแต่งชั้นที่ภาษามคธ

เฉลยแนวทางแต่งฉันทปัฐยาวัตร ครั้งที่ ๑๖

แบ่งประโยค - ย่อความ เก็บความ - แต่งมคธ

- วิริยะเป็นบารมีข้อที่ ๕ ที่พระโพธิสัตว์ได้บำเพ็ญมาเป็นอันมาก

วิริยะ เป็นบารมีข้อที่ ๕ แห่งบารมี ๑๐ อย่าง ในพระศาสนา

วิริยฺหิ อิมสฺมี สาสเน ทสปรามิณํ ปญฺจมา โหติ ฯ

วิริยะนั้น อันพระโพธิสัตว์บำเพ็ญมาแล้ว ในชาติเป็นอนเนก

ตํ ปน โภติสตุเตน อนเนกาสุ ชาตีสฺส ปรีปฺริตํ ฯ

- ในทศชาติ แสดงมหาชนกชาดก ในทางเยี่ยมด้วยความเพียร

ในข้อนี้ มีพระมหาชนก เป็นตัวอย่าง

นิทฺสสนํ เจตฺถ มหาชนกราชา ฯ

- มีเรื่องอยู่ว่า พระมหาชนก พระโอรสแห่งพระเจ้ากรุงมิถิลา ต้องพลัดถิ่นไป ประทับในต่างประเทศตั้งแต่ทรงอยู่ในพระครรภ์ของพระมารดา มีจิตใจกล้าหาญ มีความเพียรแรงกล้า ได้ขึ้นเรือบรรทุกสินค้าข้ามมหาสมุทร เพื่อไปสู่สุวรรณภูมิ

พระมหาชนกนั้น เป็นพระโอรสของพระราชาในเมืองมิถิลา มีความเพียรมาก ขึ้นเรือแล่นไปสู่มหาสมุทร เพื่อค้าขาย ที่แคว้นสุวรรณภูมิ

โส กิร มหาชนโก มิถิลาญํ รัญโถ ปุตุโต มหาวิริโย หุตฺวา สุวณฺณภูมิยํ วณฺชิชฺชตฺถาย นาวํ อภิรุยฺห มหาสมุทฺทํ ปกฺขนฺทิตฺติ ฯ

- เรือได้ถูกคลื่นลมร้ายแรงอัปปางลง ในท่ามกลางมหาสมุทร

ครั้งนั้น เรือได้ถูกคลื่นลมแรงพัด จมลงในท่ามกลางมหาสมุทร โดยลำดับ

ตทา สา นาวา อติจฺณฺชวาทอุมิยา เวเคน ปหฺฎฺฐา อนุกุกฺกเมน มหาสมุทฺทมฺชฺเช นิมฺมุคฺคา ฯ

- พระมหาชนกได้ว่ายน้ำมุ่งกรุงมิถิลาโดยไม่ย่อท้อ

พระมหาชนกนั้น ได้ทำความเพียรด้วยกำลังแขนของตน เพื่อข้ามสู่ฝั่งสมุทร มุ่งหน้าสู่กรุงมิถิลา

โส มิถิลาภิมุโข หุตฺวา อตฺตโน พาหุพฺเพน สมุทฺทํ ตริตุํ วิริยํ อกาสิ ฯ

- จนถึงวันที่ ๗ เทพธิดารักษามหาสมุทรชื่อมณีเมขลาได้ผ่านมาพบ จึงได้ตั้งปัญหาถามว่าเพียรว่ายน้ำไปเพื่อประโยชน์อะไร ผลสำเร็จคือความตาย พระมหาชนกได้ตอบโดยความว่า ข้าพเจ้าได้ตรองเห็นโลกวัตร ข้อวัตรปฏิบัติของโลก ตรองเห็นผลของความพยายาม จึงพากเพียรอยู่กลางมหาสมุทร ทั้งที่ไม่เห็นฝั่ง เมื่อเพียรทำกิจของบุรุษ ก็ชื่อว่าไม่เป็นหนี้ญาติ ไม่เป็นหนี้เทวดา ไม่เป็นหนี้มารดาบิดา ไม่ต้องเดือดร้อนในภายหลัง คนในโลกนี้ประกอบกิจการสำเร็จบ้าง ไม่สำเร็จบ้าง เห็นกันอยู่ คนอื่นจมไปแล้วก็ตาม ข้าพเจ้าจะว่ายน้ำข้ามต่อไป ข้าพเจ้าได้เห็นท่านผู้เป็นเทวดาในที่ไกล ก็จักเพียรพยายามต่อไปให้ถึงฝั่งสมุทร เทพธิดาได้ฟังถ้อยคำของพระมหาชนกอันแสดงถึงจิตใจที่ตั้งมั่นในความเพียรพยายามของตนเอง ทำกิจที่บุรุษพึงทำ ไม่ย่อท้อยเพียรไปให้ถึงฝั่งสมุทร เทวดาจึงได้ช่วยนำพระมหาชนกไปส่งถึงมิถิลา

ในวันที่ ๗ เทพธิดาชื่อว่ามณีเมขลา ได้มาพบ จึงถามเหตุแห่งความพยายาม ได้ทราบว่าเป็นพระมหาชนกนั้น มีจิตมั่นคงในความเพียร เพื่อทำกิจของตน และ (ทราบว่าพระมหาชนกนั้น) มีความอุตสาหะ เพื่อถึงฝั่งสมุทร จึงยกขึ้น ประคองด้วยแขน นำไปส่งถึงเมืองมิถิลา โดยสวัสดิ์

สตุตฺเตม ทิวเส เทวธิตา มณีเมขลา อาคนฺตุวา ตํ ทิสฺวา วิริยการณํ ปุจฺฉิตฺวา ตสฺส อตฺตโน กิจํ กาทูํ วิริเย อวฺภูจิตฺติจิตฺตภาวญฺเจว สมุทฺทตีริํ ปตฺตุํ สอุสฺสาหภาวญฺจ ญตฺวา อุกฺขิปิตฺวา อุกฺโกทิตฺวา พาหาทิตฺวา ปคฺคยฺห เนตฺวา โสตฺถินา มิถิลานครํ ปาเปสิ ฯ

วิริย หิ อิมสมิ สาสเน ทสปารมีน ปณจมา โหติ ฯ
ต ปน โพธิสตน อนเนกาสุ ชาติสุ ปริปริต ฯ
นิตสน เจตถ มหาชนกราชา ฯ
โส กิริ มหาชนโก มิตถาย รณโณ ปุตโต
มหาวิโร หุตวา สุวณณภูมิ วณิซชตถาย
นาว อภिरุห มหาสมุท ปกชน หิ ฯ
ตทา สา นาวา อติจณชวาคอุมิยา เวเคน ปหญา
อนุกกเมน มหาสมุท มชเณ นิมมคคา ฯ
โส มิตถาภิมุโข หุตวา อตตโน พาหุพเลน
สมุท หิ ตริตุ วิริย อกาสิ ฯ
สตุตเม ทิวเส เทวธิตา มณิเมชลา
อาคนตวา ต ทิสวา วิริยการณ ปจฉิตวา
ตสส อตตโน กัจจ กาตุ วิริเย อวภูจิจิตตภาวณเจว
สมุท หิ ปตตุ สสุสสาท ภาวณจ ณตวา
ต อชปิตวา อโภ หิ พาหา หิ ปคคย ห
เนตวา โส ตถินา มิตถาน คร ปาเปสิ ฯ

(วิริยคาถา)

ปัฐยวถ

วิริย	หิ	ทสนุนมปิ	ปารมีน	ปณจมา
ต	ปน	อนเนกาสุ	ชาติสุ	ปริปริต
นิตถ	เจตถ	มหาชนกราชา		
โส	กิริ	มหาชนโก	รณโณ	ปุตโต
มหาวิโร		วณิซชตถาย		
นาว		อภिरุหิตวาน		
สา	นาวา	จณชวาคอุมิยา	เวเคน	ปหญา
มหาสมุท	มชเณ	นิมมคคา	นิมมคคา	นิมมคคา
มิถิลาภิมุโข	เจต		พาหา	พเลน
สมุท	หิ	ตริตุ	วิริย	อกาสิ
สตุตเม	ทิวเส	เอกา	อจจรา	มณิเมชลา
อาคนิตวาน		ปจฉิตวา	เอต	วิริยการณ
ตสส	กัจจ	สกา	กาตุ	วิริเย
[ปตตุ	สมุท	หิ	ปคคย
	(ปตตุ	สมุท	หิ	ปคคย
	อชปิ	ตวาน	พาหา	หิ
	เนตวาน	/	นยิตวาน	มิตถ
			น	าม

[สสุสสาท วิชานिय]
[สสุสสาทตถญจ ชานिय)]

ครั้งที่ ๑๗

ประโยค ป.๕. ๘

แต่ง ชั้นที่ภาษามคธ

สำนักเรียนวัดมหาธาตุ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร

วันเสาร์ ที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๖๔

จงเก็บข้อความตามที่จะเก็บได้ในข้อความข้างทำยนี้ แล้วประพันธ์ให้เป็นภาษามคธ โดย
ฉันทลักษณะ ๑ อย่าง คือ ปฐยาวัตร แจงชื่อฉันทไว้ด้วย ฯ

ความเป็นผู้ตรง ๆ นี้เป็นคุณสมบัติที่ท่านยกย่องประการหนึ่งของพระสาวก ดังมีแจงในอนุสรณปาฐะว่า
อุชุปุณฺโน ภควโต สาวกสงฺโฆ แปลว่า พระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้าปฏิบัติตรง ฝ่ายพระศาสดาก็ทรง
ปฏิบัติตรง ๆ ต่อสาวกเหมือนกัน เมื่อตรัสรู้ใหม่ ทรงพิจารณาถึงธรรมที่พระองค์ตรัสรู้ว่าเป็นคุณอันลึกเกินไ
ยากที่ชนผู้ยินดีในกามคุณพึงเห็นตาม ถ้าทรงแสดง จักเป็นความลำบากแก่พระองค์เปล่า แต่กำลังพระมหา
กรุณาเตือนพระหฤทัย จึงได้เกิดพระอุตสาหะแลทรงแสดงพระธรรมเทศนา พระองค์ตรัสเล่าแก่สาวกตรง ๆ ไม่งำ
ความไว้ เลือกตรัสแต่เฉพาะส่วนข้างดี เสด็จพระพุทธานุชาตินไป ณ ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน แขวงนครพาราณสี ที่
อยู่ของพระปัญจวัคคีย์ได้อุปัฏฐากพระองค์มาครั้งทรงบำเพ็ญทุกรกิริยา เพื่อแสดงปฐมเทศนาพระธรรมจัก
กัปปวัตนสูตร พระองค์ตรัสบอกแก่พระปัญจวัคคีย์ว่า พระองค์ได้ตรัสรู้ธรรมพิเศษสมหมายแล้ว จงตั้งเสตลงเพื่อ
ฟังธรรมเถิด พระวาจาฉันนี้ดูเป็นที่อวดอ้าง พระปัญจวัคคีย์จึงคัดค้านว่า ครั้งบำเพ็ญทุกรกิริยา ยังไม่ได้ทรงบรรลุ
เลย เหตุไฉน เมื่อทรงเลิกทุกรกิริยาเสียแล้ว จักได้บรรลุเล่า ต่อเมื่อตรัสให้ระลึกถึงหนหลังว่า พระวาจาเช่นนี้
พระองค์ได้เคยตรัสบ้างหรือไม่ เธอเหล่านั้นจึงได้ปลงใจเชื่อแลตั้งเสตลงคอยฟังแต่ความจริง พระองค์ตรัสบอก
ตรง ๆ พระองค์ทรงสั่งสอนพระสาวก ทรงเปิดเผยความรู้สิ้นเชิง หาทรงอำพรางอย่างคนหวงวิชาไม่ ฯ

ใช้เวลา ๔ ชั่วโมง กับ ๑๕ นาที

พระมหาธีรวิสิฐ วิสิฐเวที ป.๕.๙

ประจำวิชาแต่งชั้นที่ภาษามคธ

เฉลยแนวทางแต่งฉันทปัฐยาวัตร ครั้งที่ ๑๗

แบ่งประโยค - ย่อความ เก็บความ - แต่งมคธ

- ความเป็นผู้ตรง ๆ นี้เป็นคุณสมบัติที่ท่านยกย่องประการหนึ่งของพระสาวก

**ความเป็นผู้ตรง ๆ นี้ เป็นคุณสมบัติ ของพระสาวกทั้งหลาย ในพระศาสนา
อาชชวํ หิ อิมสมํ สาสเน สาวกานํ องคํ โหติ ฯ**

- ดั่งมีแจ้งในอนุสรณปาฐะว่า อุชุปฏิปนุโน ภควโต สาวกสงฺโฆ แปลว่า พระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้าปฏิบัติ

ตรง

**ก็ พระสาวกทั้งหลาย ย่อมปฏิบัติตรงต่อพระศาสดา ในกาลทุกเมื่อ
สาวกา จ สพฺพทา สตฺถุโน อุชฺฐ โหนติ ฯ**

- ฝ่ายพระศาสดาก็ทรงปฏิบัติตรง ๆ ต่อสาวกเหมือนกัน

**แม้พระศาสดา ก็ทรงปฏิบัติตรง ต่อพระสาวกทั้งหลายเหมือนกัน
สตฺถาปิ สาวกานํ อุชฺฐเยว โหติ ฯ**

- เมื่อตรัสรู้ใหม่ ทรงพิจารณาถึงธรรมที่พระองค์ตรัสรู้ว่าเป็นคุณอันลึกเกินไป ยากที่ชนผู้ยินดีในกามคุณพึงเห็นตาม ถ้าทรงแสดง จักเป็นความลำบากแก่พระองค์เปล่า แต่กำลังพระมหากรุณาเตือนพระหฤทัย จึงได้เกิดพระอุตสาหะแลทรงแสดงพระธรรมเทศนา พระองค์ตรัสเล่าแก่สาวกตรง ๆ ไม่นำความไว้ เลือกรหัสแต่เฉพาะส่วนข้างดี

พึงทราบตัวอย่าง ในคราวที่พระองค์ตรัสรู้แล้ว

สมฺโพธิปตฺตกาเล จ นิตฺตสนฺนิ เวทิตพฺพํ ฯ

ครั้งนั้น พระองค์ทรงพิจารณาถึงธรรมที่ทรงบรรลุว่าเป็นคุณอันลึกเกินไป ในเบื้องต้นจึงไม่ปรารถนาจะแสดงธรรม แต่พระองค์อันกำลังพระกรุณาเตือนพระหฤทัย จึงยังความอุตสาหะอันยิ่งใหญ่ให้เกิด ทรงแสดงพระธรรมตรง ๆ แก่เวไนยสัตว์ ตามเป็นจริง

**ตทา โส อธิคตมฺมุสฺส คมฺภีรภาวํ อุปปริกฺขิตฺวา อาโท ธมฺมํ เทเสตุํ น ปฏฺเฐสิ โส ปน
กรฺณาเวเคน โจทิตฺวา มนุสฺसानํ ชนฺตฺวา ยถาภูตํ เวเนยฺยสตฺตานํ ธมฺมํ เทเสสิ ฯ**

- เสด็จพระพุทธดำเนินไป ณ ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน แขวงนครพาราณสี ที่อยู่ของพระปัญจวัคคีย์ผู้ได้อุปฐากพระองค์ มาครั้งทรงบำเพ็ญทุกรกิริยา เพื่อแสดงปฐมเทศนาพระธรรมจักกัปปวัตตนสูตร พระองค์ตรัสบอกแก่พระปัญจวัคคีย์ว่า พระองค์ได้ตรัสรู้ธรรมพิเศษสมหมายแล้ว จึงตั้งโศตลงเพื่อฟังธรรมเกิด

**ในครั้งแรก เสด็จไปยังเมืองพาราณสี ทรงแสดงสังฆธรรม แก่พระภิกษุปัญจวัคคีย์ ผู้เคยเป็น
อุปฐากของพระองค์ ในคราวบำเพ็ญทุกรกิริยา**

**อาทิมฺหิ โส สตฺถา พาราณสี คนฺตฺวา ทุกกฺกิริยาเกลา อตฺตโน อุปฺฐากปฺพุพานํ
ปญฺจวคฺคิยานํ ภิกฺขุณํ สจฺจธมฺมํ เทเสสิ ฯ**

- พระวาจาอันนี้เป็นที่ท้ออ่าง พระปัญจวัคคีย์จึงคัดค้านว่า ครั้งบำเพ็ญทุกรกิริยา ยังไม่ได้ทรงบรรลุเลย เหตุใดเมื่อทรงเลิกทุกรกิริยาเสียแล้ว จักได้บรรลุเล่า ต่อเมื่อตรัสให้ระลึกถึงทนต์หลังว่า พระวาจาเช่นนี้ พระองค์ได้เคยตรัสบ้างหรือไม่ เธอเหล่านั้นจึงได้ปลงใจเชื่อ แลตั้งโศตลงคอยฟังแต่ความจริง

พระภิกษุปัญจวัคคีย์เหล่านั้น ปลงใจเชื่อในพระศาสดา ตั้งโศตคอยสดับพระธรรมด้วยดี

เต ปญฺจวคฺคิยา ภิกฺขุ สตฺถริ โอบุเปตฺวา สฺมุจฺจ ฐมฺมํ โสตุํ โสตุํ โอทฺทิสฺสุ ฯ

- พระองค์ตรัสบอกตรง ๆ พระองค์ทรงสั่งสอนพระสาวก ทรงเปิดเผยความรู้สิ้นเชิง หาทรงอำพรางอย่างคนหวงวิชาไม่
จริงอยู่ พระศาสดา เมื่อทรงแสดงธรรม แก่พระสาวกทั้งหลาย ย่อมทรงแสดงตรง ๆ ไม่ปิดบัง
ความรู้
สตุถา หิ สาวกานํ ธรรมํ เทเสนโต อุกฺขํ เทเสติ, น วิชฺชํ ปริคฺชยหติ ฯ

(อาชฺชวคาถา)

ปัสฺสยวาทฺถ

อาชฺชวํ สวากานํธ
 สวากา หิ อชฺชํ สตุถุ
 สตุถาปี สวากานํว
 สมุโพรธิปตฺตกาเล จ
 ตทา โส ปตฺตตมฺมสฺส
 อาโท ฐมฺมํ ปกาเสตุํ
 เสฏฺฐโจะ ปเนส สมฺพุทฺโธ
 มหุสฺสสาหํ ชเนตฺวาน
 ยถารหํ ยถาภฺตํ
 อาทิมฺหิ สฺสคโต สตุถา
 ทุกฺกรกฺกิริยากาเล
 ปญฺจวคฺคิยภิกฺขุณฺโณ
 เต ปญฺจวคฺคิยา ภิกฺขุ
 สทฺฐมฺมํ สฺสณฺตี สฺสํ
 สตุถา หิ สวากานมฺปิ
 อชฺชกํเยว เทเสติ

โหเต วิเสสลกฺขณํ
 ปฏิปชฺชนฺติ สพุทฺธา
 อชฺชกํ ปฏิปชฺชติ
 เวทิตพฺพํ นิตฺถสฺสนํ
 คมฺภีรตํ วิตกฺกยํ
 ชนตาย น ปญฺจยิ
 กรุณาย ปโจทิตฺโต
 สพุทฺทเวเนยฺยปาณินํ
 วรํ ฐมฺมํ อเทสยิ
 ฐมฺมํ พารานสฺสี คโต
 อชฺชจฺจากานมตฺตโน
 สจฺจฐมฺมํ ปกาเสยิ
 โอบปฺเปสฺสญฺจ สตุถริ
 โอบทิสฺสุ จ สาธุกํ
 เทเสนฺโต ฐมฺมมุตฺตมํ
 น วิชฺชํ ปริคฺคฺยหตีติ ฯ

ครั้งที่ ๑๘

ประโยค ป.ธ. ๘

แต่ง ชั้นที่ภาษามคธ

สำนักเรียนวัดมหาธาตุ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร

วันอาทิตย์ ที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๖๔

จงเก็บข้อความตามที่จะเก็บได้ในข้อความข้างทำยนี้ แล้วประพันธ์ให้เป็นภาษามคธ โดย
ฉันทลักษณ์ ๑ อย่าง คือ ปัฐยาวัตร แจ่งชื่อฉันทไว้ด้วย ฯ

แม่สมเด็จพระชินสีห์ได้ตรัสรู้เป็นพระสัพพัญญูสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นเอกอัครในโลก ก็เพราะอาศัยความ
เพียร ตั้งแต่เสด็จออกมหาภิเนษกรรม ได้ทรงอบรมวิริยะ บำเพ็ญทุรกิริยาถึง ๖ ปี ทรงแสวงหาพระปัญญาตรัสรู้
ในวิธีต่าง ๆ ในที่สุดก็ได้บรรลุในทางทำจิตให้บริสุทธิ์ พระราชามหากษัตริย์จะมีพระอิสริยยศเดชาภาพยิ่งใหญ่
เป็นพระเจ้าจักรพรรดิราช ทรงปกครองปฐพีมณฑล มีประเทศราชอยู่ใต้พระบารมี ก็ต้องอาศัยพระวิริยภาพ บาก
บั่นหมั่นทรงบำเพ็ญจักรวรรดิวัตร ทรงทำนุบำรุงรัฐพระราชอาณาจักรสี่มณฑล แลประชาชนพลพนาชนะให้
พร้อมพร้อม ตั้งพระองค์อยู่ในไตรปิฎกสุจริตทศพิธราชธรรมจริยาวัตร ความเพียรเป็นองค์สมบัติของอุดมบุรุษจะ
ทำงานจึงจัดเป็นพระบารมีธรรมของพระพุทธเจ้าประการหนึ่ง โดยศาสนโฆหารว่า วิริยบารมี ในพระบารมี ๑๐ ทิศ
และจัดเป็นราชธรรมของพระราชามหากษัตริย์ประการหนึ่ง โดยธรรมโฆหารว่า ตโป ในทศพิธราชธรรม พระ
สัมมาสัมพุทธเจ้าได้ตรัสรู้แล้ว ก็ยังทรงอุตสาหะเสด็จเที่ยวจาริกไปแสดงธรรมโปรดเวไนยนิกร เป็นส่วนปรหิต
ปฏิบัติ คือทรงประพฤติเกื้อกูลแก่ผู้อื่น เป็นพุทธกิจส่วนสัตตอุปการสัมปทา พระราชามหากษัตริย์ผู้ได้มรธาภิเศก
แล้ว ก็ทรงประกอบพระวิริยภาพในราชกรณียะ เพื่อประโยชน์คุณเดียวกัน ให้เจริญรุ่งเรืองทันสมัยอยู่เป็นนิตย์
สมเด็จพระบรมพิตรพระราชสมภารเจ้า ทรงพระอุตสาหะในอันทรงบำเพ็ญราชธรรม และทรงบำรุงสยามรัฐสี่มา
มณฑลอันกว้างขวาง ยากที่จะลูถึงที่สุด ก็ดุจเดียวกับพระมหาชนก เมื่อตกมหาสมุทร พยายามว่ายกระแสน้ำอยู่ใน
ห้วงมหาสมุทร ไม่แลเห็นฝั่ง ถึงดังนั้นก็ไม่มัวห่อแท้ด้วยกำลังวิริยบารมี นางมณีเมขลามีกรุณาช่วย ซึ่งได้แก่
ความสำเร็จตามมุ่งหมายเป็นผลแห่งความเพียรแลแก้แล้วกล้าเป็นอย่างยิ่ง พระคุณชื่อนี้ชื่อว่า วิริยสมบัติ เป็นอุดม
มงคลอันประเสริฐบังเกิดมีในสมเด็จพระบรมพิตรพระราชสมภารเจ้านั้น ฯ

ใช้เวลา ๔ ชั่วโมง กับ ๑๕ นาที

พระมหาธีรวิสิฐ วิสิฐเวที ป.ธ.๘

ประจำวิชาแต่งชั้นที่ภาษามคธ

เจดีย์แนวทางแต่งตั้งปีที่รัฐยาวัตร ครั้งที่ ๑๔

แบ่งประโยค - ย่อความ เก็บความ - แต่งมคธ

- แม้สมเด็จพระชินสีห์ได้ตรัสรู้เป็นพระสัมพันธัญญ์สัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นเอกอัครในโลก ก็เพราะอาศัยความเพียร พระพุทธเจ้า ทรงอาศัยความเพียร จึงบรรลุพระสัมมาสัมโพธิญาณ เป็นบุคคลผู้เลิศในโลก พุทฺโธ วิริยํ อาคมฺม สมฺมาสมฺโพธิณฺณํ ปตฺวา โลกสฺมี อคฺคปฺคฺคโล อโหสิ ฯ

- ตั้งแต่เสด็จออกมหาภิเนษกรมณได้ทรงอบรมวิริยะ บำเพ็ญทุกรกิริยาถึง ๖ ปี ทรงแสวงหาพระปัญญาตรัสรู้ในวิธีต่าง ๆ ในที่สุดก็ได้บรรลุในทางทำจิตให้บริสุทธิ์

ได้ยืนยันว่า พระพุทธเจ้านับตั้งแต่เสด็จออกผนวช ทรงมีความเพียร บำเพ็ญทุกรกิริยาถึง ๖ ปี ทรงแสวงหาทางหลุดพ้น ด้วยวิธีการต่างๆ ทรงทำความเพียรทางจิต จึงได้ตรัสรู้

โส กิร พุทฺโธ อภินิขมฺมกกาลโต / อภินิขมฺนกาลโต ปฏฺจาย วิริเยน สมฺนาคโต หุตฺวา จ วสฺसानิ ทฺกฺกรกิริยํ ปฺเรตฺวา อนเกหิ วิธิหิ โมกฺขมฺมํ คเวสนฺโต จิตฺตปริโยทปนฺเนน สมฺโพธิ ปาปุณฺนิ ฯ

- พระราชามหากษัตริย์จะมีพระอิสริยยศเดชานาภาพยิ่งใหญ่มาก เป็นพระเจ้าจักรพรรดิราช ทรงปกครองปฐพีมณฑล มีประเทศราชอยู่ใต้พระบารมี ก็ต้องอาศัยพระวิริยภาพ บากบั่นหมั่นทรงบำเพ็ญจักรวรรดิวัตร ทรงทำนุบำรุงรัฐพระราชอาณาจักรสยามมณฑล แลประชาชนพลพาทนะให้พร้อมพร้อม ตั้งพระองค์อยู่ในไตรปิฎกจริตทศพิธราชธรรมจริยาวัตร

พระเจ้าจักรพรรดิ แม้ทรงเป็นใหญ่ในแผ่นดิน ก็ต้องอาศัยความเพียร ทรงบำเพ็ญประโยชน์แก่บ้านเมือง เป็นนิตย์

จกฺกวัตฺติ จ ราชฺชา ปฺรวิยํ อิสฺสโร หุตฺวาปิ วิริยํ อาคมฺม รฏฺฐวาสิโน อตฺถํ สาเรติ ฯ

- ความเพียรเป็นองค์สมบัติของอุดมบุรุษจะนี้ ท่านจึงจัดเป็นพระบารมีธรรมของพระพุทธเจ้าประการหนึ่ง โดยศาสนโฆหารว่า วิริยบารมี ในพระบารมี ๑๐ ทศ และจัดเป็นราชธรรมของพระราชามหากษัตริย์ประการหนึ่ง โดยธรรมโฆหารว่า ตโปในทศพิธราชธรรม

ความเพียร เป็นคุณสมบัติของอุดมบุรุษ จัดเป็นข้อที่ ๕ ในบารมี ๑๐ และจัดเข้าในธรรมของพระราชาชั่วว่า ตโป

วิริยญฺหิ อุตฺตมปฺริสฺสส อญฺคํ โหติ ฯ ตถจ ทสฺนุนํ ปารมฺมินํ ปญฺจมา โหติ ฯ ทสฺสุ ราชธฺมเมสฺสุ “ตโปติ สงฺขํ คจฺฉติ ฯ

- พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ตรัสรู้แล้ว ก็ยังทรงอุตสาหะเสด็จเที่ยวจาริกไปแสดงธรรมโปรดเวไนยนิกร เป็นส่วนปรหิตปฏิบัติ คือทรงประพฤติเกื้อกูลแก่ผู้อื่น เป็นพุทธกิจส่วนสัตตูปการสัมปทา พระราชามหากษัตริย์ผู้ได้มรรคาภิเษกแล้ว ก็ทรงประกอบพระวิริยภาพในราชกรณียะ เพื่อประโยชน์เดียวกัน ให้เจริญรุ่งเรืองทันสมัยอยู่เป็นนิตย์ สมเด็จพระบรมพิตรพระราชสมภารเจ้า ทรงพระอุตสาหะในอันทรงบำเพ็ญราชธรรม และทรงบำรุงสยามรัฐสีมามณฑลอันกว้างขวาง ยากที่จะลุ่มถึงที่สุด

พระเจ้าแผ่นดินของไทย ทรงประกอบด้วยพระอุตสาหะ ดำรงอยู่ในทศพิธราชธรรม ทรงยังประเทศให้ถึงความเจริญ ประสบความสำเร็จ เหมือนพระมหาชนก ฉะนั้น

สยามานมินุโ ทิ มหาราชฺชา อุตฺสาเหเนน สมฺนาคโต หุตฺวา ทสฺสุ ราชธฺมเมสฺสุ ปติฏฺฐหิตฺวา สยามรฏฺฐํ วฑฺฒเนนฺโต สมฺโพธิ ปาปุณฺนาติ มหาชนโก วิย ฯ

ก็ดูเดียวกับพระมหาชนก เมื่อตกมหาสมุทร พยายามว่ายน้ำกระแสน้ำอยู่ในห้วงมหาสมุทร ไม่แลเห็นฝั่ง ถึงดั่งนั้นก็ไม่มี
ท่าอแท้ด้วยกำลังวิริยบารมี นางมณีเมขลามาก็รู้ณามาช่วย ซึ่งได้แก่ความสำเร็จตามมุ่งหมายเป็นผลแห่งความเพียรแลแก้ตัวกล้า
เป็นอย่างยิ่ง

ได้ยืนยันว่า พระมหาชนกนั้น เมื่อเรืออัปปาง ตกอยู่กลางทะเล พยายามว่ายน้ำขึ้นฝั่ง แม้ไม่เห็นฝั่ง ก็
ไม่ย่อท้อ นางมณีเมขลา มาช่วยให้ถึงฝั่งแล้ว

โส กิร ภินนาย นาวาย, มหาสมุทรเท / มหณณเว ปติตวา พาทาหิ / พาทาพเลน ตีร์ ตริตุ
วายมนโต ตีร์ อปสสนโตปิ อโนสนุนวิริโย / อโนสฏฐวิริโย อโหสิ ฯ สมุทรทฤชิกา มณีเมขลา นาม
เทวธิดา ตํ เนตวา ตีร์ ปาเปสิ ฯ

พระคุณข้อนั้นนับว่า วิริยสมบัติ เป็นอุดมมงคลอันประเสริฐบังเกิดมีในสมเด็จบรมบพิตรพระราชสมภารเจ้านั้น
วิริยะนี้ เป็นอุดมมงคล อันพระเจ้าแผ่นดินทรงบำเพ็ญแล้ว
อิทญจ อุตตมมงคล โหติ รณญา ปูริตํ ฯ

<u>พุทโธ</u> <u>วิริยํ</u> <u>อาคมม</u>	<u>สมมาสมโพธิธานํ</u> <u>ปตวา</u>
<u>โลกสมิ</u>	<u>อคคปคคโล</u> <u>อโหสิ</u>
<u>โส</u> <u>กิร</u> <u>พุทโธ</u>	<u>อภินิกขมนกาลโต</u> <u>ปฏุชาย</u>
<u>วิริเยน</u> <u>สมนนาคโต</u> <u>หุตวา</u>	<u>ฉ</u> <u>วสธานี</u> <u>ทกกรกิริยํ</u> <u>ปูเรตวา</u>
<u>อนเนเกหิ</u> <u>วิธีหิ</u>	<u>โมกขธมมํ</u> <u>คเวสนโต</u>
<u>จิตตปริโยทปนเนน</u>	<u>สมโพธิ</u> <u>ปาปุณิ</u>
<u>จกกวตติ</u> <u>จ</u> <u>ราชา</u>	<u>ปจวิยํ</u> <u>อิสสโร</u> <u>หุตวาปิ</u>
<u>วิริยํ</u> <u>อาคมม</u>	<u>รฏฐวาสนิ</u> <u>อตถํ</u> <u>สาเธติ</u>
<u>วิริยถหิ</u> <u>อุตตมปฺริสสส</u>	<u>องคํ</u> <u>โหติ</u>
<u>ตถจ</u> <u>ทสนนํ</u> <u>ปารมีนํ</u>	<u>ปลถจมา</u> <u>โหติ</u>
<u>ทสสุ</u> <u>ราชธมเมสุ</u>	<u>“ตโปติ</u> <u>สงขํ</u> <u>คจจติ</u>
<u>สยามานมินโท</u> <u>หิ</u> <u>มหาราชา</u>	<u>อูสสาเทน</u> <u>สมนนาคโต</u> <u>หุตวา</u>
<u>ทสสุ</u> <u>ราชธมเมสุ</u> <u>ปติฏฐหิตวา</u>	<u>স্যามรฏฐํ</u> <u>วทณฺเณนโต</u>
<u>สมิทธี</u> <u>ปาปุณชาติ</u>	<u>มหาชนโก</u> <u>วีย</u>
<u>โส</u> <u>กิร</u> <u>นาวาย</u> <u>ภินนาย</u>	<u>มหาสมุทรเท</u> <u>ปติตวา</u>
<u>พาทาพเลน</u> <u>ตีร์</u>	<u>ตริตุ</u> <u>วายมนโต</u>
<u>ตีร์</u> <u>อปสสนโตปิ</u>	<u>อโนสฏฐวิริโย</u> <u>อโหสิ</u>
<u>อิทญจ</u> <u>อุตตมมงคลํ</u> <u>โหติ</u>	<u>रणญา</u> <u>ปูริตํ</u> ฯ

ปฐยาวัตร

โลกนาถो हि समुत्तुष्टो
โพธิं पदवान् लोकसुमी
पुत्तुष्टो गिरेस प्रगुञ्जय
स्विरियो न वसुस्थानि

[อเนเกहि วิธานะหิ
จิตตัสส สอิธเนนเว
จกุกวตฺติ มหาราชา
นิจฺจํ วิริยมาคฺคม
[อุตฺตมปุริสสุสาปี
ตํ ทสฺสปารมีเสว
“ตโปติ ราชธมฺเมสุ
สุยามินุโทปี มหาราชา
ทสธมฺมกุจฺฉิตฺ หุตฺวา
มหาชนกราชาว
โส สมุत्ตมฺหิ นาวาย
พาหาพเลน ตีรํ ว
ตีรํ อปฺสฺสมาโนปี
สมุत्ตรกฺชิกา เอกา
ตํ มหาชนกํ เนตฺวา
อิทฺยจฺ ปุริตํ รัตนฺวา

ปฏิจฺจ / อาคคฺคม วิริยํ วรํ
อโหสิ อคฺคปฺคฺคโล
อภินะกฺขมฺมกาลโต
ทุกฺกัรํ ปริปุรยํ
(ปุเรตฺวา อติทุกฺกัรํ)

เอสฺนฺโต โมกฺขมุตฺตมํ / โพธิมุตฺตมํ
โพธิธานํ อปาปฺถนิ
หุตฺวาปี ปจฺวิสุสฺสโร
อตุถํ ปชาย กุพฺพติ
อจฺกํ ภวติ วิริยํ
ปญฺจมา โหติ สาสเน
สงฺคฺคหฺยจฺ นิคฺคจฺฉติ]
อุสฺสาเหเน สมากโต
ปเทสํ อภิวทฺธมยํ
ปาปฺถนาติ สมิชฺฌนํ
ภินฺนํ ปติโต ตฺหิ
ตฺริตฺถํ วายมํ สยํ
สุทฺทฺทฺทฺทฺทฺทฺทฺทฺทฺทฺท
อจฺฉรา มณฺนิเมชลา
เชมภูมี อปาปฺยิ
โหติ อุตฺตมมจฺฉลนฺติ ฯ

ครั้งที่ ๑๙

ประโยค ป.๓. ๘

แต่ง ฉันทภาษามคธ

สำนักเรียนวัดมหาธาตุ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร

วันเสาร์ ที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๖๔

จงเก็บข้อความตามที่จะเก็บได้ในข้อความข้างทำยนี้ แล้วประพันธ์ให้เป็นภาษามคธ โดย
ฉันทลักษณะ ๑ อย่าง คือ ปฐยาวัตร แจ่งชื่อฉันทไว้ด้วย ฯ

แม้พระเจ้าจักรพรรดิราชผู้ปกครองปฐพีมณฑล มีสมุทรสาคร ๔ เป็นขอบเขต ก็ยังต้องทรงบำเพ็ญ
จักรวรรดิวัตร ยึดเหนี่ยวน้ำใจราชบริพารให้นิยมในพระบารมี ซ่อนน้อมให้สำเร็จผลคือปกครองได้โดยธรรม ไม่ต้อง
ใช้อาชญาเคียวเข็ญ ความจงรักเป็นพลวเหตุชักนำให้รักพร้อมเป็นสมานฉันท เพื่อต่อสู้ป้องกันบำรุงรักษา จะรับ
พระราชทานชกอลีนจิตตชาดกในทุกนิบาต มาสาธกพอเป็นอุทาหรณ์ ความสังเขปโดยประสงค์ว่า ในอดีตกาล
พระเจ้าพรหมทัตเสวยราชสมบัติในเมืองพาราณสี พระองค์ได้พระยาเศวตกฤษณะเป็นราชพาหนะเชือกหนึ่ง แต่
พระเกียรติไปในสกลชมพูทวีป จำเนียรกาลล่วงไป พระอัศรมเหสีทรงพระครรภ์ ยังไม่ทันประสูติ พระเจ้าพาราณสี
เสด็จทิวงคต ชาวปรากฎทราบไปถึงพระเจ้าโกศลราช ผู้มีรัชสีมาติดต่อกันกับกาสีกรัฐ ท้าวเธอทรงเห็นราชสมบัติ
ว่าง ยังหาผู้เป็นเจ้าของมิได้ เป็นท่งที่อยู่ ก็ยกมหาพยุหแสนยากรมาล้อมพระนคร ชาวพระนครปิดทวารรักษา
เป็นกวดขัน ในเวลานั้น พระราชเทวีประสูติพระราชโอรส ทรงนามว่า อลีนจิตตกุมาร เหตุทำประชานให้ขึ้นบาน
หายย่อท้อ รักพร้อมกันปล่อยพระยามงคลหัสดีออกต่อรบด้วยปัจจามิตรให้ปราชัย จับพระเจ้าโกศลราชได้ทั้ง
เป็น นำมาเป็นเชลยแล้วปล่อยไป แต่พระเดชานุภาพของพระราชกุมารไปในสกลชมพูทวีป ไม่มีศัตรูผู้ใดสามารถ
มาย่ำยี และพระราชกุมารก็ได้รับอภิเษกเป็นพระเจ้าพาราณสีแต่ครั้งยังทรงพระเยาว์ พระชนมายุได้ ๗ พรรษา
ดำรงราชย์โดยธรรมเป็นผาสุกตลอดชนมชีพ ฯ

ให้เวลา ๔ ชั่วโมง กับ ๑๕ นาที

พระมหาธีรวิสิฐ วิสิฐเวที ป.๓.๙

ประจำวิชาแต่งฉันทภาษามคธ

เฉลยแนวทางแต่งฉันทปัฐยาวัตร ครั้งที่ ๑๙

แบ่งประโยค - ย่อความ เก็บความ - แต่งมคธ

- แม่พระเจ้าจักรพรรดิราชผู้ปกครองปฐพีมีภรรยา ๔ เป็นขอบเขต ก็ยังต้องทรงบำเพ็ญจักรวรรดิวัตร ยึดเหนี่ยวน้ำใจราชบริพารให้นิยมในพระบารมี

แม่พระเจ้าจักรพรรดิ ผู้เป็นใหญ่ในปฐพี ก็ยอมบำเพ็ญจักรวรรดิวัตร ทำการสงเคราะห์ประชุมชน จึงเป็นที่รักของชนหมู่มาก ในกาลทุกเมื่อ

จกุกวตติ ราชา ปรวिय อีสสุโร หุตวาปี จกุกวตติวตต์ ปูเรนโต ชนานัน สงคหฺ กตวา สพุพทา พหุนัน ชนานัน ปิโย โหติ มนาไป ฯ

- ข้อนี้ย่อมาให้สำเร็จผลคือปกครองได้โดยธรรม ไม่ต้องใช้อาชญาเคียวเข็ญ ความจงรักเป็นพลเหตุชักนำให้รักพร้อมเป็นสมานฉันท์ เพื่อต่อสู้ป้องกันบำรุงรักษา

จริยาของพระองค์นี้ ย่อมยังความภักดีให้เกิดแก่ชนทั้งหลาย ในที่ทั้งปวง เป็นปัจจัยแห่งความสามัคคี ของชนเหล่านั้น เพื่อรักษาประเทศชาติ

ตสฺส จ รญโย จริยา สพุพสุ จาเนสุ ชนานัน ภตฺติ ชเนติ, รญฺญจ รกฺขิตฺุ เตสฺ สามคฺคิยา ปจฺจโย โหติ ฯ

- จะรับพระราชทานชักรอลินจิตตชาดกในทุกนิบาต มาสาธกพอเป็นอุทาหรณ์ ความสังเขปโดยประสงค์ว่า

ในข้อนี้ มีพระเจ้าอลินจิตตะ เป็นตัวอย่าง

อลินจิตตราชา เจตถ นิทสฺสนัน ฯ

- ในอดีตกาล พระเจ้าพรหมทัตเสวยราชสมบัติในเมืองพาราณสี พระองค์ได้พระยาเศวตกฤษณะเป็นราชพาหนะเชือกหนึ่ง แม่พระเกียรติไปในสกลชมพูทวีป จำเนียรกาลล่วงไป พระอัครมเหสีทรงพระครรภ์ ยังไม่ทันประสูติ พระเจ้าพาราณสีเสด็จทิวงคต

ในอดีตกาล **พระเจ้าพรหมทัต** ครองราชย์สมบัติอยู่ในเมืองพาราณสี ทรงได้ช้างเผือกมาเชือกหนึ่ง แม่อานูภาพไปในชมพูทวีป ภายหลัง เสด็จสวรรคต ในเวลาที่พระอัครมเหสีทรงพระครรภ์แก่

อดีเต กิร พฺรหมทตโต นาม ราช พาราณสีโย รชฺช กาเรนโต เอกํ สพุพเสตฺ หตฺถิลภิตฺวา อตฺตโน อานูภาวํ ปวตฺเตนโต อคฺคมहेลียา คพฺภสฺส ปริปากกาเล กาลมกาสิ ฯ

- ชาวปรากฏทราบไปถึงพระเจ้าโกศลราช ผู้มีรัชสีมาติดต่อกันกับกาลสิกรัฐ ท้าวเธอทรงเห็นราชสมบัติว่าง ยังหาผู้เป็นเจ้าของมิได้ เป็นท่วงที่อยู่ ก็ยกมหาพยุหเสนยากรมาล้อมพระนคร ชาวพระนครปิดทวารรักษาเป็นกวดขัน

พระเจ้าโกศล ทรงทราบเรื่องนั้น จึงยกทัพมาล้อมเมือง

โกสโล นาม ราชา ตํ ปวตฺติ ฌตฺวา เสนํ อาทาย นครํ ปริวาเรสิ ฯ

- ในเวลานั้น พระราชเทวีประสูติพระราชโอรส ทรงนามว่า อลินจิตตกุมาร

ในกาลนั้น พระเทวีประสูติพระโอรส พระนามว่า **อลินจิตตกุมาร**

ตทา เทวี อลินจิตตํ นาม ปุตฺตํ วิชายิ ฯ วิชายิ = (แม่) คลอด, ชายิ = (ลูก) เกิด

- เหตุทำประชาชนให้ขึ้นบานหายย่อท้อ พรักพร้อมกันปล่อยพระยามงคลให้สดีออกต่อรบด้วยปัจฉามิตรให้ปราชัย จับพระเจ้าโกศลราชได้ทั้งเป็น นำมาเป็นเชลยแล้วปล่อยไป

ชาวเมือง อาศัยพระกุนารนั้น พรักพร้อมกัน อัญเชิญพระกุนารให้นั่งบนกระพองช้าง (ยุคหัตถ์) ออกรบกับพระเจ้าโกศล ยังพระเจ้าโกศลนั้นให้พ่ายแพ้แล้ว

รัฐวาสิโน ปน ต่ กุมารุ นิสสาย สมคคา หุตวา ต่ มงคลหตุติโน กุมเกะ นิสทาเปตวา โกลเลน รณณา สหธิ ยุชฌิตวา โกลณนาท นทิ ฯ (ปยุชฌิตโต = ปยุชฌิต)

- แต่พระเดชานุภาพของพระราชากุมารไปในสกลชมพูทวีป ไม่มีศัตรูผู้อื่นสามารถมาย่ำยี

พระเดชานุภาพของพระกุมาร แผ่ไปในที่ทั้งปวง

กุมารสส หิ เตชานุภาโว สหเพสุ จาเนสุ ปตถริ ฯ

- และพระราชากุมารก็ได้รับอภิเษกเป็นพระเจ้าพาราณสีแต่ครั้งยังทรงพระเยาว์ พระชนมายุได้ ๗ พรรษา ดำรงราชย์โดยธรรมเป็นผาสูกตลอดชนมชีพ ฯ

พระกุนารนั้น มีพระชนมายุได้ ๗ พรรษา ก็ได้ครองราชย์โดยธรรม

โส กุมารโ สตตวสโส ว หุตวา ธมเมน รหช กอารสิ / ปาปฺถนิ ฯ

<u>จกกวตติ</u> <u>ราชา</u> <u>ปรวีย</u>	<u>อิสโร</u> <u>หุตวา</u> <u>ปิ</u>
<u>จกกวตติ</u> <u>วัตต</u> <u>ปุเรนโต</u>	<u>ชนาน</u> <u>สงค</u> <u>กตวา</u>
<u>สหพทา</u> <u>พหุน</u> <u>ชนาน</u>	<u>ปิโย</u> <u>โหติ</u> <u>มนา</u> <u>โป</u>
<u>ตสส</u> <u>ปน</u> <u>รณโณ</u> <u>จริยา</u>	<u>สหพตถ</u> <u>ชนาน</u> <u>ภตตี</u> <u>ชเนติ</u>
<u>รฎฐณจ</u> <u>รหขิต</u> <u>เตส</u>	<u>สามคคิยา</u> <u>ปจจโย</u> <u>โหติ</u>
<u>อลินจิตตรา</u> <u>ชา</u>	<u>เจตถ</u> <u>นิทสน</u>
<u>อตีเต</u> <u>กิริ</u> <u>พรหมทตโต</u> <u>ราชา</u>	<u>พาราณสิย</u> <u>รหช</u> <u>กาเรนโต</u>
<u>เอก</u> <u>สหพเสต</u> <u>หตถิ</u> <u>ลภิตวา</u>	<u>อตตโน</u> <u>อานุกา</u> <u>ปวตเตนโต</u>
<u>อคคมเสลिया</u> <u>คภภสส</u>	<u>ปริปากกา</u> <u>เล</u> <u>กาลมกา</u> <u>สิ</u>
<u>โกสโล</u> <u>นาม</u> <u>ราชา</u>	<u>ต</u> <u>ปวตตี</u> <u>ถตวา</u>
<u>เสน</u> <u>อาทาย</u>	<u>นคร</u> <u>ปริวา</u> <u>เรสิ</u>
<u>ตทา</u> <u>เทวี</u> <u>อลินจิต</u> <u>นาม</u>	<u>ปุต</u> <u>วิชาย</u> <u>๑</u> <u>I</u>
<u>รัฐวาสิโน</u> <u>ปน</u> <u>ต</u> <u>กุมาร</u>	<u>นิสสาย</u> <u>สมคคา</u> <u>หุตวา</u>
<u>ต</u> <u>มงคล</u> <u>หตุติ</u> <u>โน</u>	<u>กุมเกะ</u> <u>นิสทา</u> <u>เปตวา</u>
<u>โกลเลน</u> <u>รณณา</u> <u>สหธิ</u>	<u>ยุชฌิตวา</u> <u>ต</u> <u>ปารา</u> <u>เชสุ</u> <u>๑</u>
<u>กุมารสส</u> <u>หิ</u> <u>เตชานุภา</u> <u>โว</u>	<u>สหเพสุ</u> <u>จาเน</u> <u>สุ</u> <u>ปตถริ</u> <u>๑</u>
<u>โส</u> <u>กุมารโ</u> <u>สตตวส</u> <u>โส</u> <u>ว</u> <u>หุตวา</u>	<u>ธมเมน</u> <u>รหช</u> <u>กา</u> <u>เรสิ</u> <u>๑</u>

(พหูพจน์ตาอากาศ)

ปัสยาวัตร

จกกวตฺติ มหาราชา
 สาทุกํ จกกวตฺติสฺส
 สพฺเพสํ ฐฏฺฐวาสิํ
 ตสฺมา เอโส พหุณฺนมปิ
 จริยา จสฺส มจฺจานํ
 ฐฏฺฐญฺจ ฐฏฺฐิตฺํ เตสํ
 อลีนจิตฺตราชสฺส
 พุรฺหมทตฺโต หิ กาเรนฺโต
 สพฺเพเสตํ กเรํ ลทฺธา
 อคฺคชายาย คพฺภสฺส
 โภสฺโส นาม ราชานํ
 เสนํ อาทาย อาคณฺตุวา
 ตทา เทวํ วิชานิตฺถ
 นาครา จ กุมารํ
 ตํ นิสิตฺทาปิตฺวาน
 สทฺธิ โภสฺลราเชน
 อานุกาโว กุมารสฺส
 โส สตฺตวสฺสโก หุตฺวา

(ลทฺธา = ลมิตฺวา)

(วิชานิตฺถ = วิชานํ)

หุตฺวาปิ ปจฺวิสฺสโร
 วตฺตานิ ปริปุรยํ
 สงฺคหํ กุพฺพเต สทา
 ชนानํ ภวเต ปิโย
 ภตฺตี ชเนติ สพฺพิ
 โหติ สามคฺคิปจฺจโย
 วตฺถุ เอตฺถ นิสฺสสนํ
 รชฺชํ พาราณสีปุเร
 อานุกาवं ปวตฺตยํ
 ปกุกกาเล มโต อหุ
 ชานิตฺวา / วิทิตฺวา ตํ ปวตฺตนํ
 นครํ ปริวารยิ
 อลีนจิตฺตโมรสํ
 นิสฺสสาย เอกมานสา / ฐฏฺฐมานสา
 กุมฺภะ มงฺคลหตฺถิโน
 ยฺชฺชณฺนิตฺวา ตํ ปราชยํ
 เอวํ สพฺพตฺถ ปตฺถริ
 (สพฺพตฺถ อภิปตฺถริ) }
 รชฺชํ กาวเรสิ โสตฺถินาติ ฯ
 (รชฺชํ ฐมฺเมน การยฺตี ฯ) }

ครั้งที่ ๒๐

ประโยค ป.ธ. ๘

แต่ง ฉันทภาษามคธ

สำนักเรียนวัดมหาธาตุ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร

วันอาทิตย์ ที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๖๔

จงเก็บข้อความตามที่จะเก็บได้ในข้อความข้างทำยนี้ แล้วประพันธ์ให้เป็นภาษามคธ โดย
ฉันทลักษณะ ๑ อย่าง คือ ปฐยาวัตร แจ่งชื่อฉันทไว้ด้วย ฯ

แท้จริง พุทธเจดีย์มีประเภทเป็น ๓ คือ สารีริกเจดีย์ พระเจดีย์ที่บรรจุพระบรมสารีริกธาตุนี้มีพระบรม
พุทธานุญาตไว้เมื่อใกล้จะเสด็จดับขันธปรินิพพานให้สร้างขึ้น ณ สถานที่ประชุมถนนวนใหญ่ทั้ง ๔ สำหรับเป็นที่
สักการบูชาของมหาชน เจริญกุศลอันจะเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขสืบกาลนาน เมื่อพระองค์เสด็จดับขันธปรินิพพาน
แล้ว พวกมัลลกษัตริย์จัดการถวายพระเพลิง เสร็จแล้วแบ่งพระสารีริกธาตุแจกแก่กษัตริย์และพราหมณ์เจ้านคร
นั้น ๆ ผู้ถือพระพุทธศาสนา เป็น ๗ ส่วนด้วยกัน ต่างองค์สร้างพระสถูปลงแล้วเชิญพระสารีริกธาตุบรรจุไว้ในนั้น
เป็นครั้งแรก และอังคารเจดีย์ คือพระสถูปที่บรรจุพระอังคาร อันพวกโมริยกษัตริย์เมืองปีฬลวันไปไม่ทันแบ่ง
พระสารีริกธาตุ เชิญไปบรรจุไว้ ก็นับเข้าในสารีริกธาตุเจดีย์ นี้เป็นพุทธเจดีย์ชนิดหนึ่ง บริโภคเจดีย์ คือพระสถูปที่
บรรจุบริวารที่สมเด็จพระบรมศาสดาจารย์ทรงทำพุทธบริโภค มีบาตรทรงเป็นต้น และพระคันธกุฎีที่ประทับใน
พุทธรักษาสถานนั้น ๆ มีพระเชตวันเป็นต้น นี้เป็นพุทธเจดีย์อีกชนิดหนึ่ง อุทเทสิกเจดีย์ คือเจดีย์สถานหรือ
เจดีย์วัตถุ เป็นที่ระลึกถึงสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มีพระบรมพุทธานุญาตไว้เมื่อใกล้จะเสด็จดับขันธ
ปรินิพพาน ทรงแสดงสถาน ๔ ตำบล คือ สถานที่ประสูติ สถานที่ตรัสรู้ สถานที่ทรงแสดงพระธรรมจักรประณม
เทศนา และสถานที่เสด็จดับขันธปรินิพพาน ว่าเป็นเจดีย์สถานควรดูควรเห็น เป็นที่ตั้งแห่งความสังเวชของกุลบุตร
ผู้มีศรัทธา ฯ

ให้เวลา ๔ ชั่วโมง กับ ๑๕ นาที

พระมหาธีรวิสิฐ วิสิฐเวที ป.ธ.๙

ประจำวิชาแต่งฉันทภาษามคธ

เฉลยแนวทางแต่งฉันทปัฐยาวัตร ครั้งที่ ๒๐

แบ่งประโยค - ย่อความ เก็บความ - แต่งมคธ

- แท้จริง พุทธเจดีย์มีประเภทเป็น ๓ คือ

พุทธเจดีย์ มี ๓ อย่าง คือ สารีริกเจดีย์ ๑ ปริโภคเจดีย์ ๑ อุทเทสิกเจดีย์ ๑

“สารีริกัม ปริโภคัม อุทเทสิกาญจาติ ติพุพิถัม โหติ พุทธเจดีย์ ฯ”

- สารีริกเจดีย์ พระเจดีย์ที่บรรจุพระบรมสารีริกธาตุนี้

**ในเจดีย์ ๓ อย่างนั้น เจดีย์ที่บรรจุพระสารีริกธาตุของพระพุทธเจ้า ชื่อว่า สารีริกเจดีย์
ตตถ สารีริกัม นาม พุทธสฺส สารีริกธาตุณฺ์ / สรีรานํ ภาคสฺส นิธานภูตํ เจดีย์ ฯ**

- มีพระบรมพุทธานุญาตไว้เมื่อใกล้จะเสด็จดับขันธปรินิพพานให้สร้างขึ้น ณ สถานที่ประชุมภิกษุสงฆ์ใหญ่ทั้ง ๔ สำหรับเป็นที่สักการบูชาของมหาชน เจริญกุศลอันจะเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขสิ้นกาลนาน

**สารีริกเจดีย์นั้น พระพุทธเจ้าทรงอนุญาตให้สร้างที่ถนนใหญ่ ๔ แพร่ง เพื่อเป็นที่บูชาของ
มหาชน**

ตถปิ พุทธเณ มหาชนสฺส ปุชนตถาย จาตุมุมาหปถे กาคูํ อนุญาตํ ฯ

- เมื่อพระองค์เสด็จดับขันธปรินิพพานแล้ว พวกภิกษุสงฆ์จัดการถวายพระเพลิง เสร็จแล้วแบ่งพระสารีริกธาตุแจกแก่ภิกษุสงฆ์และพราหมณ์เจ้านครนั้น ๆ ผู้ถือพระพุทธศาสนา เป็น ๗ ส่วนด้วยกัน

**ในข้อนี้ พึงเห็นตัวอย่างดังนี้ เมื่อพระพุทธเจ้าเสด็จปรินิพพานแล้ว พวกภิกษุสงฆ์ถวายพระ
เพลิงพุทธสรีระแล้วแบ่งพระสารีริกธาตุแก่ภิกษุสงฆ์ในเมืองอื่น ๗ องค์**

**นิทสฺสนํ เจตถ ทฏฺฐพฺพํ ฯ ปรินิพฺพุเต พุทฺเธ, โกสินารกา มลฺลา พุทธสฺส สรีรํ ฉาเปตฺวา
อภฺยตฺถ สตฺตณฺุํ ราชฺฐนํ พุทธสฺส สารีริกธาตุโย วิภาชยีสฺสุ ฯ**

- ต่างองค์สร้างพระสถูปลงแล้วเชิญพระสารีริกธาตุบรรจุไว้ในนั้นเป็นครั้งแรก และอังคารเจดีย์ คือพระสถูปที่บรรจุพระอังคาร อันพวกโมรียกษัตริย์เมืองปิณฑวันไปไม่ทันแบ่งพระสารีริกธาตุ เชิญไปบรรจุไว้ ก็นับเข้าในสารีริกธาตุเจดีย์ นี้เป็นพุทธเจดีย์ชนิดหนึ่ง

กษัตริย์เหล่านั้น เชิญพระสารีริกธาตุนั้นไป สร้างพระสถูป บรรจุไว้ในนั้น

เต ตา อพฺภาหริตฺวา ภูเป กตฺวา อตฺตโน อตฺตโน นครเ ชนानํ ปุชฺชาย ตตถ ปติฏฺฐาเปสฺสุ ฯ

- ปริโภคเจดีย์ คือพระสถูปที่บรรจุบริวารที่สมเด็จพระบรมศาสดาจารย์ทรงทำพุทธบริโภค มีบาตรทรงเป็นต้น และพระคันธกุฎีที่ประทับในพุทธนิवासสถานนั้น ๆ มีพระเชตะวันเป็นต้น นี้เป็นพุทธเจดีย์อีกชนิดหนึ่ง

**พระเจดีย์ที่บรรจุบริวารของพระพุทธเจ้ามีบาตรเป็นต้น และพระคันธกุฎีของพระพุทธเจ้า ชื่อ
ว่า ปริโภคเจดีย์**

ปริโภคัม นาม ปตฺตาทีนํ ปริภุชารานํ นิธานภูตํ เจดีย์ เจว พุทธสฺส จ คนฺธกุฎิโย ฯ

- อุทเทสิกเจดีย์ คือเจดีย์สถานหรือเจดีย์วัตถุ เป็นที่ระลึกถึงสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มีพระบรมพุทธานุญาตไว้เมื่อใกล้จะเสด็จดับขันธปรินิพพาน ทรงแสดงสถาน ๔ ตำบล คือ สถานที่ประสูติ สถานที่ตรัสรู้ สถานที่ทรงแสดงพระธรรมจักรประดมเทสนา และสถานที่เสด็จดับขันธปรินิพพาน ว่าเป็นเจดีย์สถานควรดูควรเห็น เป็นที่ตั้งแห่งความสังเวชของกุลบุตรผู้มีศรัทธา

สังเวชนียสถาน ๔ แห่ง คือ สถานที่ประสูติ สถานที่ตรัสรู้ สถานที่ทรงแสดงพระธรรมจักร และสถานที่ปรินิพพาน ชื่อว่า อุทเทสิกเจดีย์

ยถุหิ สังเวชนียภูฏานํ “พุทฺธสฺส ชาติภูฏานํ โพธิภูฏานํ ธมฺมจกฺกปฺวตฺตณภูฏานํ ปรินิพฺพานภูฏานญฺจาติ จตุพฺพิธํ โหติ, ตํ พุทฺธสฺสเน อุทฺเทสิกํ นาม ฯ

<u>ปฐฺยวັตร</u>	
<u>พุทฺธเจติยํ</u>	<u>“สารีริกํ</u> <u>ปริโภคํ</u>
<u>อุทฺเทสิกญฺจาติ</u>	<u>ติพฺพิธํ</u> <u>โหติ</u> ฯ
<u>ตตถ</u> <u>สารีริกํ</u> <u>นาม</u>	<u>พุทฺธสฺส</u>
<u>สารีริกธาตุนํ</u>	<u>นิธานภูตํ</u> <u>เจติยํ</u> ฯ
<u>ตถหิ</u> <u>พุทฺธเน</u>	<u>มหาชนสฺส</u> <u>ปุชนตถาย</u>
<u>จาตุมมหาปเถ</u> <u>กาตุ</u>	<u>อนฺนถาตํ</u> ฯ
<u>นิทสสนํ</u> <u>เจตถ</u>	<u>ทภูฏพฺพิ</u> ฯ
<u>ปรินิพฺพุเต</u> <u>พุทฺธเ,</u>	<u>โกสินารกา</u> <u>มลลา</u>
<u>พุทฺธสฺส</u> <u>สรีรํ</u> <u>ฉาเปตวา</u>	<u>อถยตถ</u> <u>สตตนนํ</u> <u>ราชุนํ</u>
<u>พุทฺธสฺส</u> <u>สารีริกธาตฺโย</u>	<u>วิภายีสุ</u> ฯ
<u>เต</u> <u>ตา</u> <u>อพภาทริตวา</u>	<u>ถุเป</u> <u>กตวา</u> <u>อตตโน</u> <u>นคเร</u>
<u>ชนานํ</u> <u>ปุชาย</u>	<u>ตตถ</u> <u>ปติภูฏาเปสุ</u> ฯ
<u>ปริโภคํ</u> <u>นาม</u>	<u>ปตตาทินํ</u> <u>ปริกขารานํ</u>
<u>นิธานภูตํ</u> <u>เจติยํ</u> <u>เจว</u>	<u>พุทฺธสฺส</u> <u>จ</u> <u>คนธกฺฎิโย</u> ฯ
<u>ยถุหิ</u> <u>สังเวชนียภูฏานํ</u>	<u>“พุทฺธสฺส</u> <u>ชาติภูฏานํ</u> <u>จ</u>
<u>โพธิภูฏานํ</u> <u>จ</u>	<u>ธมฺมจกฺกปฺวตฺตณภูฏานํ</u> <u>จ</u>
<u>ปรินิพฺพานภูฏานญฺจาติ</u>	<u>จตุพฺพิธํ</u> <u>โหติ</u> ,
<u>ตํ</u> <u>พุทฺธสฺสเน</u>	<u>อุทฺเทสิกํ</u> <u>นาม</u> ฯ

(พุทธเจตียคาถา)

ปฐยวรรค

“อคุคํ สार्वริกญजेव
 वरुं अणुतेसिकणुजाति
 तत्तुत्त पणुत्तसरिणानं
 प्रमं जेतियं लोके
 (तत्तुत्त सार्वरिकं नाम
 सार्वरिकान णात्तु)
 तणुहि सेणुसेन पणुणेन
 जात्तुम्महापत्ते कात्तुं
 निहतसुसणुज एत्तुत्तेव
 निपणुत्ते गिरि स्मणुत्ते
 सरिं सत्तुत्तु णापत्तुत्ता
 [णात्तु पणुत्तसरिणानं
 (पणुत्तसार्वरिका णात्तु)
 ते ता अपणुणाहितवान
 पत्ताय पुत्तणुत्तुत्ताय
 पणुत्तसुत्त पत्तुत्तात्ति
 तत्तुत्त कणुत्तुत्तुत्तु जेव
 संवेत्तुत्तुत्तुत्तुत्तुत्तुत्तु
 स्मणुत्तुत्तुत्तुत्तुत्तुत्तुत्तु
 परिणुत्तुत्तुत्तुत्तुत्तुत्तुत्तु
 त्तुत्तुत्तुत्तुत्तुत्तुत्तुत्तुत्तु

ปริโกคณฺจ อุตฺตมํ
 ติปุพฺพิํ พุทฺธเจตियํ
 ภาคฺคสุตฺต ปตฺติจํ
 “सार्वริกนฺตฺติ วุจฺจติ
 สมฺพุทฺธสุตฺต มฺहेสิโน
 นิธํณฺญตฺตเจตियํ”
 ชนํ ปุชฺชนายิถ
 อणฺุณฺณวํ ตํ ยถารหํ
 เวทิตฺตพฺพิํ สฺมาสฺสโต / สฺสรูปโต
 มลฺลลาปี โกสิณารกา
 อณฺุณฺณตฺต สत्ตฺตราชฺชนํ
 วิภาชฺชียสฺส โยนิสฺส
 ญฺเป กตฺตวา สฺเส ปุเร / สฺธานิยํ
 ตา ตत्ตुत्ต ปตฺติจํ
 ปตฺติจฺจํ ภาคฺคสุตฺต จेतियํ
 ปริโกคณฺตฺติ วุจฺจเว
 “ชาติจฺจํ ภาคฺคสุตฺต
 ธรรมจกฺกปฺปวตฺตณํ
 อิติ โหติ จตฺตุพฺพิํ
 “อณฺุณฺณตฺต สत्ตฺตราชฺชนํ

ครั้งที่ ๒๑

ประโยค ป.๕. ๘

แต่ง ชั้นที่ภาษามคธ

สำนักเรียนวัดมหาธาตุ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร

วันเสาร์ ที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๖๔

จงเก็บข้อความตามที่จะเก็บได้ในข้อความข้างทำยนี้ แล้วประพันธ์ให้เป็นภาษามคธ โดย
ฉันทลักษณะ ๑ อย่าง คือ อินทริเชียร แจงชื่อฉันทไว้ด้วย ฯ

ครั้งนั้น พระโมคคัลลีสบุตรเกิดอยู่ในตระกูลพราหมณ์มีจชาติภูมิ พระสิดควะไปเพียรเกลี้ยกล่อมอยู่ถึง ๗ ปี
กว่า จึงเอามาบวชในพระศาสนาได้ ในชั้นแรก ไปบิณฑบาตที่ประตูเรือนแต่ไม่ได้ภิกษา บ่อย ๆ เข้า ก็ได้ว่าจา
นิมนต์รับข้างหน้าแล้วก็ได้ภิกษาแล้วก็คืนเข้า จนได้รับนิมนต์เข้าไปฉันในเรือน แล้วรู้จักวิสาสะกับโมคคัลลีสบุตร
มาณพ แสดงความมั่งของตนในไตรเพท ทำให้มาณพนับถือ แล้วถามปัญหาปารวกรรมในพระพุทธศาสนา ให้
มาณพติดและประสงค์จะรู้ จึงตามมาบวช ได้เล่าเรียนแตกฉานในพุทธวจนะ และบรรลุลูกุตตรธรรมเป็นพระ
อรหันต์เจ้า ภายหลังได้เป็นอธิบดีสงฆ์ในชมพูทวีปครั้งอโคตรรัชสมัย ได้เป็นกำลังใหญ่ของพระเจ้าอโศกมหาราชใน
อันกำจัดเสี้ยนพระพุทธศาสนาเมื่อครั้งเดียรถีย์เข้ามาปลอมตัวด้วยมุงลภสักการ แต่นั้นได้เป็นประธานแห่งภิกษุ
สงฆ์ผู้ประชุมทำสังคายนาพระธรรมวินัยเป็นครั้งที่ ๓ ต่อมาได้ส่งพระเถระทั้งหลายไป เพื่อประกาศพระศาสนา
ในปัจฉิมประเทศเป็นหลายตำบล ฯ

ให้เวลา ๔ ชั่วโมง กับ ๑๕ นาที

พระมหาธีรวิสิฐ วิสิฐเวที ป.๕.๗

ประจำวิชาแต่งชั้นที่ภาษามคธ

เฉลยแนวทางแต่งฉันทปัฐยาวัตร ครั้งที่ ๒๑

แบ่งประโยค - ย่อความ เก็บความ - แต่งมคธ

- ครั้งนั้น พระโมคคัลลีบุตรเกิดอยู่ในตระกูลพราหมณ์มีจฉาภิภูฏี

พระโมคคัลลีบุตร เป็นบุตรของพราหมณ์ เกิดในตระกูล อันประกอบด้วยมีจฉาภิภูฏี

โมคคัลลีปุตโต หิ พราหมณสฺส ปุตโต หุตฺวา มีจฉาภิภูฏีเก กุเล ชาโต ฯ

- พระสิคควะไปเพียรเกลี้ยกล่อมอยู่ถึง ๗ ปีกว่า จึงเอามาวบวชในพระศาสนาได้

พระสิคควะ เป็นผู้ฉลาด มีความสามารถ ไปเกลี้ยกล่อมท่านอยู่ถึง ๗ ปี จึงให้บวชในพระศาสนาได้

สิคควโ ว นาม เถโร ธีโร อุตฺสาหปตฺโต หุตฺวา สตฺต วสฺสานิ ตํ ปโลเกตฺวา / สมหาเปตฺวา พุทฺธสฺสเน ปพฺพาเชสิ ฯ

- ในชั้นแรก ไปบิณฑบาตที่ประตูเรือนแต่ไม่ได้ภิกษา บ่อย ๆ เข้า ก็ได้ว่าจกนิมนต์รับข้างหน้าแล้วก็ได้ภิกษาแล้วก็คืนเข้า จนได้รับนิมนต์เข้าไปฉันในเรือน แล้วรู้จักวิสาสะกับโมคคัลลีบุตรมาจนพบ แสดงความรู้ของตนในไตรเพท ทำให้มาณพนับถือแล้วถามปัญหาปรรวกรรมในพระพุทธศาสนา ให้มาณพติดและประสงค์จะรู้ จึงตามมาบวช ได้เล่าเรียนแตกฉานในพุทธวจนะและบรรลุลोकุตตรธรรมเป็นพระอรหันต์เจ้า

พระโมคคัลลีบุตรนั้น ครั้นบวชแล้ว เป็นผู้ทรงพระปริยัติ ทำความเพียร บรรลุเป็นพระอรหันต์

โมคคัลลีปุตโต หิ ปริยตฺติธโร หุตฺวา วิริยํ กตฺวา อรหตฺตํ ปาปุณฺนิ ฯ

- ภายหลังได้เป็นอธิบดีสงฆ์ในชมพูทวีปครั้งอโศกรัชสมัย ได้เป็นกำลังใหญ่ของพระเจ้าอโศกมหาราชในอันกำจัดเสี้ยนพระพุทธานุชาเมื่อครั้งเดียรถีย์เข้ามาปลอมตัวด้วยมุงลามสัการ แต่นั้นได้เป็นประธานแห่งภิกษุสงฆ์ประชุมทำสังคายนาพระธรรมวินัยเป็นครั้งที่ ๓ ต่อมาได้ส่งพระเถระทั้งหลายไปเพื่อประกาศพระศาสนาในปัจฉิมประเทศเป็นหลายตำบล

ในสมัยพระเจ้าอโศก ท่านได้ชำระมลทิน อันเกิดในพระศาสนา ในชมพูทวีป เป็นประธานในการสังคายนาครั้งที่ ๓ ได้ส่งมาพระเถระทั้งหลายไป เพื่อประกาศพระศาสนา ในต่างประเทศ

โส จ อโศกกาเล ชมฺพุทีเป สาสเน มลํ วิโสเธตฺวา ตติยสงฺคีติยํ สงฺฆปมฺโข หุตฺวา ปจฺฉาโลกสฺส ธมฺมํ ปกาเสตุํ นานาปเทเสสุ / วิเทเสสุ เถเร เปเสสิ ฯ

อินทรวีเชียร

โมคคัลลีปุตโต หิ พราหมณสฺส ปุตโต หุตฺวา

มีจฉาภิภูฏีเก กุเล ชาโต

สิคควโ ว นาม เถโร ธีโร อุตฺสาหปตฺโต หุตฺวา

สตฺต วสฺสานิ ตํ ปโลเกตฺวา

พุทฺธสฺสเน ปพฺพาเชสิ

โมคคัลลีปุตโต ปน ปริยตฺติธโร หุตฺวา

วิริยํ กตฺวา อรหตฺตํ ปาปุณฺนิ

โส จ อโศกกาเล ชมฺพุทีเป

สาสเน มลํ วิโสเธตฺวา

ตติยสงฺคีติยํ สงฺฆปมฺโข หุตฺวา

ปจฺฉาโลกสฺส ธมฺมํ ปกาเสตุํ

วิทฺเทเสสุ เถเร เปเสสิ ฯ

อินทวิเชียร

โมคคฺลฺลิตฺตโต หิ ทิชฺสฺส ปฺตฺโต
ชาโต กุเล กุจฺฉิตทฺวิญฺญิตฺตํ
อุสฺสหาวา สิคฺควิกฺขุ ธีโร
ตํ สตฺต วสฺसानิ ปโลภยิตฺวา
สมฺมา อปฺพุพฺพชฺชยิ สาสนสฺมี
โมคคฺลฺลิตฺตโต ปริยตฺติถาริ
อารทฺธโยโค อรหา อโหสิ
โส ชมฺพุทฺธิปฺมุหิ อโสภกกาเล
ชาตํ มลฺลํ เอตฺถ วิโสธยิตฺวา
สงฺคีตฺติยํ โข ตติยาย เชฏฺโฐ
ปจฺฉาปี ฐมฺมสฺส ปกาสนตฺถํ
เถเว วิเทสฺส อเปสยิตฺถาติ ฯ
(เถเว วิเทเส อธิ เปสยิตฺถาติ ฯ)

(ทิช = ทฺวิช = พุราหมณ)

ครั้งที่ ๒๒

ประโยค ป.๕. ๘

แต่ง ฉันทภาษามคธ

สำนักเรียนวัดมหาธาตุ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร

วันอาทิตย์ ที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๖๔

จงเก็บข้อความตามที่จะเก็บได้ แล้วประพันธ์ให้เป็นภาษามคธ โดยวรรคที่ ๑ ให้ประพันธ์ เป็น
ปัฐยาวัตร วรรคที่ ๒ เป็น อินทรวีเชียร แจ้งชื่อฉันทไว้ด้วย ฯ

สมเด็จพระปิยมหาราช พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์นั้น พระองค์อวตารมายังโลกยัง
ประโยชน์สุขให้สำเร็จแก่ประชุมนชนทั่วไป กล่าวโดยเฉพาะที่สำนึกพระมหากษัตริย์คุณอันสูงสุดในประเทศไทยนี้
ก็ด้วยความที่พระองค์มีพระปรีชาสามารถ ทรงดำรงเอกราชของชาติไทยให้ยั่งยืนวัฒนาสถาพรมาจนทุกวันนี้ และ
มีพระเกียรติคุณปรากฏไปในนานาประเทศ ด้วยว่าในเวลาแรกที่พระองค์เสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัตินั้น เป็นเวลา
ที่มรสุมจัดในโลกซีกเอเชียฝ่ายภาคอาคเนย์นี้ ประเทศเพื่อนบ้านที่ใกล้เคียงล่มจมเสียเอกราชเป็นหลายประเทศ
แต่ประเทศไทยยังดำรงอิสรภาพมั่นคง ดำรงอยู่รอดพ้นจากอุปสรรคอันตรายด้วยประการทั้งปวง ด้วยพระปรีชา
สามารถอย่างยิ่ง ที่ทรงผ่อนสั้นผ่อนยาวได้รับความเคารพนับถือแห่งนานาประเทศ นี่เป็นมรดกอันล้ำค่าซึ่งตกเป็น
สมบัติของชาติไทยตลอดมาจนทุกวันนี้และต่อไปในภายหน้าไม่มีที่สิ้นสุด

อนึ่ง ในเวลาแรกที่พระองค์เสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัตินั้น มีระบบการในปางก่อนแต่เถลิงถวัลยราชสมบัติ
คือ เป็นเวลาที่บุคคลยังใช้ระบบทาส คือบุคคลที่เป็นคฤหบดีมีบรรดาศักดิ์หรือมีทรัพย์สินสมบัติ ย่อมมีทาสไว้ใช้ใน
เรือน พระองค์ทรงพิจารณาเห็นว่า การมีทาสนั้นเป็นการตัดเสรีภาพแห่งบุคคลผู้ตกอยู่ในภาวะอย่างนั้นจึงทรง
พระกรุณาผ่อนผันเลิกทาส ด้วยให้เด็กที่เกิดในรัชสมัยแห่งพระองค์ ปีมะโรงปีแรกเสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติพ้น
จากความเป็นลูกทาส และบุคคลผู้มีค่าตัวอยู่ ก็ให้ลดผ่อนลงในระยะปีหนึ่งเดือนละ ๔ บาท เพื่อผ่อนให้ลดหาย
พ้นไปโดยลำดับ ซึ่งเป็นพระปรีชาสามารถอันสูงมคธมิภีรภาพ ไม่กระทบกระเทือนแก่บุคคล ผู้เป็นนายเงิน ให้เกิด
ความไม่พอใจ แต่พระองค์ทรงกระทำไปให้เกิดความพอใจทุกที่ทั่วหน้า เป็นพระมหากษัตริย์อันล้ำเลิศและเป็นพระ
ปรีชาสามารถที่เป็นไปด้วยความสงบเย็น อย่างหาที่จะพึงตำหนิมิได้ ฯ

ให้เวลา ๔ ชั่วโมง กับ ๑๕ นาที

พระมหาธีรวิสิฐวิสิฐ เวที ป.๕.๘

ประจำวิชาแต่งฉันทภาษามคธ

เจดีย์แนวทางการตั้งฉันทิปุญญาวัตร ครั้งที่ ๒๒

แบ่งประโยค - ย่อความ เก็บความ - แต่งมคธ

- สมเด็จพระปิยมหาราช พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์นั้น พระองค์อวดตราบมายังโลกยังประโยชน์สุขให้สำเร็จแก่ประชชนทั่วไป

ในหลวงรัชกาลที่ ๕ ทรงอุบัติมา เพื่อยังประโยชน์สุขให้เกิดแก่ / ให้สำเร็จแก่ประชาชน ทรงมีพระปรีชาสามารถคุ้มครองประเทศสยามไว้

จกัภิวัสส สหิ ปญจโม ขตติโย มหาราช ปชาย อตถิ หิต สุกิ อุปปาเทตุ / สาเรตุ อุปปโน สยามรรฐิ โคเปตุ พยตโต / สปญโย สมตโต อโหสิ ฯ

- กล่าวโดยเฉพาะที่สำนึกพระมหากษัตริย์คุณอันสูงสุดในประเทศไทยนี้ ก็ด้วยความที่พระองค์มีพระปรีชาสามารถทรงดำรงเอกราชของชาติไทยให้ยั่งยืนวัฒนาสถาพรมาจนทุกวันนี้ และมีพระเกียรติคุณปรากฏไปในนานาประเทศ ด้วยว่าในเวลาพระองค์แรกเสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัตินั้น เป็นเวลาที่มรสุมจัดในโลกซีกเอเชียฝ่ายภาคอาคเนย์นี้

ด้วยว่าในเวลาพระองค์เสด็จขึ้นครองราชย์สมบัติ ประเทศต่าง ๆ โดยรอบ เกิดความโกลาหล แต่ประเทศสยามนี้ย่อมรอดพ้นจากความโกลาหลนั้น และดำรงอยู่โดยสวัสดิ ด้วยความสามารถของพระองค์

ยทา หิ โส มหาราช ธมฺเมน รชฺชิ กาทติ, ตทา โกลาหล สมนฺตา นานาเทเสสุ อุปปโน, สยามรรฐิ ปนฺสส สามตฺติเยน ตโต มุจฺจติ, โสตฺตินา จ สณฺญาติ ฯ

- ประเทศเพื่อนบ้านที่ใกล้เคียงล่มจมเสียเอกราชเป็นหลายประเทศ แต่ประเทศไทยยังดำรงอิสรภาพมั่นคง ดำรงอยู่รอดพ้นจากอุปสรรคอันตรายด้วยประการทั้งปวง ด้วยพระปรีชาสามารถอย่างยิ่ง ที่ทรงผ่อนสั้นผ่อนยาวได้รับความเคารพนับถือแห่งนานาประเทศ นี่เป็นมรดกอันล้ำค่าซึ่งตกเป็นสมบัติของชาติไทยตลอดมาจนทุกวันนี้และต่อไปในภายหน้าไม่มีที่สิ้นสุด

เพราะเหตุที่พระองค์ทรงมีพระปรีชาสามารถ ฉลาดในการปกครองประเทศ ฉะนั้น กิตติศัพท์อันงามของพระองค์จึงแผ่ไปในที่ทั้งปวง ชนทั้งหลายในต่างประเทศยกย่องนับถือแล้ว

ยสฺมา โส สปญโย โหติ ฐฎาภิपालเน โสโล, ตสฺมา ตสฺส กลยาโณ กิตติสทฺโท สพฺพตฺตปตฺติริ ฯ โส นานาปเทเสสุ ชเนหิ สมุภาวโต อภิมานิตอ ฯ

- อนึ่ง ในเวลาแรกที่พระองค์เสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัตินั้น มีระบบการในปางก่อนแต่เถลิงถวัลยราชสมบัติ คือ เป็นเวลาที่บุคคลยังใช้ระบบทาส คือบุคคลที่เป็นคฤหบดีมีบรรดาศักดิ์หรือมีทรัพย์สมบัติ ย่อมมีทาสไว้ใช้ในเรือน

อนึ่ง ในเวลาก่อนแต่กาลครองราชย์สมบัติ คนร่ำรวยมียศถาบรรดาศักดิ์ ได้ทำชนผู้ขัดสนให้เป็นทาสในเรือนของตน

รชฺชกาลโต ปนฺสส ปุพฺเพ อชฺฐมา ยสฺสสิโน ชนา ทลิตฺเท อตฺตโน อตฺตโน มเร ทาเส อกฺสู ฯ

- พระองค์ทรงพิจารณาเห็นว่า การมีทาสนั้นเป็นการตัดเสรีภาพแห่งบุคคลผู้ตกอยู่ในภาวะอย่างนั้นจึงทรงพระกรุณาผ่อนผันเลิกทาส ด้วยให้เด็กที่เกิดในรัชสมัยแห่งพระองค์ ปีมะโรงปีแรกเสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติพ้นจากความเป็นลูกทาส และบุคคลผู้มีค่าตัวอยู่ ก็ให้ลดผ่อนลงในระยะเวลาหนึ่งเดือนละ ๔ บาท เพื่อผ่อนให้ลดหายไปโดยลำดับ ซึ่งเป็นพระปรีชาสามารถอันสุขุมคัมภีรภาพ ไม่กระทบกระเทือนแก่บุคคล ผู้เป็นนายเงิน ให้เกิดความไม่พอใจ แต่พระองค์ทรงกระทำไปให้เกิดความพอใจทุกทั่วหน้า

พระองค์ทรงพระปรีชาสามารถ ทรงทศพิธราชธรรม ทรงเปลื้องทาสทั้งหลายให้พ้นจากความ เป็นทาส และทำให้เจ้าของทาสพอใจ

โส มหาราช ปญฺญา ทสฺวิธธมฺมโร หุตฺวา ทาเส ทาสภาวโต โมเจสิ, ทาสสามิเก จ ภิกฺขโย โตเสสิ ฯ

- เป็นพระมหากษัตริย์อันล้ำเลิศและเป็นพระปรีชาสามารถที่เป็นไปด้วยความสงบเย็น อย่างหาที่จับต้องไม่ได้
 เพราะเหตุที่พระองค์ทรงมีพระกรุณาอันยิ่งใหญ่ ยังประโยชน์สุขให้เกิดแก่ประชาชน ด้วยพระ
 ปัญญา ฉะนั้น ชนทั้งหลาย จึงยกย่องสรรเสริญพระองค์ ในที่ทั้งปวง
 ยสฺมา โส มหาราชา กรุณาภียุตโต ปณฺณาย ฐฎฐวาสิโน อตถํ หิตํ สุขํ นิจจํ อุปฺปาเทติ,
 ตสฺมา โส ชเนหิ สพฺพตถ ปสฺสํสํโต อโหสิ / โหติ ฯ

ปรีชาวัตร

จกกีวสสส หิ ปณจโม ขตติโย มหาราชา
 ปชาย อตถํ หิตํ สุขํ สาเรตุํ อุปฺปนโน
 สยามฐฎฐํ โคเปตุํ พยตโต สมตถอ อโหสิ
 ยथा หิ โส มหาราชา ฐมเมเน รชชํ กาทเรติ
 ตथा โกลาหลํ สมนตา นานาเทเสสุ อุปฺปนํ,
 สยามฐฎฐํ ปนสส สามตถิเยเน
 ตโต มุจจติ, โสตถินา จ สมนจาทิ
 ยสฺมา โส สปณโณ โหติ ฐฎฐาภิปาลเน โกสโล
 ตสฺมา ตสส กลยาโณ กิตติสทโท สพฺพตถ ปตถริ
 โส นานาปเทเสสุ ชเนหิ สมภาวโต อภิมานิตो ฯ

อินทรวีเชียร

รชชกาลโต ปนสส ปุพเพ
 อชฌมา ยสสสิโน ชนา ทลิตเท I
 อตตโน อตตโน ฆเร ทาเส อกํสุ ฯ
 โส มหาราชา ปณณวา ทสวิธมมธโร หุตวา
 ทาเส ทาสภาวโต โมเจสิ,
 ทาสสามิเก จ ภียโย โตเสสิ ฯ
 ยสฺมา โส มหาราชา กรุณาภียุตโต
 ปณณาย ฐฎฐวาสิโน
 อตถํ หิตํ สุขํ นิจจํ อุปฺปาเทติ,
 ตสฺมา โส ชเนหิ สพฺพตถ ปสฺสํสํโต อโหสิ ฯ

ปัฐยาวัตร

ขตุติโย หิ มหาราชา	จกุกิวัสสุส ปญจโม
อุปฺปนฺโน ฐฺฐวาสิโน	อุปฺปาเทตุํ หิตํ สุขํ
ปเทสํ อภิปาเลตุํ	พฺยตุโต อหุ สฺมตฺตโก
ยทา หิ โส มหาราชา	รชฺชํ กาเรติ ฐมฺมโต
ตทา โกลาหลํ ชาตํ	วิทฺเตสฺสุ สมนฺตโต
สุยामรฺฐจํ ปเนตฺตฺส	สํมตฺตฺเถน โยจิสฺส
ตโต ปมฺจุจเต เจว	ปตฺติฐฺฐาติ จ โสตุถินา
ยสุมา โส ปญฺญวาทิตฺติ	พฺยตุโต ฐฺฐปฺปสาสเน / ฐฺฐาภิปาเลเน
ตสุมา เอตฺตฺส กฺลฺยาณ	กิตฺติสฺสทฺโท อปฺตฺตฺริ
โส วิทฺเตสฺสุ มจฺเจหิ	สฺมฺมานิตฺโต ปสฺสํสฺสิตฺโต ฯ

ฉินทรวินัย

ปฺพุเพ หิ ญญโณ อภิเสกกาลา / อภิเสกโตธ
มจฺจจาธ / มจฺจจาปี อชฺชมา จ ยสฺสฺสฺสฺสโน จ
ทาเส สเคเห อกรุํ ทลิตฺเท
ราชา สปญฺญโณ ทสฺสธมฺมธารี / ทสฺสธมฺมธโร / ทสฺสธมฺมยฺตุโต
ทาสฺพฺยโต โมจยิ เจว ทาเส
โตเสสฺส มจฺเจ อถ / จิธ ทาสฺสามิ
ยสุมา จ / ส ราชา กฺรฺุณนาภियฺตุโต
ปญฺญาย ฐฺฐเจ ชนตฺตาย / ฐฺฐมฺหิ ปชฺชาย ภियโย
อตุถํ สุขญฺเจว ชเนติ นิจฺจํ
ตสุมา ส สพฺพตฺต ปสฺสํสฺสิตฺโตหฺตุติ ฯ

ครั้งที่ ๒๓

ประโยค ป.๕. ๘

แต่ง ฉันทภาษามคธ

สำนักเรียนวัดมหาธาตุ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร

วันเสาร์ ที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๖๔

จงเก็บข้อความตามที่จะเก็บได้ แล้วประพันธ์ให้เป็นภาษามคธ โดยวรรคที่ ๑ ให้ประพันธ์ เป็น
ปัฐยาวัตร วรรคที่ ๒ เป็น อุปนทรวชิเยธ แจ้งชื่อฉันทไว้ด้วย ฯ

แต่ปางหลัง ครั้งบรมชัตติยาธิปัตตี มีพระนามาภิไธยว่า พรหมทัต เสด็จเสด็จถึงถวัลยราชสมบัติ ครองพระ
นครพาราณสี พระโพธิสัตว์บังเกิดในกำเนิดกระบี่ ถึงความเจริญวัยแล้วคล่องแคล่ว ชำนิชำนาญการโดดไปมา มี
กำลังวังชาสมบุรณ์ยิ่งประมาณกว่า ๕ กำลังคชสาร มีหมู่กระบี่เป็นบริวารถึง ๘๐,๐๐๐ อยู่อาศัยในหิมวันตประเทศ
ในที่นั้น มีต้นมะม่วงใหญ่ตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำคงคา มีสาขาน้ำนามตระการ บางสาขาก็แผ่กิ่งออกไปถึงแม่น้ำ
ทรงผลอันโอชะรสเลิศล้ำเป็นที่น่าปรารถนา บ้างก็หล่นลงในน้ำ วานรฝูงที่กล่าวนั้นได้อาศัยบริโภคผลอยู่
เนื่องนิത്യ พญากระบี่โพธิสัตว์ถึงเห็นเหตุว่า ผลมะม่วงที่หล่นลงในน้ำอาจนำอันตรายมาถึงได้ จึงบังคับให้บริวาร
ทั้งหลายกิน และปลิดทิ้งผลทางที่ทอดไปในน้ำจนหมดสิ้น

ถึงอย่างนั้น ก็ยังมีผลหนึ่ง หลงตาพวกวานร ซ่อนบังใบที่เป็นรังมดแดงอยู่ เมื่อผลนั้นสุกก็หล่นลงในน้ำ
แล้วลอยไปติดอยู่ในชายของพระเจ้าพาราณสีผู้เสด็จลงทรงสนานในแม่น้ำ เมื่อเจ้าหน้าที่เล็กชายที่กั้น ในเวลา
ทรงจึงนำผลมะม่วงนั้นไปถวาย พระองค์ไม่ทรงรู้จัก เพราะยังเป็นของแปลกในเวลานั้น ต่อเมื่อได้ทรงไต่ถามพวก
ชำนาญป่า ทรงทราบว่าเป็นผลไม้ไม่มีพิษจึงลองเสวย เมื่อได้ทรงทราบรส ทรงพอพระหฤทัยยิ่งนัก จึงเสด็จโดย
ชลมารคทวนตามลำน้ำ เพื่อจะทรงพบต้นของผลนั้น มีผู้ชำนาญป่าเป็นมัคคุเทศก์ เมื่อเสด็จถึง ต้นมะม่วงนั้นแล้ว
จึงตั้งพลับพลาประทับแรมอยู่ ณ ที่นั้น ฯ

ใช้เวลา ๔ ชั่วโมง กับ ๑๕ นาที

พระมหาธีรวิสิฐ วิสิฐเวที ป.๕.๙

ประจำวิชาแต่งฉันทภาษามคธ

เฉลยแนวทางแต่งจันท์ปัฐยาวัตร ครั้งที่ ๒๓

แบ่งประโยค - ย่อความ เก็บความ - แต่งมคธ

- แต่ปางหลัง ครั้งบรมชัตติยาธิบัติ มีพระนามาภิไธยว่า พรหมทัต เสด็จเสด็จถวัลยราชสมบัติ ครองพระนครพาราณสี พระโพธิสัตว์บังเกิดในกำเนิดกระบี่ ถึงความเจริญวัยแล้วคล่องแคล่ว ชำนิชำนาญการโดดไปมา มีกำลังวังชาสมบุรุษยิ่งประมาณกว่า ๕ กำลังคชสาร มีหมู่กระบี่เป็นบริวารถึง ๘๐,๐๐๐ อยู่อาศัยในหิมวันตประเทศ

ในอดีตกาล เมื่อพระเจ้าพรหมทัต ครองราชสมบัติอยู่ในเมืองพาราณสี พระโพธิสัตว์บังเกิดเป็นกระบี่ ถึงความเจริญวัยแล้ว มีกำลังมาก เป็นพญากระบี่ มีบริวารมาก อาศัยอยู่ในป่าหิมพานต์

อดีตเต กิร กาสिरภูเจ พาราณสีย์ พรหมมตเตเต นาม รณเณ ราชา รชช กาเรนเต, ตทา โพธิสตโต กปิโยนิย นิพพตติตวา วุฑฒิมนวย มหพพล กปิเชฏโฏ มหาปริวาริ หุตวา หิมวันเต / หิมวันตปประเทศ วลี ฯ

- ในที่นั้น มีต้นมะม่วงใหญ่ตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำคงคา มีสาขาน้ำงามตระการ บางสาขาก็แผ่กิ่งออกไปถึงแม่น้ำ ทรงผลอันโอชะรสเลิศล้ำเป็นที่น่าปรารถนา บ้างก็หล่นลงในแม่น้ำ

ในที่นั้น มีต้นมะม่วงใหญ่ต้นหนึ่ง ตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำคงคา

ตตเถว มหนโต อมพรุกุโข คงคาย นทिया ติเร ปติฏฐหิ ฯ

วานรฝูงที่กล่าวนั้นได้อาศัยบริโภคผลอยู่เนื่องนิยต์

ฝูงวานรอาศัยผลมะม่วงเหล่านั้น ยังอัดภาพให้เป็นไปแล้ว

เต กปิ อมพผลานิ นิสสาย สฎฐุ ยาปยิสฺสุ ฯ

พญากระบี่โพธิสัตว์ได้เห็นเหตุว่า ผลมะม่วงที่หล่นลงในน้ำอาจนำอันตรายมาถึงได้ จึงบังคับให้บริวารทั้งหลายกิน และปลิดทิ้งผลทางที่ทอดไปในน้ำจนหมดสิ้น

พญากระบี่ ทราบว่าผลมะม่วงทั้งหลาย ที่หล่นลงในแม่น้ำ มิโทษ มิภัย แก่พวกวานร จึงให้บริวารกิน และให้ปลิดผลมะม่วงทั้งปวง บนกิ่งที่ทอดไปในแม่น้ำ

ตทา กปิสุโร โพธิสตโต นทिय ปติตานิ อมพผลานิ สโทสภาวญเจว สปฏิภยภาวญจ ญตวา อตตโน ปริวาริ นทिय ปสาริตสาชาสุ สพพานิ ตานิ ขาทาเปสิ จ จฑฑาเปสิ จ ฯ

ถึงอย่างนั้น ก็ยังมีผลหนึ่ง หลงตาพวกวานร ซ่อนบังใบที่เป็นรังมดแดงอยู่ เมื่อผลนั้นสุกก็หล่นลงในน้ำแล้วลอยไปติดอยู่ในข่ายของพระเจ้าพาราณสีผู้เสด็จลงทรงสนานในแม่น้ำ

มีผลหนึ่ง ที่พวกวานรไม่เห็น เมื่อผลนั้นสุก ก็หล่นลงในแม่น้ำ ถูกน้ำพัดไป ติดอยู่ในข่าย ของพระเจ้าพาราณสีผู้ทรงสนานอยู่ในแม่น้ำนั้น

กปิหิ เอกิ ผลิ อทิฏฐิ, ปกุกกาเล นทिय ปติตวา อุทเกน วุฑฒานิ ตตถ นหายนตสสุ พาราณสีรณเณ ชาเล ลคฺคิ / ลคฺคิ ฯ

เมื่อเจ้าหน้าที่เลิกข่ายที่กัน ในเวลาทรงจึงนำผลมะม่วงนั้นไปถวาย

พวกราชบุรุษ เห็นผลมะม่วงนั้น จึงนำไปถวายพระเจ้าแผ่นดิน

ราชปริสา ปน ตํ อมพผลิ ทิสฺวา ตมาทาย / คนฺหิตฺวา / หริตฺวา รณเณ อทิสฺสุ ฯ

พระองค์ไม่ทรงรู้จัก เพราะยังเป็นของแปลกในเวลานั้น ต่อเมื่อได้ทรงไต่ถามพวกข้าพเจ้าว่า ทรงทราบว่าเป็นผลไม้ไม่มีพิษจึงลองเสวย เมื่อได้ทรงทราบรส ทรงพอพระทัยยิ่งนัก จึงเสด็จโดยชลมารคทวนตามลำน้ำ เพื่อจะทรงพบต้นของผลนั้น มีผู้ชำนาญป่าเป็นมัคคุเทศก์ เมื่อเสด็จถึง ต้นมะม่วงนั้นแล้ว จึงตั้งพลับพลาประทับแรมอยู่ ณ ที่นั้น ๕

พระองค์เสวยผลมะม่วงนั้นแล้ว ทรงพอพระทัยยิ่งนัก ประสงค์จะทอดพระเนตรต้นมะม่วงนั้น จึงเสด็จไปพร้อมกับนายพรานทั้งหลาย ได้พบต้นมะม่วงนั้นแล้ว รับสั่งให้ตั้งที่พัก ประทับอยู่ ณ ที่นั้น

โส ราชา ตั้ ปริภุณชิตวา ตสส รเส อุตตมโน ว หุตวา ตั้ อมพรุกข์ ทฎฐกาโม
วนจารเกหิ สหธิ์ คนตวา ตั้ ทิสวา นิवासฎฐานัน กาทเวตวา ตตถ วสิ ๕

ปรัยวัตถ

<u>อติเต</u> <u>กิริ</u> <u>กาสิรรุเจ</u>	<u>พาราณสิยั</u>
<u>พรหมทตเต</u> <u>นาม</u>	<u>รณเว</u> <u>รชชั</u> <u>กาเรนเต</u>
<u>ตทา</u> <u>โพธิสโต</u>	<u>กปิโยนียั</u> <u>นิพทตติตวา</u>
<u>วุกคิมินวาย</u>	<u>มหพพโล</u> <u>กปิเชฎฐโร</u>
<u>มหาปริวารโร</u> <u>หุตวา</u>	<u>หิมวนตปปะเทเส</u> <u>วสิ</u>
<u>ตตเถว</u> <u>มหนโต</u> <u>อมพรุกโข</u>	<u>คกคาย</u> <u>ติเร</u> <u>ปติฎฐหิ</u>
<u>เต</u> <u>กปิ</u> <u>อมพผลานิ</u>	<u>นิสสาย</u> <u>สฎฐ</u> <u>ยาปยีสู</u>
<u>ตทา</u> <u>กปิสสโร</u> <u>โพธิสโต</u>	<u>นทียั</u> <u>ปติตวานั</u>
<u>อมพผลานัน</u> <u>สโทสภาวณเจว</u>	<u>สปฎิภยภาวณจ</u> <u>ถตวา</u>
<u>อตตโน</u> <u>ปริวารั</u>	<u>นทียั</u> <u>ปสาริตสาชาสุ</u>
<u>สพพานิ</u> <u>ตานิ</u> <u>ชาทาเปสิ</u> <u>จ</u>	<u>ฉชชทาเปสิ</u> <u>จ</u> ๕

อเปนทรวีเชียร

กปิหิ เอกั ผลั อทิฎฐั
ปกกกาเล นทียั ปติตวา
อุทเกน วูยหมานัน ตตถ นทายนตสส
พาราณสิริณโณ ชาเล ลคคั
ราชปุริสา ปน ตั้ อมพผลั ทิสวา
ตมาทาย รณโณ อทัสสุ
โส ราชา ตั้ ปริภุณชิตวา
ตสส รเส อุตตมโน ว หุตวา
ตั้ อมพรุกข์ ทฎฐกาโม
วนจารเกหิ สหธิ์ คนตวา
ตั้ ทิสวา นิवासฎฐานัน
กาเรตวา ตตถ วสิ ๕

ปัฐยาวัตร

อติเต กาสีรฎฐสูมี	รมเม พาราณสีปุเร
พุมหุตเต มหาราเช	กาเรนเต รชชมุตมัม
โพธิสตโต มหาปญเ	นิพพุตโต กปิโยนัย
วยปุตโต มหาถาโม	วิสารโท กปิสุสโร
มหนตปริวาโร ๑	หิมวเนเต วเน / สุขัม วสิ
อมุพรุกุโข มหนโตธ	นทีตีเร ปติฎฐหิ
กปี อมพผลาเนว	นิสุสาย สุฎฐุ ยาบยุ
ไส ๑ ยานิ ผลานีธ	นทียัม ปติตานิปี
เตลล์ สภยตญแจว	สโทสตญ๑ ชานिय
นทีปุตตสาชาสุ	ปริวารมปิ อตตโน
ชาทาเปสิ ๑ สพุพานิ	จฑุทาเปสิ ๑ สพุฟไส ๕

อุเปนทรวีเชียร

กปีหิ โข เอกผลัม อทิฎฐัม
สุปกุกกาเล นทียัม ปติตวา
นหายมานสุสิธ กาสีรญเ
อลคฺคิ ชาเล อุกเกน วุฬุหิ
ตโต ๑ รญเ ปุริสาปี ทิสฺวา
อิมัม คเหตุวาน อทฺสุ รญเ
นริสุสโร ตัม ปริญญชมาโน
รสฺมุหิ ตสุสตุตมโนว หุตฺวา
สุปตฺถยัม ปสุสิตฺมมพฺรุกุขัม
คโตปี สทฺธิ วนจารเกหิ
ตเมว ทิสฺวาน นิवासจัน
สุการยิตฺวาน ตหิ วสิตฺถาติ ๕
(สุการยิตฺวา วสิ ตมฺหิ จานเติ ๕)
(สุการยิตฺวาน วสิตฺถ ตตฺถาติ ๕)

ครั้งที่ ๒๔

ประโยค ป.๕. ๘

แต่ง ชั้นที่ภาษามคธ

สำนักเรียนวัดมหาธาตุ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร

วันอาทิตย์ ที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๖๔

จงเก็บข้อความตามที่จะเก็บได้ แล้วประพันธ์ให้เป็นภาษามคธ โดยวรรคที่ ๑ ให้ประพันธ์ เป็น
ปรัญญาวัตถุ วรรคที่ ๒ เป็น อินทรวงศ์ แจ่งชื่อฉันทไว้ด้วย ฯ

อุบายโกศลนั้น คือ ความเป็นผู้ฉลาดในอุบายสำหรับประกอบกิจนั้น ๆ มีวิภาคเป็น ๒ ประการ คือ
อุบายโกศล ความเป็นผู้ฉลาดรอบรู้เหตุเป็นเครื่องเจริญ ๑ อุบายโกศล ความเป็นผู้ฉลาดรอบรู้เหตุเป็นเครื่องเสื่อม ๑
คุณข้อนี้มีในท่านผู้ใดแล้ว ท่านผู้นั้นย่อมเข้าใจในที่จะประกอบกิจไม่ให้อากูล ยังประโยชน์ตนประโยชน์ท่านให้
สำเร็จบริบูรณ์โดยสามารถ แม้เมื่อมีภัยที่น่าหว่นหวาดตั้งอยู่รอบด้าน ยังอาจดำรงการณ์ผ่องปรน ทำตนและผู้อื่น
ให้รอดโดยสวัสดิ์ ความนี้พึงสาธกด้วยเรื่องในมหาปรินิพพานสูตร ที่สมณิกายมหาวรรค

ครั้งเมื่อมัลลกษัตริย์ผู้ครองกุสินารานครน้อย ทำการถวายพระเพลิงพระพุทธรูปแล้ว ชาวทราบไปถึง
กษัตริย์และประชาราธิบดีผู้ครองราชธานี และนครใหญ่น้อย ๗ ตำบล มีพระเจ้าอชาตศัตรูราชผู้ครอง
ราชไชศวรรยชาติปัตย์มคธราชอาณาจักรเป็นประธาน ต่างพระองค์ทรงแต่งราชทูตจำทูลพระราชสาส์น ส่งไปสู่
กรุงกุสินารานคร ให้ทูลขอส่วนพระพุทธรูปต่อมัลลกษัตริย์ เพื่อเชิญมาบรรจุไว้ในพระสถูปเป็นที่ทำ
สักการบูชา ถ้าคณะมัลลกษัตริย์ จะไม่ฉลาดในอุบายหยั่งเห็นการณ์ข้างหน้า พอทูตเมืองไหนมาถึงก็จะแจกให้
ไปๆ หนว่ ว่า พระสารีริกธาตุหมดแล้ว จะมีใครมาขออีกและจะไม่ได้ หรือผู้ที่ได้แจกแล้ว แต่จะไม่พอประสงค์เพียง
เท่านั้น ยังจะต้องการอีก เมื่อไม่ได้สมประสงค์ ก็เกิดอาฆาตบาตบาดหมางแล้ว และเข้ากันหรือ แต่ลำพัง ยกพยูห-
แสนยาดรามาท่าสงครามเพื่อจะชิงเอาด้วยพลการ ไหนเลย คณะมัลลกษัตริย์ผู้มีกำลังน้อย จะต่อต้านข้าศึกผู้มี
กำลังมากกว่าได้ ถึงอย่างไรก็ไม่ควรให้มีสงครามมาตีพระนครในอันไซ้ที่ คณะมัลลกษัตริย์ทรงเห็นการณ์ดังนี้
จึงยังไม่ยอมแจกพระสารีริกธาตุให้ไปก่อนกว่าทูตหลายพระนครจะพร้อมกันเข้าแล้ว และรีบเร่งจะให้แจกจนได้ ฯ

ให้เวลา ๔ ชั่วโมง กับ ๑๕ นาที

พระมหาธีรวิสิฐ วิสิฐเวที ป.๕.๗

ประจำวิชาแต่งชั้นที่ภาษามคธ

เจดีย์แนวทางแต่งฉันทปฐยาวัตร ครั้งที่ ๒๔

แบ่งประโยค - ย่อความ เก็บความ - แต่งมคธ

- อุบายโกศลนั้น คือ ความเป็นผู้ฉลาดในอุบายสำหรับประกอบกิจนั้น ๆ มีวิภาคเป็น ๒ ประการ คือ อายโกศล ความเป็นผู้ฉลาดรอบรู้เหตุเป็นเครื่องเจริญ ๑ อบายโกศล ความเป็นผู้ฉลาดรอบรู้เหตุเป็นเครื่องเสื่อม ๑

ความเป็นผู้ฉลาดในอุบายสำหรับประกอบกิจ อันพระพุทธรเจ้าทรงแสดงไว้ในพระศาสนา มี ๒ อย่าง คือ ความเป็นผู้ฉลาดในทางเจริญ ๑ ความเป็นผู้ฉลาดในทางเสื่อม ๑

กิจขุญชอุบายานัน หิ โกลลล พุทฺธเน เทสิตฺ "อายุญจ อุบายญจาติ / อายาปายวเสน ทุพฺพิธฺ โหติ ฯ"

- คุณข้อนั้นมีในท่านผู้ใดแล้ว ท่านผู้นั้นย่อมเข้าใจในที่จะประกอบกิจไม่ให้อาภูลยังประโยชน์ตนประโยชน์ท่านให้สำเร็จ บริบูรณ์โดยสามารถ

ความเป็นผู้ฉลาดในอุบายนี้ มีอยู่แก่ผู้ใด ผู้นั้นย่อมเป็นผู้สามารถเพื่ออันประกอบกิจไม่ให้ อาภูล และยังประโยชน์เกื้อกูลให้สำเร็จแก่ตนและผู้อื่นด้วยดี

อิทญจ ยสฺสสตฺถิ, โส กิจจํ อนากุลํ กตฺวา ปยุญชิตฺตํ สฺกุญฺจํ อตฺตโน จ ปเรสญจ นิตฺตํ อตฺถํ สาทฺธํ สมตฺถิ โหติ ฯ

- แม้เมื่อมีภัยที่น่าหวาดตั้งอยู่รอบด้าน ยังอาจดำรงกรรมไม่อนปรน ทำตนและผู้อื่นให้รอดโดยสวัสดิ์

ในกาลใด ภัยและอุปสรรคทั้งหลาย ย่อมเกิดขึ้นโดยรอบ ในกาลนั้น ผู้นั้น ย่อมยังภัยและ อุปสรรคเหล่านั้นให้สงบโดยพลัน โดยอุบายอันแยบคาย และย่อมยังตนและผู้อื่นให้พ้นจากภัยและ อุปสรรคเหล่านั้นโดยสวัสดิ์

ยทา ภฺยฺยปฺสคฺคา สมฺนฺตา อุปฺปชฺชนฺติ, สทา โส สพฺเพ เต โยนิโส ชิปฺปิ วุปฺสเมติ, อตฺตฺวานญจ ปเร จ โสตุถินา เตหิ โมเจติ ฯ

- ความนี้พึงสารกด้วยเรื่องในมหาปรินิพพานสูตร ที่มณีกายมหารวรรค

ข้อนี้มีตัวอย่าง ในมหาปรินิพพานสูตร อันมาในมหาวรรค ที่มณีกาย โดยย่อ

ที่มณีกายสุส มหาวคฺเค อากเต มหาปรินิพฺพานสุตฺเต วตฺถุ เอตฺถ นิทฺสสนํ ฯ

- ครั้งเมื่อมัลลกษัตริย์ผู้ครองกุสินารานครน้อย ทำการถวายพระเพลิงพระพุทธรศีรษะแล้ว ชาวทราบไป ถึงกษัตริย์และ ประชาธิบดีผู้ครองราชธานี และนครใหญ่น้อย ๗ ตำบล มีพระเจ้าอชาตศัตรูราชผู้ครองราชไศศวรรยาธิปัตย์มคธราชอาณาจักร เป็นประธาน ต่างพระองค์ทรงแต่งราชทูตจากทูลพระราชาสาสน์ ส่งไปสู่กรุงกุสินารานคร ให้ทูลขอส่วนพระพุทธรศีรษะธาตุต่อ มัลลกษัตริย์ เพื่อเชิญมาบรรจุไว้ในพระสถูปเป็นที่ทำสักการบูชา

เมื่อพระพุทธรเจ้าปรินิพพานแล้ว พวกมัลลกษัตริย์ ถวายพระเพลิงพระพุทธรศีรษะแล้ว กษัตริย์ ๗ พระองค์ในเมืองอื่น สดับข่าวนั้นแล้ว จึงส่งทูตไป เพื่ออันขอพระธาตุของพระพุทธรเจ้า

พุทฺธเอ ปรินิพฺพุเต, มลฺลา พุทฺธสุส สิริริ ฌาเปสฺสุ, ตํ สุตฺวา อญฺเญสฺสุ รมฺหฺสฺสุ สตฺต ราชานิ พุทฺธสุส สิริรานํ ภาคํ ยาจิตฺตํ ทูเต เปเสสฺสุ ฯ

- ถ้าคณะมัลลกษัตริย์ จะไม่ฉลาดในอุบายเห็นการณ์ข้างหน้า พอทูตเมืองไหนมาถึงก็จะแจกให้ไปๆ คว้าว่า พระ สารีริกธาตุหมดแล้ว จะมีใครมาขออีกและจะไม่ได้ หรือผู้ที่ได้แจกแล้ว แต่จะไม่พอประสงค์เพียงเท่านั้น ยังต้องการอีก เมื่อ ไม่ได้สมประสงค์ ก็จะเกิดอาฆาตบาดหมางแล้ว และเข้ากันหรือ แต่ลำพัง ยกพยุหเสนายามาทำสงครามเพื่อจะชิงเอาด้วย

พลการ ไหนเลย คณะมัลลกะษัตริย์ผู้มีกำลังน้อย จะต่อต้านข้าศึกผู้มีกำลังมากกว่าได้ ถึงอย่างไรก็ไม่ควรให้มีสงครามมาติดพระนครในอันไซ้ที่

ถ้าพวกมัลลกะษัตริย์ ไม่ฉลาดในอุบาย ให้พระธาตุของพระพุทธเจ้า แก่กษัตริย์เหล่านั้นไซ้ ไร้วพวกที่มาทีหลัง เมื่อไม่ได้พระธาตุ ก็จักทำสงครามกับพวกมัลลกะษัตริย์แน่นอน

สเจ มลลลา อุปาเย อโกสลา หุตฺวา เตสํ พุทฺธสฺส ธาตุโย อทสฺสํสุ, ปจฺฉา อาคตา ธาตุโย อลภนฺตา ชนา มลฺเลหิ สทฺธิ ฺยฺยทฺธํ อกริสฺสํสุ ฯ

- คณะมัลลกะษัตริย์ทรงเห็นการณ์ดังนี้ จึงยังไม่ยอมแจกพระสารีริกธาตุให้ไปก่อนกว่าทูตหลายพระนครจะพร้อมกันเข้าแล้ว และรบเร้าจะให้แจกจนได้ ฯ

เพราะฉะนั้น / แต่ว่า พวกมัลลกะษัตริย์ เป็นผู้ฉลาดในอุบาย ทูตทั้งหลายยังไม่มาพร้อมกันเพียงใด ก็ยังไม่แบ่งพระธาตุของพระพุทธเจ้า เพียงนั้น ฯ

ตสฺมา มลฺลา / มลฺลา ปน อุปาโยโกสลา หุตฺวา, ยาว พุตา อิธ นาคมึสุ, ตาว เตสํ พุทฺธสฺส สารีริกธาตุโย นาทํสุ ฯ

ปัญยาวัตร

กิจจปยุณชนูปายานํ ฺหิ	โกสลลํ พุทฺเธน เทสิตํ
อายาปายวเสน	สาสเน พุทฺพิธํ โหติ
อิทถจ ยสสตถิ,	โส กิจจํ อนาถลํ กตฺวา
ปยุณชิตฺตํ สฎฺฐจ	อตตโน จ ปเรสณจ
หิตํ อตถํ สาเธตฺตํ	สมตถเ โหติ
ยथा ญยุปสคคา	สมนตา อุปฺชชนติ
ตथा โส สทฺเพ เต	โยนิโส ชิปปี วุปฺสเมติ
อตตานณจ ปเร จ	โสตถินา เตหิ โมเจติ
ทิมฺนิกายสส	มหาวคเค อาคเต
มหาปรินิพพานสฺส เต	วตถุ เอตถ นิตสสนํ ฯ

อินทรวงศ์

พุทฺเธ ปรินิพฺพเต
มลลลา พุทฺธสฺส สรีรํ ณาเปสุ
ตํ สุตฺวา อณฺเณสุ นคเรสุ สตต ราชานो
พุทฺธสฺส สรีรานํ ภาคํ
ยาจิตฺตํ พุเต เปเสสุ
สเจ มลลลา อุปาเย อโกสลา หุตฺวา
เตสํ พุทฺธสฺส ธาตุโย อทสฺสํสุ
ปจฺฉา อาคตา ธาตุโย อลภนฺตา ชนา
มลฺเลหิ สทฺธิ ฺยฺยทฺธํ อกริสฺสํสุ
ตสฺมา มลฺลา อุปาโยโกสลา หุตฺวา
ยาว พุตา อิธ น อคมึสุ
ตาว เตสํ พุทฺธสฺส สารีริกธาตุโย นาทํสุ ฯ

(อุบายโกศลคาถา)

ปฐยวรรค

[กัจจปปัญฺฑนโนปาเย	โกศลลํ พุทฺธเทสิตํ
	(กัจจปโปโยคุปายานํ)	
	อายาปายวเสเนว	ทฺพฺพิริํ โหติ สาสเน
	ตณฺจ ยสฺส นรฺสฺสตุถิ	เอโส กตฺวา อนาถํ
[กรณียํ ปโยเชตฺถํ	อตุตฺตโน จ ปเรสฺส จ
	(กัจจํ ปญฺญชิตฺถํ สฺกุจฺจ)	
	หิตํ อตุถํ ปสาธตฺถํ	สมตฺถโถ โหติ สาธุกํ
	ยथा ภาณฺสปสฺสคฺคาปิ	อุปฺปชฺชุนฺติ สมฺนตฺโต
	ตथा ปเนสฺส สพฺเพ เต	ชิปฺปิ สเมติ โยนิโส
	อตุตฺตานณฺเจว อณฺเณ จ	เตหิ โมเจติ โสตุถินา
	วตฺถุ ทีฆนิกายสฺส	มหาวคฺคฺมฺหิ อาคเต
	มหาปริณิพฺพานสฺสฺสฺสฺส	เวทิตพฺพํ สมาสโต ๕

ฉินทรวงศ์

โลกสฺส นาถ/โลกมฺหิ อคฺเค สฺสฺสฺส สุนิพฺพุเต
 มลฺลลา สรีริํ สฺสฺสฺสฺส ฌาปญฺญํ
 สฺสฺสฺสว ตมณฺเณตฺถปิ สฺสฺสฺส ชตฺติยา
 พุทฺธสฺส สารีริกฺคาตฺถโย วรา
 อายาจิตฺถํ ทฺตชเน อเปสฺสฺส
 เต เจปิ มลฺลลา อณฺฺปายโกสฺสลา
 เตสํ อทฺสฺสํสฺส ชินฺสฺส ฐาตฺถโย }
 (ทฺสฺสํสฺส เตสํ สฺสฺสฺส ฐาตฺถโย)
 ปจฺจฉาคตา ตาลภมานกา ชนา
 ยฺพฺพํ กิริสฺสํสฺส ว มลฺลราชฺหิ
 ตสฺสมา หิ มลฺลลา วรฺุปายโกสฺสลา
 ยาวีธ ทฺตนา น สมาสฺสตา อหฺํ }
 (ยาวีธ ทฺตนา น ภวฺนฺติ อาคตา)
 ตาวาปิ เตสํ น อหฺํ ฐาตฺถโยติ ๕

ครั้งที่ ๒๕

ประโยค ป.๓. ๘

แต่ง ชั้นที่ภาษามคธ

สำนักเรียนวัดมหาธาตุ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร

วันเสาร์ ที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๖๔

จกเก็บข้อความตามที่จะเก็บได้ แล้วประพันธ์ให้เป็นภาษามคธ โดยวรรคที่ ๑ ให้ประพันธ์ เป็น
ปัฐยาวัตร วรรคที่ ๒ เป็น วังส์ฎฐะ แจ้งชื่อฉันท์ไว้ด้วย ๕

อีกประการหนึ่ง สมเด็จพระบรมพิตรพระราชสมภารเจ้า ผู้ทรงพระเดชานุภาพปล้นลวงพันอำนาจแห่งรัฐ
อาณาจักร ถึงดั่งนั้น ยังทรงสัมมาคารวะในราชธรรม มิได้ทรงกล้าเกินและมีให้ผิดราชประเพณี นื้อปลายนวิธิ เป็นไป
ในธรรมที่ชอบ เป็นคุณสมบัติบำรุงรัฐมณฑลให้เกษมสำราญนิราศภัย มีอุปมาอุปไมยแสดงไว้ในพระบาลีจตุกก
นิบาตอังคตตรนิกายว่า คุณุณญเจ ตรมานานัน เป็นต้น ความว่า เมื่อโคทั้งหลายข้ามฟากอยู่ ถ้าโคผู้นำฝูงไปคด โค
ทั้งปวงนั้นก็ไปคดตามกัน ถ้าโคผู้นำฝูงไปตรง โคทั้งปวงนั้นก็ไปตรงตามกัน ข้อนี้ฉันใด ในหมู่มนุษย์ก็อย่าง
เดียวกัน ถ้าท่านผู้ได้รับสมมติให้เป็นใหญ่ประพฤติไม่เป็นธรรม นานที่ประชาชนเหล่านี้จะประพฤติไม่เป็นธรรมบ้าง
ถ้าท่านจะประพฤติเป็นธรรม นานที่จะประพฤติเป็นธรรมบ้าง ถ้าพระราชาไม่ตั้งอยู่ในธรรม รัฐจังหวัดทั้งปวงก็อยู่ไม่
เป็นสุข

แม้แต่สมเด็จพระโลกนาถผู้ประเสริฐเลิศลบลาศดาทั้งปวงในพิภพ ก็ยังทรงสักการะเคารพพระธรรมเป็น
ใหญ่ มีเรื่องเล่าไว้ว่า เมื่อครั้งพระองค์แรกตรัสรู้ เสด็จประทับอยู่ ณ รมไม้ชบาลนิโครธ ใกล้ฝั่งแม่น้ำเนรัญชรา ณ
อุรุเวลาประเทศ พระองค์ทรงดำริเห็นว่า ความไม่มีที่เคารพเชื่อถือเป็นความลำบาก และทรงเลือกหาผู้ที่พระองค์
ควรสักการะเคารพ ก็มีได้พบสมณพราหมณ์ผู้ใดผู้หนึ่ง ซึ่งทรงคุณคือศีลสมาธิปัญญาและวิมุติพิเศษยิ่งกว่า
พระองค์ แต่ดั่งนั้น ก็ยังทรงสักการะเคารพพระธรรมที่พระองค์ได้ตรัสรู้เองเป็นใหญ่ ข้อนี้เป็นประเพณีของ
พระพุทธเจ้าทั้งหลาย ๕

ให้เวลา ๔ ชั่วโมง กับ ๑๕ นาที

พระมหาธีรวิสิฐวิสิฐ วิสิฐเวที ป.๓.๙

ประจำวิชาแต่งชั้นที่ภาษามคธ

เฉลยแนวทางแต่งฉันทปัฐยาวัตร ครั้งที่ ๒๕

แบ่งประโยค - ย่อความ เก็บความ - แต่งมคธ

- อีกประการหนึ่ง สมเด็จพระบพิตรพระราชสมภารเจ้า ผู้ทรงพระเดชานุภาพพลบลั่นลวงพันอำนาจแห่งรัฐอาณา ถึงตั้งนั้น ยังทรงสัมมาคารวะในราชธรรม มิได้ทรงกล้าเกินและมีให้ผิดราชประเพณี

อนึ่ง พระมหाराชาเจ้า ผู้ทรงมีพระเดชานุภาพอันยิ่งใหญ่ ลวงพันอาณาจักร ถึงกระนั้น พระองค์ก็ยิ่งทรงเคารพในราชธรรม มิได้ทรงกล้าเกิน และมีให้ผิดราชประเพณี

ขตติโย หิ มหาราชา อาณาจุกั อติภูมิตวา มหาเตโช โหติ, ตถาปิ โส ราชธมฺมครุโก โหติ ธมฺมคารโว, ราชธมฺมํ น โกเปติ, ราชปเวณิ น มิจฺจา จรติ ฯ

- นี้อุปายนวิธิ เป็นไปในธรรมที่ชอบ เป็นคุณสมบัติบำรุงรัฐมณฑลให้เกษมสำราญนิราศภัย

อุปายนวิธินี้ เป็นไปแก่พระมหाराชาเจ้า โดยชอบ ย่อมรักษาแว่นแคว้น ทำให้เป็นถิ่นเกษมสำราญ

อุปายนธฺโม หิสฺส สมฺมา ปวตฺตติ, อยญจ ญฺญํ เชมํ นิพฺภยํ กตฺวา อนฺรฺกฺขติ ฯ

- มีอุปมาอุปไมยแสดงไว้ในพระบาลีจตุกกนิบาตอังคุตตรนิกายว่า

ในข้อนี้ พึงทราบอุปมา ในพระสูตร ในจตุกกนิบาต อังคุตตรนิกาย ว่า

อุปมา เจตถ อญฺฺจตุตฺตริกาเย จตฺกุกนิปาเต เวทิตพฺพํ ฯ

- คุณุญฺเจ ตรมานานํ เป็นต้น ความว่า เมื่อโคทั้งหลายข้ามฟากอยู่ ถ้าโคผู้นำฝูงไปคด โคทั้งปวงนั้นก็ไปคดตามกัน ถ้าโคผู้นำฝูงไปตรง โคทั้งปวงนั้นก็ไปตรงตามกัน ข้อนี้ฉันใด ในหมู่มนุษย์ก็อย่างเดียวกัน ถ้าท่านผู้ได้รับสมมติให้เป็นใหญ่ประพฤตินี้ไม่เป็นธรรม นำที่ประชาชนเหล่านี้จะประพฤตินี้ไม่เป็นธรรมบ้าง ถ้าท่านจะประพฤตินี้เป็นธรรม นำที่จะประพฤตินี้เป็นธรรมบ้าง ถ้าพระราชาไม่ตั้งอยู่ในธรรม รัฐจังหวัดทั้งปวงก็อยู่ไม่เป็นสุข

คุณุญฺเจ ตรมานานํ

ชิมฺหํ คจฺจติ ปุํคโว

สพฺพวา ตา ชิมฺหํ คจฺจฺนฺติ

เนตฺเตเต ชิมฺหํ คเต สติ

เอวเมว มนุสฺเสสฺสุ

โย โหติ เสฏฺฐสมฺมโต

โส เจ อธมฺมํ จรติ

ปเคว อิตฺรา ปชา

สพฺพํ ญฺญํ ทฺกฺขํ เสติ

ราชา เจ โหตฺยธมฺมิโก ฯ

- แม้แต่สมเด็จพระโลกนาถผู้ประเสริฐเลิศลบลบศาสดาทั้งปวงในพิภพ ก็ยังทรงสักการะเคารพพระธรรมเป็นใหญ่

แม้พระพุทธเจ้า ผู้สูงสุดกว่าศาสดาทั้งหลายในโลก ก็ยังทรงเคารพพระธรรม บูชาพระธรรม พุทฺโธ โลกเก สดฺถารานํ อุตฺตโม โหติ, ตถาปิ โส ธมฺมครุ โหติ ธมฺมปฺชโก ฯ

- มีเรื่องเล่าไว้ว่า

ในข้อนี้ พึงเห็นตัวอย่าง ดังต่อไปนี้ว่า

นิทฺสสนญฺเจตฺถ ทฺกฺขํ พฺพํ ฯ

- เมื่อครั้งพระองค์แรกตรัสรู้ เสด็จประทับอยู่ ณ ไร่ไถนาชลาณีโคจร ใกล้ฝั่งแม่น้ำเนรัญชรา ณ อุรุเวลาประเทศ พระองค์ทรงดำริเห็นว่า ความไม่มีที่เคารพเชื่อถือเป็นความลำบาก และทรงเล็งเห็นว่าผู้ที่พระองค์ควรสักการะเคารพ ก็มิได้พบสมณพราหมณ์ผู้ใดผู้หนึ่ง ซึ่งทรงคุณคือศีลสมาธิปัญญาและวิมุตติพิเศษยิ่งกว่าพระองค์ แต่ดังนั้น ก็ยังทรงสักการะเคารพพระธรรมที่พระองค์ได้ตรัสรู้เองเป็นใหญ่

ในกาลใด พระองค์ตรัสรู้พระโพธิญาณ ในกาลนั้น ทรงเลือกหาบุคคลผู้ควรเคารพ ก็ไม่เห็น
บุคคลผู้ควรเคารพนั้นผู้เลิศกว่าพระองค์ แต่นั้น พระองค์ก็ยังทรงเคารพพระธรรม

ยथा โส โพธิญาณं อภิสมฺพุชฺฌติ, ตथा คารวาร्हํ ปุคฺคํ อัจฺฉินฺนโต ตํ อตฺตนา อคฺคตฺรํ
น ปสฺสตี, ตโต โส ธมฺมคารโว โหตี ฯ

- ข้อนี้เป็นประเพณีของพระพุทธเจ้าทั้งหลาย ฯ

อิหํ พุทฺธานํ ปเวณฺณิภูตํ โหตี ฯ

(เลือกใช้ กิณฺจาปี ... , ... ปน ... หรือ กิณฺจาปี ... , อถไซ ... หรือ กิณฺจาปี ... , ตถาปี ...)

(ห้ามเอาวิเศษนะมาสมาสเข้ากับชื่อเฉพาะ)

(กรณีย = กิจจ = กम्म เป็นคำเดียวกัน จึงไม่ควรใช้ กรณียกิจจ)

ปฐยาวัตร

<u>ขตตีโย</u> <u>หิ</u> <u>มหารราชา</u>	<u>ททยานมินโท</u>
<u>อาณาจกํ</u> <u>อติกกมม</u>	<u>มหาเตโช</u> <u>โหตี</u>
<u>ตถาปี</u> <u>โส</u> <u>ธมฺมครุ</u>	<u>ธมฺมคารโว</u> <u>หุตฺวา</u>
<u>ราชธมฺมํ</u> <u>น</u> <u>โกเปตี,</u>	<u>ราชปเวณฺเีย</u> <u>น</u> <u>มิจฺฉา</u> <u>จรตี</u>
<u>อปจายนธมฺโม</u> <u>หิสฺส</u>	<u>สมฺมา</u> <u>ปวตฺตตี</u>
<u>ออยฺลจ</u> <u>รฎฺฐํ</u> <u>เขมํ</u> <u>นิพภยํ</u>	<u>กตฺวา</u> <u>อนุรฺกขตี</u>
<u>อุปฺมา</u> <u>เจตฺถ</u> <u>องคฺตฺตฺรนิกาเย</u>	<u>จตฺกกฺกนิปาเต</u> <u>เวทิตฺตพฺพา</u>
<u>คฺนฺนณฺเจ</u> <u>ตฺรมาณานํ</u>	<u>ชิมฺหํ</u> <u>คจฺฉตี</u> <u>ปฺงคโว</u>
<u>สพฺพา</u> <u>ตา</u> <u>ชิมฺหํ</u> <u>คจฺฉนตี</u>	<u>เนตเต</u> <u>ชิมฺหํ</u> <u>คเต</u> <u>สตี</u>
<u>เอวเมว</u> <u>มนุสฺเสสุ</u>	<u>โย</u> <u>โหตี</u> <u>เสฏฺฐสมฺมโต</u>
<u>โส</u> <u>เจ</u> <u>อธมฺมํ</u> <u>จรตี</u>	<u>ปเคว</u> <u>อิตรฺา</u> <u>ปชา</u>
<u>สพฺพํ</u> <u>รฎฺฐํ</u> <u>ทุกฺขํ</u> <u>เสตี</u>	<u>ราชา</u> <u>เจ</u> <u>โหตฺยธมฺมิโก</u> ฯ

วังสัฏฺฐะ

พุทฺโธ โลเก สตถารานํ อุตฺตโม โหตี I
ตถาปี โส ธมฺมครุ โหตี ธมฺมปุชฺโก ฯ
นิทฺสสนฺณเจตฺถ ทฎฺฐพฺพํ ฯ
ยथा โส โพธิญาณํ อภิสมฺพุชฺฌติ,
ตथा คารวาร्हํ ปุคฺคํ อฺฉินฺนโต
ตํ อตฺตนา อคฺคตฺรํ น ปสฺสตี,
ตโต โส ธมฺมคารโว โหตี ฯ
อิหํ พุทฺธานํ ปเวณฺณิภูตํ โหตี ฯ

(ธมฺมคารวตาคาถา)

ปัสฺยาวัตร

ขตุติโย หิ มหาราชา	ทฺยฺยิโนโท จกฺกิวฺสิโก
อาถนาจกฺกํ อติกฺกมฺม	เตชสี โหติ อีสฺสโร
ตถาปี เอส ธมฺมฐฺโ	หุตฺวาน ธมฺมคารโว
ราชธมฺมํ น โกเปติ	สณฺสาติ ราชตฺนฺติยา
อปฺจายนธฺมโม หิ	ตสฺส สมฺมา ปวตฺตติ
อฺยญฺจ นิพฺภยํ เขมํ	กตฺวา ฐฺมจฺจํ สุรฺกฺขติ
จตุกฺกํคฺคฺตฺเร สฺตฺเต	ทฺมฺสฺสพฺพา อฺปมา อธิ
คฺนฺนญฺเจ ตฺรมา นานํ	ชิมฺหํ คจฺจติ ปฺจฺคโว
สพฺพา ตา ชิมฺหํ คจฺจนฺติ	เนตฺเต ชิมฺหํ คเต สติ
เอวเมว มนฺุสฺเสสฺสุ	โย โหติ เสฐฺสสมฺมโต
โส เจ ธมฺมํ จรติ	ปเคว อิตฺรา ปชา
สพฺพํ ฐฺมจฺจํ ทฺกฺขํ เสติ	ราชา เจ โหตฺยธมฺมิโก

วังสฺสฺส

วโร ชิน โหติ คฺรฺนฺมฺตฺโม
 ตถาปี โหเต อติธมฺมคารโว
 วิชา นิตพฺพํ ปน เอตฺถ สากํ
 ยทา ส สมฺพฺชฺฉติ โฟธิมฺตฺมํ
 ตทา นรํ คารวยฺตฺตมฺจฺจินํ
 ตมตฺตนา อคฺคตฺรํ น ปสฺสเต
 ตโต ส โหเต อติธมฺมคารโว
 อิทฺถนฺนิ พุทฺธาน ปเวณฺิฏฺตกนฺติ ฯ

ครั้งที่ ๒๖

ประโยค ป.๕. ๘

แต่ง ชั้นที่ภาษามคธ

สำนักเรียนวัดมหาธาตุ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร

วันอาทิตย์ ที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๖๔

จงเก็บข้อความตามที่จะเก็บได้ แล้วประพันธ์ให้เป็นภาษามคธ โดยวรรคที่ ๑ ให้ประพันธ์ เป็น
ปรัญญาวัตร วรรคที่ ๒ เป็น วสันตดิถีก แจ้งชื่อฉันท์ไว้ด้วย ฯ

แม้สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าเอง ก็ทรงอาศัยกัตตุกัมยตาฉันทะ อันเป็นผลแห่งพระมหากุณา จึงได้ตรัส
รู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าและทรงบำเพ็ญพุทธกิจประดิษฐานพระพุทธศาสนาสำเร็จ ไม่เช่นนั้น ไหนเลยพระองค์
จะกล้าเสด็จออกมหากิเณชกรรมณ์ และอดทนลำบากในเวลาบำเพ็ญทุกรกิริยา ก็จะต้องกลับหลังไม่บากบั้น เป็น
อันตกอยู่ในอำนาจแห่งมาร และเมื่อได้บรรลุพระโพธิญาณแล้ว ทรงพิจารณาเห็นธรรมที่พระองค์ได้ตรัสรู้ นั้นเป็น
คุณสุขุมเกินไป ยากที่คนผู้ยินดีในอาลัยจะรู้ตามเห็นตาม พระเหตุที่ยกขึ้นเพื่อความเป็นผู้ชวนชวายน้อย ยังไม่
ทรงพระพุทธานุภาพเพื่อจะแสดงธรรม แต่หากกัตตุกัมยตาฉันทะอันกำลังพระกรุณาเข้าอุปถัมภ์เป็นไปกล้าจึงหาทรง
ทอดธุระไม่ หวนพิจารณาไปก็ทอดพระเนตรเห็นคนผู้มีปัญญาสามารถจะรู้ตามก็ยังมี ฝ่ายคนนอกนี้แม้ยังมี
อุปนิสัยไม่แก่กล้า ได้สดับพระธรรมเทศนาแล้วก็ยังพอจะได้บรรลุประโยชน์นั้น ๆ อันเป็นส่วนโลกก็ยังไม่ไปก่อน เว้นไว้
แต่คนผู้เป็นอกัปปสัตว์จำพวกเดียว ไม่ตั้งใจสดับพระธรรมเทศนาเสียเลย ก็หาได้บรรลุประโยชน์อย่างหนึ่งอย่าง
ใดไม่ เปรียบเหมือนดอกบัวบางเหล่าขึ้นพ้นน้ำแล้ว คอยแสงอุทัยแห่งพระอาทิตย์ก็จะบาน บางเหล่าอยู่ปริมน้ำ
บ้าง อยู่ในน้ำแต่น้ำเลี้ยงไว้บ้าง บางเหล่าเป็นภักษาของสัตว์ไปไม่องกาม ครั้นทรงพิจารณาเห็นอย่างนี้แล้ว จึงได้
ทรงทำธรรมาธิษฐานและแสดงธรรมโปรดประชาชน มิได้คิดเห็นแก่เหนื่อยยาก ประกาศพระศาสนาให้แพร่หลาย
สืบมา ทำความเกิดของพระองค์ให้สำเร็จประโยชน์แก่สัตว์โลก ด้วยประการฉะนี้

กัตตุกัมยตาฉันทะนี้ ย่อมยังความประสงค์ให้สำเร็จ แม้จะเป็นกิจยากสักปานไร ข้อนี้พึงสาธกแม่ด้วย
เรื่องในตติยสังคีตติกา ครั้นนั้นพระโมคคัลลบุตรเกิดอยู่ในตระกูลพราหมณ์มีจชาติปฏิฐิ พระสิดคะไปเพียรเกลี้ย
กล่อมอยู่ถึง ๗ ปีกว่าจึงเอามาบวชในพระศาสนาได้ ในชั้นแรกไปบิณฑบาตที่ประตูเรือน แต่ไม่ได้ภิกษา บ่อย ๆ
เข้าก็คิดว่าจามินต์รับข้างหน้าแล้วก็ได้ภิกษาแล้วก็คุ่นเข้าจนได้รับนิมนต์เข้าไปฉันในเรือน แล้วรู้จักวิสาสะกับ
โมคคัลลบุตรมาถพ แสดงความรู้ของตนในไตรเพท ทำให้มาณพนับถือแล้วถามปัญหาปรารภธรรมใน
พระพุทธศาสนา ให้มาณพติดและประสงค์จะรู้ จึงตามมาบวช ได้เล่าเรียนแตกฉานในพุทธวจนะและบรรลุ
โลกุตตรธรรมเป็นพระอรหันต์เจ้า ฯ

ใช้เวลา ๔ ชั่วโมง กับ ๑๕ นาที

พระมหาธีรวิสิฐวิสิฐวาท ป.๕.๘

ประจำวิชาแต่งชั้นที่ภาษามคธ

เจดีย์แนวทางแต่งตั้งที่ปฐยาวัตร ครั้งที่ ๒๖

แบ่งประโยค - ย่อความ เก็บความ - แต่งมคธ

- แม้สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าเอง ก็ทรงอาศัยกัตตุกัมยตาฉันทะ อันเป็นผลแห่งพระมหากรุณา จึงได้ตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าและทรงบำเพ็ญพุทธกิจประดิษฐานพระพุทธศาสนาสำเร็จ

กัตตุกัมยตาฉันทะใด เป็นผลแห่งพระกรุณา พระพุทธเจ้าทรงอาศัยกัตตุกัมยตาฉันทะนั้นั้น จึงได้ตรัสรู้พระโพธิญาณ ทรงบำเพ็ญพุทธกิจทั้งหลาย ประดิษฐานพระพุทธศาสนาแล้ว

โย หิ กตตุกมยตาฉนุโท กรุณาย อุปลมฺภิตโต โหติ, ตํ ปฏิจฺจ พุทฺโธ โปธิญาณํ ปตฺโต พุทฺธกิจฺจานิ ปฺนฺเรนโต สาสนํ ปติฏฺฐาเปสิ ฯ

- ไม่เช่นนั้น ไหนเลยพระองค์จะกล้าเสด็จออกมหาภิเนษกรรม และอดทนลำบากในเวลาบำเพ็ญทุกรกิริยา ก็จะคิดกลับหลังไม่บากบั่น เป็นอันตกลอยในอำนาจแห่งมาร

ถ้ากัตตุกัมยตาฉันทะนั้นั้น ไม่มีแก่พระองค์ไซ้, พระองค์ก็จักไม่เสด็จออกผนวช ไม่ทรงทำทุกรกิริยา ไม่ทรงบากบั่นเพื่อจะบรรลุโมกขธรรม จักทรงถึงอำนาจแห่งกิเลสमार แน่แท้

โน เจ ตสฺส กตตุกมยตาฉนุโท อภวิสฺส, โส พุทฺโธ เนว อปฺพุพฺพิสฺส, น ทุกฺกริ อภวิสฺส, น โมกฺขมฺมสฺส ปตฺติยา อปรกฺกมิสฺส, อทฺธา กิเลสฺมารสฺส วสฺ อปาปฺนิสฺส ฯ

- และเมื่อได้บรรลุพระโพธิญาณแล้ว ทรงพิจารณาเห็นธรรมที่พระองค์ได้ตรัสรู้นั้นเป็นคุณสุขุมเกินไป ยากที่คนผู้ยินดีในอาลัยจะรู้ตามเห็นตาม พระพุทธภัยก็น้อมไปเพื่อความเป็นผู้ชวนชวายน้อย ยังไม่ทรงพระพุทธานุภาพเพื่อจะแสดงธรรม

ก็ พระองค์ทรงบรรลุพระโพธิญาณแล้ว ทรงพิจารณาธรรมที่พระองค์ตรัสรู้ว่าเป็นธรรมลึกซึ้งในเบื้องต้น ไม่ทรงปรารถนาเพื่อจะแสดงธรรมแก่ชนทั้งหลาย

โส จ พุทฺโธ โปธิญาณํ ปตฺวา อธิคตฺมมฺสฺส คมฺภีรภาวํ ปฏิสฺถยฺจิกฺขิตฺวา อาทิมฺหิ ชนานํ ธรรมํ เทเสตุํ น ปฏฺฐเปสิ ฯ

- แต่หากกัตตุกัมยตาฉันทะอันกำลังพระกรุณาเข้าสู่อุปลมฺภเป็นไปกล้าจึงหาทรงทอดธุระไม่ หวนพิจารณาไปก็ทอดพระเนตรเห็นคนผู้มีปัญญาสามารถจะรู้ตามก็ยังมี ฝ่ายคนนอกนี้แม้ยังมีอุปนิสัยไม่แก่กล้า ได้สดับพระธรรมเทศนาแล้วก็ยังพอจะได้บรรลุประโยชน์นั้นๆ อันเป็นส่วนโลกก็ยกไปก่อน เว้นไว้แต่คนผู้เป็นอภัพสัตว์จำพวกเดียว ไม่ตั้งใจสดับพระธรรมเทศนาเสียเลย ก็หาได้บรรลุประโยชน์อย่างหนึ่งอย่างใดไม่ เปรียบเหมือนดอกบัวบางเหล่าขึ้นพื้นน้ำแล้ว คอยแสงอุทัยแห่งพระอาทิตย์ก็จะบาน บางเหล่าอยู่ริมน้ำบ้าง อยู่ในน้ำแต่น้ำเลี้ยงไว้บ้าง บางเหล่าเป็นภักษาของสัตว์ไปไม่ออกงาม ครั้นทรงพิจารณาเห็นอย่างนี้แล้ว จึงได้ทรงทำธรรมาธิษฐานและแสดงธรรมโปรดประชาชน มิได้คิดเห็นแก่เหนื่อยยาก ประกาศพระศาสนาให้แพร่หลายสืบมา

แต่พระองค์ทรงประกอบด้วยกัตตุกัมยตาฉันทะนี้แล ชนเหล่าใด พอจะแนะนำได้ เป็นผู้มียุปลินิสัยแห่งมรรคและผล ก็ทรงประกาศธรรมแก่ชนเหล่านั้น

โส ปน พุทฺโธ กตตุกมยตาฉนุเทน สมฺนฺนาคโต, เย เวเนยฺยา โหนฺติ มคฺคผลอุปนิสฺสยา, เตสํ ธรรมํ ปกาเสสิ ฯ

- ทำความเกิดของพระองค์ให้สำเร็จประโยชน์แก่สัตว์โลก ด้วยประการฉะนี้

ความเกิดของพระองค์ ยังประโยชน์ให้สำเร็จแก่สัตว์โลก ด้วยประการฉะนี้

เอวํ พุทฺธสฺส อุปาโท โลกสฺส อตฺตสาธโก โหติ ฯ

- กัตตุกัมยตาฉันทะนี้ ย่อมยังความประสงค์ให้สำเร็จ แม้จะเป็นกิจยากสักปานไร

กัตตุกัมยตาฉันทะนี้ ย่อมยังประโยชน์ให้สำเร็จได้ ตามความประสงค์
กตตุกมยตาฉนโท ปเนส ยถาธิปะเต อตถิ สาเธติ ฯ

- ข้อนี้พึงสาธกแม้ด้วยเรื่องในตติยสังคีตติกา

ในข้อนี้มีตัวอย่าง ในการสังคายนาครั้งที่ ๓

นิทสสนิ เจตถ ตติยาย สงคีติยิ วตถุ ฯ

- ครั้งนั้นพระโมคคัลลีบุตรเกิดอยู่ในตระกูลพราหมณ์มีจักษุปฏิ พระสิคคะไปเพียรเกลี้ยกล่อมอยู่ถึง ๗ ปีกว่าจึงเอามาบวชในพระศาสนาได้ ในขั้นแรกไปบิณฑบาตที่ประตูเรือน แต่ไม่ได้ศึกษา บ่อยๆ เข้าก็ได้ว่าจanimนตรีบข่างหน้าแล้วก็ได้ศึกษาแล้วก็คุ่นเข้าจนได้รับนิมนต์เข้าไปฉันในเรือน แล้วผู้จักวิสาสะกับโมคคัลลีบุตรมาพบ แสดงความรู้อของตนในไตรเพท ทำให้มาณพนับถือแล้วถามปัญหาปารวกรรมในพระพุทศาสนา

พระโมคคัลลีบุตร เกิดในตระกูลพราหมณ์ อันพระสิคคะ ผู้มีความอุตสาหะ เกลี้ยกล่อมมาบวชถึง ๗ ปี

โมคคัลลีปุโต พราหมณสส กุเล ชาโต สอสุสาเหเน สีคคะเวเน ภิกขุณา สตต วสฺसानิธมฺเม สมาทปิโต อโหสิ ฯ

- ให้มาณพติดและประสงค์จะรู้ จึงตามมาบวช ได้เล่าเรียนแตกฉานในพุทธวจนะ และบรรลุลูกุตตรธรรมเป็นพระอรหันต์เจ้า

ท่านมีศรัทธาเลื่อมใส บวชในพระศาสนา เป็นผู้ทรงพระไตรปิฎก บรรลุเป็นพระอรหันต์
โส สทฺโธ ปสนฺโน สาสเน ปพฺพชิตฺวา ตปิฎกธโร หุตฺวา อรหตฺตํ ปาปุณฺนิ ฯ

ปฐยวัคร

โย หิ กตตุกมยตาฉนโท	กรณาย อุปมภิตโต โหติ
ตํ ปฏิจจ พฺทโธ	โพธิธาวณํ ปตโต
พฺทอภิจจานิ ปุเรนโต	สาสนํ ปติฏฺฐาเปสิ
โน เจ กตตุกมยตาฉนโท	ตสส อภวิสส
โส พฺทโธ เนว	อปพพชิสส
น ทฺกกริ อภวิสส,	น โมกขธมฺมสส ปตติยา อปรกฺกมิสส
อธธา กิเลสมารสส	วสํ อปาปุณฺนิสส
โส จ พฺทโธ	โพธิธาวณํ ปตฺวา
อธิตฺตธมฺมสส คมภีรภาวํ	ปฏฺฐิสลจิกชิตฺวา
อาทิมหิ ชนฺวานํ ธมฺมํ	เทเสตุํ น ปฏฺฐเสสิ
โส ปน กตตุกมยตาฉนเทน	สมนฺนาคโต
เย เวเนยฺยา โหนติ	มคคผลอุปฺนิสสยา
เตสํ อตถาย หิตาย	ธมฺมํ ปกาเสสิ
เอวํ พฺทอธสส อุปปาโท	โลกสส อตถสาธโก โหติ ฯ

วสันตติลล

กตตุกมยตาฉนโท ปเนส
ยถาธิปะเต อตถิ สาเธติ
นิทสสนิ เจตถ ตติยาย สงคีติยิ วตถุ
โมคคัลลีปุโต พราหมณสส กุเล ชาโต
สีคคะเวเน ภิกขุณา อสุสาเหเน
สตต วสฺसानิ ธมฺมวินเย สมาทปิโต อโหสิ
โส สทฺโธ ปสนฺโน สาสเน ปพฺพชิตฺวา
ตปิฎกธโร หุตฺวา อรหตฺตํ ปาปุณฺนิ ฯ

(กตตุกมยตาฉนุทคาถา)

ปัสฺยาวัตฺถ

โย กตตุกมยตาฉนุโท
 ตํ ปฏิจฺจ วโร พุทฺโธ
 พุทฺธกัจจანი ปุเรนฺโต
 กตตุกมยตาฉนุโท เจ
 พุทฺโธ น ปพฺพชิสฺสุสา จ
 น อคฺคโมกฺขธมฺมสฺส
 อทฺธา กิเลสมารสฺส
 พุทฺโธ ปเนส สมฺโพธิ
 สาทฺธิกํ ปตฺตธมฺมสฺส
 อาทิมฺหิ ปาณินํ ธมฺมํ
 โส กตตุกมยตาเยว
 เย เต เวเนยฺยกา โหนฺติ
 เตสํ หิตาย อตฺถาย
 (เตสํ สพฺเพสมตฺถาย)
 เอวํ พุทฺธสฺส อูปฺปาโท

กรุณายูปถมฺภิตโต / กรุณาอูปถมฺภิตโต
 ปตฺโต สมฺโพธิมุตฺตมํ
 ปตฺติงฺสาเปสิ สาสนํ
 โน ภวิสฺส มहेสิโน
 น ทุกฺกรํ กริสฺส จ
 ปตฺติยา วายมิสฺส จ
 วสํ อปาปฺถนิสฺส จ
 ปาปฺถนิตฺวาน อตฺตนา
 คมฺภีรตํ วิตกฺกยํ / อเวกฺขีย
 ปกาเสตฺถํ น ปญฺชีย
 ฉนฺเทน สมฺปยุตฺตโก
 มคฺคปฺพลฺปนฺนิสฺสยา
 วรํ ธมฺมํ ปกาชีย
 โหติ โลกตฺถสฺสาโก ฯ
 (โหติ โลกสฺส สาสโก ฯ)

วสันตติลก

โส ฐฺริโตปี สฺคเตน อิมาย ฉนุโท
 อตฺถํ ปสาธยติ สฺฐสฺส ยถาธิเปตํ
 สงฺคีตฺยญฺจ ตติยาย นิสฺสนมฺปิ
 โมคฺคผลฺลิตฺตยติ พฺราหฺมณวํสฺสาโต
 ทกฺขเนน วัริยวตา อธิ สิคฺคเวณ
 วสฺसानิ สตฺต สฺสมาทปิโตหุ ธมฺเม
 โส สทฺธิโก ธิรมโน อธิ ปพฺพชิตฺวา
 สทฺธมฺมิโก ว อรหตฺตมปาปฺถนิตฺถาติ ฯ

ครั้งที่ ๒๗

ประโยค ป.๕. ๘

แต่ง ชั้นที่ภาษามคธ

สำนักเรียนวัดมหาธาตุ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร

วันเสาร์ ที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๖๔

จงเก็บข้อความตามที่จะเก็บได้ ในข้อความข้างทำยนี้ แล้วประพันธ์ให้เป็นภาษามคธ โดย
ฉันทลักษณะ ๓ อย่าง ตามถนัด แจงชื่อฉันทไว้ด้วย ฯ

ท่านอนาถบิณฑิกเศรษฐี เดิมชื่อสุทัตตะ เป็นชาวเมืองสาวัตถี มีโภคทรัพย์มากมาย และมากด้วยภรรยานาง
สงเคราะห์อนุเคราะห์คนทั่วไป ปราศจากความตระหนี่ มักให้ก้อนข้าวแก่คนอนาถาเสมอ ด้วยนิมิตนั้น ท่านจึง
ปรากฏชื่อว่า อนาถบิณฑิกะ

เล่ากันว่า ท่านอนาถบิณฑิกเศรษฐี เดินทางไปเมืองราชคฤห์ด้วยฐานะบางอย่าง ได้มีโอกาส พังธรรมของ
สมเด็จพระบรมศาสดา สำเร็จเป็นโสดาบัน ตั้งอยู่ในอจลศรัทธา ปราศจากแรงกล้า ที่จะประติษฐาน
พระพุทธศาสนาในเมืองสาวัตถี จึงทูลอาราธนาสมเด็จพระบรมศาสดาเพื่อประทับจำพรรษาในเมืองสาวัตถี
ภายหลังกลับมาแล้ว ก็เสาะหาสถานที่ที่เหมาะสม พบเขตวัน จึงขอซื้อจากเขตราชกุมาร ปลูกสร้างวิหารพร้อม
ด้วยอาคารรอบ ๆ ลงในเขตวันนั้น เมื่อสมเด็จพระบรมศาสดาเสด็จถึงเมืองสาวัตถีโดยลำดับ ท่านอนาถบิณฑิก
เศรษฐีได้ถวายวัดเขตวันแด่พระสงฆ์ผู้มาจากจตุรทิศมีพระพุทธเจ้าทรงเป็นประมุข

ก็เขตวันนั้นแล ประกอบด้วยองค์คุณเหล่านี้ คือ ไม่ไกลบ้านนัก ไม่ใกล้บ้านนัก มีทางไปมาสะดวก เป็นที่
ปราศนาของผู้มุงประโยชน์ กลางวันมีคนน้อย กลางคืนเงียบเสียง ไม่อึกทึก มีลมไชย เป็นที่ลับตาคน เหมาะแก่
การหลีกเร้น

ท่านอนาถบิณฑิกเศรษฐี เป็นยอดแห่งทายกในพระพุทธศาสนา สมเด็จพระบรมศาสดาทรงยกย่องไว้ใน
ตำแหน่งเอตทัคคะว่า ยอดแห่งอุบาสกทายกสาวกของเรา คือสุทัตตะคุณบดี ท่านถวายการอุปถัมภ์ พระพุทธองค์
และพระพุทธศาสนา อย่างมากมายมโหฬาร นับว่าเป็นสัมภาวนียบุคคลอย่างแท้จริง ฯ

ให้เวลา ๔ ชั่วโมง กับ ๑๕ นาที

พระมหาธีรวิสิฐวิสิฐ วิสิฐเวที ป.๕.๙

ประจำวิชาแต่งชั้นที่ภาษามคธ

เฉลยแนวทางตั้งฉันทปฐยาวัตร ครั้งที่ ๒๗

แบ่งประโยค - ย่อความ เก็บความ - แต่งมคธ

- ท่านอนาถบิณฑิกเศรษฐี เดิมชื่อสุทัตตะ เป็นชาวเมืองสาวัตถี มีโรคทรัพย์มากมาย และมากด้วยภรรยานางเคราะห์ อนุเคราะห์คนทั่วไป ปราศจากความตระหนี่ มักให้อ่อนข้าวแก่คนอนาถาเสมอ ด้วยนิมิตนั้น ท่านจึงปรากฏชื่อว่า อนาถบิณฑิกะ **ข้าพเจ้าจักเล่าประวัติของอนาถบิณฑิกเศรษฐี โดยสังเขป**

อหิ สงเขเปณ อนาถบิณฑิกเสฏฐิสส ปวตฺติ / ปวตฺติ / วุตฺติ กถสฺสามิ ฯ (๑คฺติ ไม่พบที่ใช้)
อนาถบิณฑิกเศรษฐีนั้น เดิมชื่อสุทัตตะ เกิดในตระกูลกุกุมพี ในเมืองสาวัตถี ไม่มีความตระหนี่ ยินดีในการให้ มีจิตใจกว้างขวาง ให้ทานแก่คนไม่มีที่พึ่งอยู่เสมอ

โส กิร ปุพฺเพ “สุทตฺโตติ ลหฺธนาโม หุตฺวา สวตฺถิยํ กุกุมพิทกฺกุเล ชาโต อมจฺฉริ ทานรโต อุพฺพารจิตฺโต หุตฺวา อนาถานํ ชนานํ ทานํ อทาสิ ฯ

- เล่ากันว่า ท่านอนาถบิณฑิกเศรษฐี เดินทางไปเมืองราชคฤห์ด้วยฐานะอย่าง ได้มีโอกาส ฟังธรรมของสมเด็จพระบรมศาสดา สำเร็จเป็นโสดาบัน ตั้งอยู่ในอจลศรัทธา ปราภรณาแรงกล้า ที่จะประดิษฐานพระพุทธศาสนาในเมืองสาวัตถี จึงทูลอาราธนาสมเด็จพระบรมศาสดาเพื่อประทับจำพรรษาในเมืองสาวัตถี

ครั้งหนึ่ง ท่านไปเมืองราชคฤห์ เข้าไปเฝ้าพระพุทธเจ้า ฟังธรรมแล้ว บรรลุโสดาบัน

ตทา โส ราชคหํ คนฺตฺวา พุทฺธํ อุปสงกมิตฺวา ธมฺมํ สุตฺวา โสตาปนฺโน อโหสิ ฯ

- ภายหลังกลับมาแล้ว ก็เสาะหาสถานที่ที่เหมาะสม พบเขตวัน จึงขอซื้อจากเขตราชกุมาร ปลูกสร้างวิหารพร้อมด้วยอาคารรอบ ๆ ลงในเขตวันนั้น

ภายหลัง ทานกลับจากเมืองราชคฤห์แล้ว ได้ซื้อสวนของเจ้าเขต สร้างวัด

ปัจฉา โส ราชคหโต นิวตฺติตฺวา เขตกุมารสฺส วณํ กิณฺติวาทิ วิหารํ กาทเรสิ ฯ

- เมื่อสมเด็จพระบรมศาสดาเสด็จถึงเมืองสาวัตถีโดยลำดับ ท่านอนาถบิณฑิกเศรษฐีได้ถวายวัดเขตวันแก่พระสงฆ์ผู้มาจากจตุรทิศมีพระพุทธเจ้าทรงเป็นประมุข

เมื่อพระพุทธเจ้า เสด็จถึงเมืองสาวัตถี ท่านก็ได้ถวายวัดเขตวันนั้น แก่พระสงฆ์มีพระพุทธเจ้า ทรงเป็นประมุข

พุทฺเฐ สวตฺถิ สมนฺตฺเต, โส พุทฺธปุณฺยสฺส ภิกฺขุสงฺฆสฺส ตํ เขตวันํ อทาสิ ฯ

- ก็เขตวันนั้นแล ประกอบด้วยองค์คุณเหล่านี้ คือ ไม่ไกลบ้านนัก ไม่ใกล้บ้านนัก มีทางไปมาสะดวก เป็นที่ปราภรณาของผู้มุ่งประโยชน์ กลางวันมีคนน้อย กลางคืนเงียบเสียง ไม่อึกทึก มีลมโชย เป็นที่ลับตาคน เหมาะแก่การหลีกเลี่ยง

ก็ เขตวันนั้นแล ประกอบด้วยองค์เหล่านี้ คือ ไม่ไกลบ้านนัก ไม่ใกล้บ้านนัก มีทางไปมาสะดวก เป็นที่ปราภรณาของผู้มุ่งประโยชน์ กลางวันมีคนน้อย กลางคืนเงียบเสียง เหมาะแก่การ ประกอบความเพียร

ตมฺปนฺน เขตวันํ “น คามา อติทฺฐิ, น คามสฺส อติสมิปปํ, สมนฺนฺนํคคํ, อตฺถกาเมหิ ปตฺถิตํ, ทิวา อปฺปชณฺ, รตฺติ นิสฺสทฺทํ, วิริยานุโยคารหฺนฺจาทิ อิเมหิ อญฺเคหิ สมนฺนาคตํ อโหสิ / โหติ ฯ

- ท่านอนาถบิณฑิกเศรษฐี เป็นยอดแห่งทายกในพระพุทธศาสนา สมเด็จพระบรมศาสดาทรงยกย่องไว้ในตำแหน่งเอตทัคคะว่า ยอดแห่งอุบาสกทายกสาวกของเรา คือสุทัตตะคุณบดี

อนาถบิณฑิกเศรษฐีนั้น เป็นทายกผู้เลิศ ในพระพุทธศาสนา อันพระพุทธเจ้าทรงตั้งไว้ในตำแหน่งอันเลิศ

โส จ อนาถบิณฑิกโก พุทฺธสฺสานเณ อคฺคทายโก หุตฺวา พุทฺเฐน อคฺคกฺุจฺจานเณ ปสฺสิโต อโหสิ ฯ

- ท่านถวายเป็นการอุปัถัมภ์ พระพุทธองค์และพระพุทธรูปศาสนา อย่างมากมายมโหฬาร นับว่าเป็นสัมภาวนีเยบุคคลอย่างแท้จริง ฯ

ท่านถวายเป็นการอุปัถัมภ์พระพุทธเจ้า และพระภิกษุสงฆ์ อย่างมากมาย นับว่าเป็นสัมภาวนีเยบุคคลอย่างแท้จริง

โส พุทธสฺส เจว ภิกขุสงฺฆสฺส จ อุปตถมฺภโก หุตฺวา ภิกฺขโย โลกสฺมี สมภาวนีโย อโหสิ ฯ

ปรีชาวัตร

I

อหิ สงเขเปน

อนาถปิณฑิกเสฏฺฐิสฺส

ปวตฺตี

กเถสสามิ ฯ

โส กิร ปุพเพ

“สุทตฺตติ ลทฺธนาโม หุตฺวา

สวตฺถิยํ กุฏุมพิกกุเล

ชาโต อมจฺจรี ทานฺรโต

อนาถานํ ชนานํ

ทานํ อทาสี ฯ

ตทา โส ราชคฺห์ คนฺตวา

พุทฺธํ อุปสงกมิตฺวา

ธมฺมํ สุตฺวา

โสตาปนโน อโหสิ ฯ

อินทรวีเชียร

ปจฺฉา โส ราชคฺห์โต นีวตฺติตฺวา

เชตฺกุมารสฺส วณํ กิณฺติวา

วิหารํ กาเรสิ

พุทฺเธ สวตฺถิ สมปฺตเต

โส พุทฺธปฺปมฺขสฺส ภิกขุสงฺฆสฺส

ตํ เชตวนํ อทาสี ฯ

อินทรวงศ์

ตมฺปนฺนํ เชตวนํ “น คามา อติทฺฐี,

น คามสฺส อติสฺมีปิ

สมฺปนฺนมคฺค์ อตฺถกาเมหิ ปตฺถิตํ

ทิวา อปฺปชนํ รัตติ นิสฺสพฺท์

วิริยานุโยคารทฺถจาทิ

อิเมหิ องเคหิ สมฺนนาคฺค์ อโหสิ ฯ

ปรีชาวัตร

โส จ อนาถปิณฑิก

พุทฺธสาสนเณ อคคทายโก

พุทฺเธเน อคคภูฏาเน

ปสฺสตีโต อโหสิ

โส พุทฺธสฺส เจว

ภิกขุสงฺฆสฺส จ อุปตถมฺภโก

ภิกฺขโย โลกสฺมี

สมภาวนีโย อโหสิ ฯ

ปัฐยาวัตร

โย อคฺคทายโก เสฏฺฐี	อนาถปิณฑิกวฺหโย
ตสฺส วตฺถุํ กถสฺสสามิ	สงฺเขเปน ยถารหํ
เอโส กิร “สุทฺตโตติ	ปุพฺเพ ปากฺกฺนามิโก / ปากฺกฺนามิโก
สาวตฺถีนคเร ชาโต	ทานे รโต อมจฺฉริ
อนาถานํ มนุสฺसानํ	ทานํ อทาสี สพฺพพิ
โส หิ เกนจि กิจฺเจเน	รมฺมํ ราชคหํ คโต
ตตฺถเวว สพฺพโลกคฺคํ	สตฺถารํ อฺปสงฺกมํ
วรํ รมฺมํ สฺถนิตฺวาน	โสตาปตฺติผลे จิโต ๕

อินทรวินิจฉัย

ปจฺฉา อຍံ ราชคหา นินฺตฺโต
เขตกกุमारसुส वनं किन्दिवा (किन्दिवा चीँ, विक्किन्दिवा चाय, गयो सुँचीँ, विक्कयो सुँचाय)
กาเรलि आव्वासमिच्चेव रम्मं
पुठ्ठम्महि श्वावत्थिपरम्मपि पत्ते
सङ्गसुस पुठ्ठप्पम्मसुस सामं
सत्थाय तं चेतवन् अटालि ५

อินทรวงศ์

ตํ โข อิทํ चेतวन् “น कामโต
ทฺฐรณฺจ कामสฺส จ นาทิสฺนฺติกํ
สมฺปนฺนम्मคฺคณฺจ ยตีหิ ปตฺถิตํ
ปนฺตํ ทิวา อปฺปชฺชนณฺจ สพฺพโส
รตฺตี นิสฺสทํ วิริยารหํ อโ
อิจฺเจวมนฺจเคหิ สมากตํ อหุ ๕

ปัฐยาวัตร

อนาถปิณฑิกโก เจส	สาสเน อคฺคทายโก
พฺพุเธน อคฺคชานสมฺมึ	ปสฺสสิโต วิเสสโต
โส พุทฺธสฺส ยตีนณฺจ	พหุปกาวโก อธิ
ภियโย อโหสิ โลกสมฺมึ	สมฺภาวณียปฺปคฺคโลติ ๕

ครั้งที่ ๒๘

ประโยค ป.๓. ๘

แต่ง ชั้นที่ภาษามคธ

สำนักเรียนวัดมหาธาตุ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร

วันอาทิตย์ ที่ ๑๗ ตุลาคม ๒๕๖๔

จงเก็บข้อความตามที่จะเก็บได้ ในข้อความข้างท้ายนี้ แล้วประพันธ์ให้เป็นภาษามคธ โดย
ฉันทลักษณ์ ๓ อย่าง ตามถนัด แจ่มชัดฉันทไวด้วย ฯ

รัฐประศาสน์นโยบายนั้น คือ วิธีการปกครองพระราชอาณาจักร อันองค์พระมหากษัตริย์ยอมปรากฏเป็น
ประดุจพระพรหมผู้ประสิทธิ์ประสาทความสุขความเจริญแก่ประชาราษฎร์ พระพรหมซึ่งกล่าวโดยบุคคลาธิษฐาน
ว่าเป็นเทพเจ้าผู้วิเศษทรงจตุรพักตรซึ่งจักเหลือบแลดูสรรพสัตว์ทั่วสี่ทิศในสกลเมทนี ฉันทใด พระมหากษัตริย์ก็
ทรงมีพระราชหฤทัยประกอบด้วยพรหมวิหารธรรมทั้ง ๔ แผ่ไปในพสกนิกรของพระองค์ ฉันทนั้น พระองค์ทรงแผ่
พระเมตตาด้วยการพิทักษ์รักษาประชาราษฎร์ให้สุขเกษม และทำนุบำรุงให้สมบูรณ์ เช่น มีเจ้าหน้าที่อารักขาใน
ท้องที่ทั่วไป เพื่อป้องกันภัย อันจะอุบัติแต่ความเบียดเบียนของเหล่าคนอันธพาล ให้ความสะดวกและทำนุบำรุง
ในการประกอบอาชีพเป็นหลักฐาน เพื่อความสุขสมบูรณ์ บังคับชักจูงเกื้อกูลการศึกษากุลบุตรกุลธิดาตลอดถึง
ผู้ใหญ่ ให้ได้รับการศึกษา ให้เจริญด้วยวิทยาความรู้ เพื่อได้สร้างส่งเสริม และยกสถานะของตน ให้เจริญขึ้นตาม
คุณวุฒิเป็นต้น ทรงแผ่พระกรุณาด้วยการทรงบำบัดทุกข์นานาประการ เช่น ได้สร้างและขยายการพยาบาล
การสาธารณสุข เพื่อให้ตลอดทั่วราชอาณาจักร ส่งเสริมวิชาการแพทย์ให้เจริญยิ่งขึ้น ถึงคราวที่มีภัย เช่น อุทกภัย
ทำความเสียหายเกิดขึ้น ณ ถิ่นใด หรืออัคคีภัยเผาผลาญเหย้าเรือนทรัพย์สมบัติ ประชาษฎร์ได้รับความ
เดือดร้อน เจ้าหน้าที่นั้น ๆ ก็มีได้นิ่งนอนใจ ขวนขวายบรรเทาทุกข์เต็มความสามารถ ที่อาจเสด็จถึงได้ในบางท้องที่
สมเด็จพระบรมบพิตรพระราชสมภารเจ้าได้เสด็จเยี่ยมเยียนด้วยพระองค์ และพระราชทานพระราชทรัพย์ส่วน
พระองค์ช่วยบรรเทาทุกข์ก็มี ยิ่งความจงรักภักดี ดุดดิมให้เกิดแก่ประชาราษฎร์ ด้วยอำนาจพระมหากุณา ทรงแผ่
พระเมตตาด้วยการทรงยกย่องผู้เจริญด้วยคุณนั้น ๆ ประกอบไว้ในหน้าที่ด้วยความเหมาะสม เป็นเหตุให้เกิดความ
เจริญแก่ส่วนบุคคล แก่ประโยชน์ส่วนรวม และตลอดถึงราชอาณาจักร ทรงโอวาทตักเตือนแนะนำให้รักษาสามัคคี
ธรรมในหมู่ ป้องกันจิตมิให้คิดริษยาอาธรรมิในกันและกัน ที่จะเป็นทางให้เกิดความแตกร้างเสียสามัคคี ทรงแผ่
พระอุเบกขาด้วยความที่ทรงดำรงอยู่ในความเที่ยงธรรมทุกสถาน ไม่ปล่อยยให้ตกไปในฝ่ายอคติ ทรงพระราชดำริ
วิจารณ์รอบคอบยกย่องผู้มีคุณความดีที่ควรยกย่อง นิคคนหะผู้มีความผิดโดยสมควรแก่โทษ มุ่งประโยชน์ส่วนรวม
เป็นประมาณ โดยมีให้เห็นแก่หน้า ดูจวัชฐธรรมาตถต้องทั่วบริเวณ สายฝนยังพืชผลให้งอกงาม ฉันทนั้น ฯ

ให้เวลา ๔ ชั่วโมง กับ ๑๕ นาที

พระมหาธีรวิสิฐวิสิฐวิสิฐ เวที ป.๓.๘

ประจำวิชาแต่งชั้นที่ภาษามคธ

เจดีย์แนวทางแต่งตั้งปีที่ปฏิญาวัด ครึ่งที่ ๒๔

แบ่งประโยค - ย่อความ เก็บความ - แต่งมคธ

- รัฐประศาสน์นโยบายนั้น คือ วิธีการปกครองพระราชอาณาจักร อันองค์พระมหากษัตริย์ยอมปรากฏเป็นประดุจพระพรหมผู้ประสิทธิ์ประสาทความสุขความเจริญแก่ประชาราษฎร์

ในรัฐประศาสน์นโยบาย พระเจ้าแผ่นดิน ยังประโยชน์ให้สำเร็จแก่ราษฎร ย่อมปรากฏเป็นดุจพระพรหม

รัฐประศาสน์นโยบาย **หิ ขตติโย** **มหาราชา** **รัฐวาสิณี/ปชาย** **อดถ์** **สาธเนโต** **พรมมา** **วีย** **ปญญาติ** ฯ

- พระพรหมซึ่งกล่าวโดยบุคคลาธิษฐานว่า เป็นเทพเจ้าผู้วิเศษทรงจตุรพักตรซึ่งจักเหลือบแลดูสรรพสัตว์ทั่วสี่ทิศในสกลเมหิณี ฉันได พระมหากษัตริย์ก็ทรงมีพระราชหฤทัยประกอบด้วยพรหมวิหารธรรมทั้ง ๔ แผ่ไปในพสกนิกรของพระองค์ ฉันนั้น

พระพรหม เป็นเทพเจ้าผู้วิเศษ มี ๔ หน้า สามารถที่จะเฝ้าคุ้มครองรักษาสัตว์ทั้งหลาย ในทิศทั้ง ๔ ฉันได พระเจ้าแผ่นดิน เป็นผู้ใหญ่ในแผ่นดิน ก็ทรงประกอบด้วยพรหมวิหารธรรมทั้ง ๔ มีเมตตาเป็นต้น สามารถที่จะปกครองดูแลประชาชนของพระองค์ ฉันนั้น

ยถา **เทววิเสโส** **พรมมา** **จาตุมมุโข** **หุตวา** **จตุสสุ** **ทิสาสสุ** **สตุเต** / **ปาณินโน** **โอบิลเกตุ** **โคเปตุ** **รกขิตุ** **สมตโต** **โหติ**, **เอวเมว/ตเถว** **ปวิสุสโร** **มหาราชา** **จตุหิ** **พรมมา** **วิหาเรหิ** **ธมเมหิ** **สมนุนาคโต** **หุตวา** **อดตโน** **รัฐวาสิโน** **ปสาสิตุ** **สมตโต** **โหติ** ฯ

- พระองค์ทรงแผ่พระเมตตาด้วยการพิทักษ์รักษาประชาราษฎร์ให้สุขเกษม และทำนุบำรุงให้สมบูรณ์ เช่น มีเจ้าหน้าที่อารักขาในท้องที่ทั่วไป เพื่อป้องกันภัย อันจะอุบัติแต่ความเบียดเบียนของเหล่าคนอันธพาล ให้ความสะดวกและทำนุบำรุงในการประกอบอาชีพเป็นหลักฐาน เพื่อความสุขสมบูรณ์ บังคับชักจูงเกื้อกูลการศึกษากุลบุตรกุลธิดาตลอดถึงผู้ใหญ่ ให้ได้รับการศึกษา ให้เจริญด้วยวิทยาความรู้ เพื่อได้สร้างส่งเสริม และยกสถานะของตน ให้เจริญขึ้นตามคุณวุฒิเป็นต้น

พระองค์ทรงประกอบด้วยเมตตา ปกครองประชาชนให้มีความสุข สิ่งใดเป็นประโยชน์แก่ประชาชน ก็พยายามทำสิ่งนั้น

โส จ **ขตติโย** **มหาราชา** **เมตตตาย** **สมนุนาคโต** **หุตวา** **ชเน** **สุขปตเต** / **สุขิตเต** **กตวา** **ปสาสติ** / **โคเปติ** / **ปาเลติ** / **รกขติ**, **ยญจ** **เตส** **สहित** **โหติ**, **ต** **สุฏฐุ** **กาตุ** **ฆฎติ** **วายมตี** ฯ

- ทรงแผ่พระกรุณาด้วยการทรงบำบัดทุกข์ขนานาประการ เช่น ได้สร้างและขยายการพยาบาล การสาธารณสุข เพื่อให้ตลอดทั่วราชอาณาจักร ส่งเสริมวิชาการแพทย์ให้เจริญยิ่งขึ้น ถึงคราวที่มีภัย เช่น อุทกภัยทำความเสียหายเกิดขึ้น ณ ฉันได หรือ อัคคีภัยเผาผลาญเหย้าเรือนทรัพย์สมบัติ ประชาษฎร์ได้รับความเดือดร้อน เจ้าหน้าที่นั้นๆ ก็มีได้นั่งนอนใจ ขวนขวายบรรเทาทุกข์เต็มความสามารถ ที่อาจเสด็จถึงได้ในบางท้องที่ สมเด็จพระบรมบพิตรพระราชสมภารเจ้าได้เสด็จเยี่ยมเยียนด้วยพระองค์ และพระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ช่วยบรรเทาทุกข์ก็มี ยิ่งความจงรักภักดี ดูดดื่มให้เกิดแก่ประชาราษฎร์ ด้วยอำนาจพระมหากุณา

อนึ่ง ทรงประกอบพระกรุณา ทรงบำบัดทุกข์ของประชาชน จึงเป็นที่รักของประชาชน ในแว่นแคว้น

อปัจ **โส** **ขตติโย** **มหาราชา** **กรุณาย** **สมนุนาคโต** **หุตวา**, **ย** **ทุกข** **รฎฐ** **ชนาน** **อดถิ**, **ต** **นิจจ** **สุฏฐุ** **อปเนติ** ฯ

- ทรงแผ่พระมูทิตาด้วยการทรงยกย่องผู้เจริญด้วยคุณนั้น ๆ ประกอบไว้ในหน้าที่ด้วยความเหมาะสม เป็นเหตุให้เกิดความเจริญแก่ส่วนบุคคล แก่ประโยชน์ส่วนรวม และตลอดถึงราชอาณาจักร ทรงโอบาตักเตือนแนะนำให้รักษาสามัคคีธรรมในหมู่ ป้องกันจิตมิให้คิดริษยาอาธรรมในกันและกัน ที่จะเป็นทางให้เกิดความแตกร้างเสียสามัคคี

อนึ่ง ทรงประกอบพระมูทิตา ทรงตั้งบุคคลผู้มีศีลปะไว้ในหน้าที่ด้วยความอันควร ทรงชักชวน
ประชาชนในสามัคคี

อปัจ โส ขตติโย มหาราชา มุทิตาย สมณนาโค หุตวา ยุตตฎฐาเน สิปปิเก ชเน
ปติฎฐาเปติ, สามคคิยา จ ชเน นิโยเซติ ฯ

- ทรงแผ่พระอุเบกขาด้วยความที่ทรงดำรงอยู่ในความเที่ยงธรรมทุกสถาน ไม่ปล่อยให้ตกไปในฝ่ายอคติ ทรง
พระราชดำริวิจารณ์รอบคอบยกย่องผู้มีคุณความดีที่ควรยกย่อง นิคคหะผู้มีความผิดโดยสมควรแก่โทษ มุ่งประโยชน์ส่วนรวม
เป็นประมาณ โดยมีได้เห็นแก่หน้า ดูจวัชศธรรมาตกต้องทั่วบริเวณ สายฝนยังพืชผลให้งอกงาม ฉะนั้น

อนึ่ง ทรงประกอบพระอุเบกขา ทรงยุติธรรม ทรงยกย่องคนที่ควรยกย่อง ปราบปรามผู้ที่ควร
ถูกรับปราม แสวงหาประโยชน์แก่อกุลแก่ประชาชนอยู่เป็นนิตย์ ฯ

อปัจ โส ขตติโย มหาราชา อุเปกขาย สมณนาโค หุตวา ฐมมฎฐิตอ อปกขปาตี โหติ,
ปคคหารเห ชเน ปคคณหาติ, นิคคหารเห ชเน นิคคณหาติ, นิจจํ ชนानํ หิตเปกโข โหติ ฯ

ปฐยาวัตร

รฎฐปปสาสโนปาเย ทิ	ขตติโย มหาราชา
รฎฐวาสินี อตถิ สาเรนโต	พรหมา วีย ปณณายติ
ยถา เทววิเสโส พรหมา	จาตมมุโข หุตวา
จตุสฺ ทิสาสฺ สคเต	โอโลเกตุ
โคเปตุ รกชิตถจ	สมตโถ โหติ
เอวเมว ปฐวิสโร	ขตติโย มหาราชา
จตุหิ พรหมวิหารหิ	ฐมเมหิ สมณนาโค หุตวา
อตตโน รฎฐวาสโน	ปสาสตี สมตโถ โหติ ฯ

อินทรวีเชียร

โส ทิ ขตติโย มหาราชา เมตตาย สมณนาโค หุตวา
ชเน สุขิตเต กตวา ปสาสติ
ยถจ เตสํ สหิตํ โหติ
ตํ สฎฐจฺ กาคุ ชญเอติ วายมตี
อปัจ โส ขตติโย มหาราชา กรุณาย สมณนาโค หุตวา
ยํ ทกขํ รฎฐเจ ชนानํ อตถิ
ตํ นิจจํ สฎฐจฺ อปเนติ ฯ

อินทรวงศ์

อปัจ โส ขตติโย มหาราชา มุทิตาย สมณนาโค หุตวา
ยุตตฎฐาเน สิปปิเก ชเน ปติฎฐาเปติ
สามคคิยา จ ชเน นิโยเซติ
อปัจ โส ขตติโย มหาราชา อุเปกขาย สมณนาโค หุตวา
ฐมมฎฐิตอ อปกขปาตี โหติ
ปคคหารเห ชเน ปคคณหาติ
นิคคหารเห ชเน นิคคณหาติ
นิจจํ ชนानํ หิตเปกโข โหติ ฯ

ปัฐยาวัตร

รฎุจปุปสาสนโนปาเย	มหารราชา นริสุสโร
อตถํ ปชาย สาธนูโต	พุรหมา วีย สุกุสิสสติ / สุกปากโฏ
ยถา จาตุมมุโข พุรหมา	วิเสสเทวภูตโก / วิเสสเทวสมุมโต
จาตุททิสาสู โลกสมึ	โอบโลเกตุญจ ปาณินโน
โคเปตุํ รกขิตุญเจว	สมตโต โหติ โสตุถินา
เอวํ เสฎุโจ มหารราชา	ธมฺมิโก ปจวิสุสโร
จตุพุรหุมวิหาเรหิ	เมตฺตาทิหิ สมากโต
สชเน สฎุจฺจ โคเปตุํ	สมตโต โหติ สพุพโส ๕

คินทรวีเชียร

ราชา หิ เมตฺตาย สมากตฺตโต / เมตฺตาทิกยฺตุตฺตจิตฺโต
โคเปติ มจฺเจ สุกุเต กิริตฺวา
ยนฺตญฺจ เตสํ สหิตํ ว โหติ
ตุํ สฎุจฺจ ภิโยโย กิริตุํ สมฺมุตฺติ
ราชา ปเนโส กรุณาย ยฺตุโต / กรุณาธิยฺตุโต
ยํ อตฺถิ รฎุเจ ชนตฺาย ทุกขํ
เอตํ อภิถนุหํ อปเนติ สฎุจฺจ
เอวํ ส มจฺจान ปิโย ว โหติ ๕

คินทรวงศ์

เสฎุโจ หิ ราชา มุทิตาย ยฺตุตฺโต / มุทิตาธิยฺตุตฺโต
เย รฎุจฺจวาสีปี ภวนฺติ สิปฺปิกา
เอเต สุกุาเปติ ฐรมฺหิ ยฺตุตฺติโต
สามคฺคิยญฺเจว ชเน นียฺญชเต
ราชา อุกฺเขาย ยฺตุโต / อุกฺเขธาธิยฺตุโต สุมฺมิโก
สมฺมา ว ปคฺคณฺหติ ปคฺคหารเห
ธมฺเมน นิคฺคณฺหติ นิคฺคหารเห
นิจฺจํ ชนानํ ภวเต หิตฺเตสโกติ ๕